

LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABLEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1911.

1/2 May.

QUINQUE-ECCLESII.

Typ. „Dunántúl“ R. T.

A bstinentiae lex	1., 69.
Absolutio ad tumulum diebus Dominicis et Festis	95.
Adatok kath. intézményekről az Orsz. Kath. Szövetségnek küldendők	104.
Administratio temporalis clericis vetita	45.
Ajánlólevél pápai kihallgatásra jelentkezők részére	87.
Alapítólevelek szent miséről Horvát-Slv.-Dalmátorsz. területén öt példányban állítandók ki	7., 41.
Alapítványok létesítésére vonatkozó kir. curiai ítélet	49.
Áldozása — gyermekek első szent —	2.
Anyakönyvi adatok keresése	8.
Apostolicae Litterae ad Antistites Hungariae	37.
Árvagyermekek örökbefogadásra kerestetnek	57.
Aulik David	71.
B alog Josephus	103.
Bálint Franciscus	61., 71., 108.
Bauer Josephus	109.
Beck Ludovicus	4., 57.
Bedeg	5., 47.
Békefi Remigius	108.
Benedictio papalis tertiariis accipienda	65.
Bende Josephus	5.
Bencze Ladislaus	40.
Bereczk Joannes	70.
Bergovecz Michael	13.
Berlakovich Joannes	40.
Bikal	13.
Bohuniczky Adalbertus	39.
Bok Josephus	109.
Bölcske	103.
Bundalla Adalbertus	40., 55.
Buzsáky Emericus	103.
C ancellaria Dioecesana	5.
Cereus Paschalis	37.
Clericos ad Tribunalia Laicorum trahentes	107.

Commissio Pontificia „de re Biblica“ : Evangelii S. Matthaei auctor, tem-	pus compositionis, historica veritas	78.
Concursus in Seminarium		56., 71.
Concursus pro beneficio Bedeg		5.
„ „ „ Bikal		13.
„ „ „ Bölcske		103.
„ „ „ Garé		54.
„ „ „ Hird		40.
„ „ „ Ibafa		70.
„ „ „ Kajdacs		109.
„ „ „ Kisszékely		109.
„ „ „ Laskafalu		103.
„ „ „ Majs		70.
„ „ „ Máriakéménd		54.
Confirmationis ordo		29., 69.
Congregatio Concilii: Dubia circa dies Festos suppressos		95.
„ Consistorialis: Declarationes circa „Sacrorum Antistitum“	1., 62., 63.	
„ „ : De vetita clericis temporali administratione		45.
„ „ : De competentia in ecclesiasticis legibus interpretandis		78.
„ de Disciplina Sacramentorum: Instructio circa statum liberum ac		
denunciationem initi matrimonii		61.
„ „ „ : Decretum de probatione matrimonii		63.
„ „ „ : Dubia circa „Ne temere“		73.
„ Officii: De utili temporis spatio ad visitationem ecclesiae vel		
oratorii instituendam pro indulgentiis lucrandis		29.
„ „ : resolutio circa matrimonia a genitoribus acatholicis vel		
infidelibus natorum, sed in ecclesia catholica baptisatorum		65.
„ „ : De absolutione seu benedictione papali tertiariis		
accipienda quolibet a sacerdote		65.
„ „ : De Portiunculis		76.
„ Rituum: Decretum super editione Vaticana eiusque		
reproductione quoad libros liturgicos gregorianos		38.
„ „ : Circa organi sonitum ad adiuvandum cantum		
Gregorianum et formulam benedictionis apost. impertiendae		
in fine Concionum		77.
„ „ : De absolutione ad tumultum diebus dominicis et festis		95.
Curiai (kir.) ítélet alapítványok létesítésére vonatkozólag		49.
Csatkai kápolnában miseszolgáltatás és bucsujáratok megszorítása		105.
Csendőrlegénység házasságkötése tárgyában rendelet		99.
Cserta Joannes	40., 96., 108.	
Cserti Stephanus		109.
Cséplő Stephanus		54.
Csurda Adalbertus		4.
Czernohorszky Josephus		8.
Czindery Andreas		109.

D clarationes circa „Sacrorum Antistitum“	1.
Decretum „Quam singulari“	2.
Decretum super editione Vaticana eiusque reproductione quoad libros liturgicos gregorianos	38.
Decretum : „De Trahentibus Clericos ad Tribunalia Iudicum Laicorum“	107.
: „De vetita clericis temporalis administratione“	45.
Dréher Arnoldus	4.
Dies festi suppressi	93., 95., 101.
Dispensatio in lege ieiunii et abstinentiae	1., 69.
Dubniczky Ladislaus	109.
E gri egyházmegyei irodalmi egyesület	10., 67.
Egri népkönyvtár	67.
Egyesületek (ifjúsági) szervezése	72.
Egyházi ünnepi szünetek	31.
„Elemi népoktatás enciclopediája“	88.
Eltörölt ünnepek	93., 95.
Erdők - közbirtokossági — elidegenítése	7.
Esterházy hercegi hitb. kegyurasághoz tartozó plebániák tűzkár elleni biztosítása	110.
Examen prosynodale	81., 109.
Exercitia pro sacerdotibus	53.
” ” docentibus	55.
Evangelii S. Matthaei auctor, tempus compositionis, historica veritas	78.
Éber Géza	8.
Építkezési utasítás	113.
F aust Antonius	61., 71.
Fehérváry Josephus	5., 80., 104.
Fejes Carolus	71., 109.
Fejes Joannes	61., 71., 80., 109.
Felekezeti iskola községi segélyezése	41.
Fent Julius	109.
Fényes Antonius	61., 71., 96., 109.
Fodor Josephus	4., 109.
Folnegovics Georgius	54.
Földes Desiderius	8.
Fövényessy Paulus	40., 80.
Fülöpp Stephanus	43.
Francsics Paulus	4.
Frantich Augustinus	108.
G aál Alexander	103.
Gaál Joannes	5.
Gábor Georgius	109.
Gaibl Alexander	9. 59.

Galambos Colomannus	5.
Garé	54.
Gartner Alexius	54., 104., 109.
Gebauer Nicolaus	5. 80.
Gedeon Alexander	71., 96.
Gere Gabriel	103.
Görce papiegyesület	9.
Gratzl Julius	96.
Graumann Emericus	5.
Gruzling Franciscus	8.
Gyermekek első szent áldozása	2.
Gyermekvédő műve a keresztény szeretetnek	57.
H ajós Georgius	104.
Hanuy Franciscus	108.
Hardy Ernestinus	96., 104.
Háj Ede	70.
Háziasszonyok orsz. szövetsége	58.
Hegedüs Josephus	5.
Herder-cég „Konversations-Lexikon“	11.
Hermann Joannes	80.
Hird	40.
„Hittudományi Folyóirat“	90.
Hoffer Gregorius	4. 96.
Homér Imre	9.
Horváth Carolus	71.
Horváth Dionysius	71., 103.
Horváth Joannes iun.	40., 109.
Horvát-Sl.-D. kir. orsz. korm. rendelete ideiglenesen nyugalmazott csendőrlegénység házasságkötése tárgyában	59.
Husvéti gyertya	37.
J akubecz (Winkelbauer) Lőrincz	8.
Jeiunii lex	1.
Ifjúsági egyesületek szervezése	72.
Indulgentiae	29., 64.
Infantis Jesu socii	64.
József kir. herceg Szanatorium Egyesület	32., 36.
Irodalmi művek:	
„A fájdalom útja“	59.
„A hagyományos korális éneket felölelő és tárgyaló könyvek“	97.
„Az elemi népoktatás enciclopédiája“	88.
Benkóczy Emil: „Tárkányi Béla élete és költészete“	10.
Benkóczy Emil: „Tárkányi Béla költemények“	67.
Brunovszky Rezső: „Új ABC és olvasókönyv“	116

Csepela Lajos dr.: „Ingyen házi patika“	67.
Fülöpp István: „Élőrózsafüzér-Társulat Kézikönyve“	43.
Gat'erer: „Annus liturgicus“	116.
Helvey Lajos: „Kincskeresők tisztítótüze“	67.
Herder-cég: „Konversations-Lexikon“	11.
Homér Imre: „A kivándorlásra vonatkozó törvényes jogszabályok kézikönyve“	9.
Keppler: „Több örömet“	59.
Kiss János dr.: „Hittudományi folyóirat“	10., 90.
Kováts Sándor: „Havi Közlöny“	42.
Krassy Felix: „Átok-e vagy áldás“	10.
Kriston Endre: „A két Daru testvér“	67.
Loveczky Ernő: „Megtérés“	11.
Mohl: „Jézus Szentséges Szívének Országá“	116.
Molnár-Reviczky: „Imák és intelmek a magyar kath. hadfiak számára“	90.
Stolz-Krassy: „Száz jó tanács“	10.
„ „ „Bölcsőtől az édig“	10.
Szent-István Társulat kiadványai	115.
„Szép históriák“	67.
Tárkányi B. József: „Vezérkönyv a ker. kath. anyaszentegyházban tartani szokott Processziókhoz“	10.
Tóth János: „Lourdes“	116.
Ujlaki István: „Jézus Szentséges Szívének Országá“	11.
Vágácssy Gyula: „Gondolkozzál“	10.
Iselstöger Ludovicus	71., 109.
Iskola (felekezeti) községi segélyezése	41.
Jung Adamus	5., 47., 71., 104.
Juramentum praestandum ante sacram ordinationem	63.
Jusiurandum a Motu-proprio „Sacrorum Antistitum“ praescriptum	1.
Jus Pontificalium	6.
Kajdacs	109.
Kalauz Eleutherius	71.
Kapossy Joannes	104., 109.
Katholikus háziasszonyok orsz. szövetsége	58.
„ „ Lapja	58.
Kaufmann Joannes	61., 71.
Kántortanítói földek haszonbérbeadása tárgyában utasítás	83.
Kántortanítói párbér ügyében rendelet	33.
Kemény Andreas	8.
Kemény Franciscus	9.
Keresztény szeretet országos gyermekvédő műve	57.
Keresztnevek hivatalos iratokban magyarul irandók	30.
Kiss Joannes dr.	10.
Kiss Ludovicus	109.
Kisszékely	109.

Kletzl Adalbertus	40., 109.
Koch Aloysius	5.
Kollár Josephus	102.
Komáromy Theodorus	8., 39.
Kongresszus (Patronage-egyesületek)	57.
Kongrua ügyben utasítás	47.
„Konversations-Lexikon“	11.
Koppány Carolus	80., 110.
Korális énekkönyvek ajánlása	97.
Koronai tételek	5., 81.
Kováts Alexander	42.
Közbirtokossági erdők elidegenítése	7.
Közigazgatási bíróság ítélete felekezeti iskola községi segélyezése tárgyában	41.
Krassy Felix	10.
Krecht Franciscus	4.
Kulcsár Joannes	41., 55.
Kun Ludovicus	109.
Kühnl Josephus	54.
L ackenbacher-féle pályázat irodalmi munkára	88.
Laskafalu	103.
Leikigyakorlatok papok számára	53., 99.
„ tanítók számára	55., 82.
„ tanítónők számára	55., 82.
Leopoldinae Societatis relatio	115.
Lex ieunii et abstinentiae	1., 69.
Litterae Apostolicae ad Antistites Hungariae	37.
Litterae quadragesimales	21.
Loveczky Ernő	11.
Lourdesi zárándoklat	9., 59., 114.
M agyar Adalbertus	8., 96., 104.
Magyar Sigismundus	8.
Magyar Gazdaszövetség ajánlása	112.
Martinkovics Joannes	61., 71., 104.
Marton Alexander	54.
Matrimonialia	61., 63., 65.
Matthaei Evangel. auctor, tempus compositionis, historica veritas	78.
Máriakéménd	54.
Márovics Franciscus	71.
Márton Martinus	47.
Medgyesi Eduardus	110.
Meyer Ludovicus	71.
Mérő Josephus	13.
Milfajt Antonius	5., 104., 109.

Misealapítólevelek Horvát-S.-D. területen öt példányban állítandók ki	7., 41.
Misza	4.
Mixich Petrus	13.
Molnár Martinus	8.
Mosonyi Dionysius	4.
Motu Proprio: „De Trahentibus Clericos ad Tribunalia Judicum Laicorum“	107.
Müller Carolus	80.
Müller Josephus	61., 104.
Munkásbiztosító pénztári tagság templomi alkalmazottakat illetőleg	105.
N agygyűlés (XI. orsz. Kath.)	97., 104.
Nagy Stephanus	109.
„Ne temere“	73.
Németh Paulus	70.
Németh Stephanus	61., 71.
Népisk. közigazg. rendszabálya	111.
Népszövetség felkarolása	117.
Növendékpapok fölvétele	56.
Nyugdíj (papi)	30., 40., 54., 102., 110.
Nyugdíj-járulék káplánfizetés után	56.
O bitus Sigismundi Szántó	30.
„ Theodori Komáromy	39.
„ Adalberti Bohuniczky	39.
„ Martini Márton	47.
„ Eduardi Háj	70.
„ Edmundi Vajda	81.
„ Josephi Kollár	102.
„ Stephani Vajay	102.
Offenmüller Sigismundus	103.
Oltáregylet — pécsi	6.
Ordo circa Cereum Paschalem	37.
Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis	29., 69.
Ordinatio	61., 69., 102.
Orsz. Kath. Nagygyűlés	97., 104.
Orsz. Kath. Népszövetség felkarolása	117.
Orsz. Kath. Szövetség	104.
Orsz. szövetsége a kath. háziasszonyoknak	58.
Örökbefogadásra árvagyermeknek kerestetnek	57.
P api nyugdíj	30., 40., 54.
Papi nyugdíjjárulék káplán fizetések után	56.
Papszentelés	61., 69., 102.
Paschalis Cereus	37.
Patronage Kongresszus	57.

Pápai kihallgatásra jelentkezők részére ajánlólevél	87.
Párbér (kántortanítói) ügyben rendelet	33.
Párbér vegyes vallású pároktól s polgári házasságban élő kath. pároktól	83.
Pensio	30., 40., 54, 102., 110.
Perhács Joannes	5.
Personalia	4., 5., 13., 40., 47., 54., 70., 80., 96., 103., 108.
Petrovits Eduardus	61., 71., 104.
Pécsi Oltáregylet	6.
Pinczehely	4.
Pius-internátus	8.
Plank Camillus	4
Polgári házasságban élő kath. pároktól járó párbér	83.
Portiunculae	76.
Prédikáló papok részére ajánlás s engedély	6.
Priesterverein in Görz	9.
Probatio matrimonii	63.
Prosynodale examen	81.
Q uadragesimales Litterae	21.
„Quam singulari“ decretum	2.
„Quantavis diligentia“ Motu proprio	107.
R ajczi Joannes	71.
Reif Josephus	5., 104., 109.
Reinhardt Georgius	108., 109.
Riedlinger Desiderius	71.
Röszler Franciscus	5., 40., 96.
Rumsauer Joannes	109.
Rk. népisk. közigazg. rendszabálya	111.
„ S acrorum Antistitum“ Motu proprio	1., 6., 62., 63.
Sajtóvasárnapi gyűjtés elrendelése	96.
Sebestyén Carolus	109.
Seleznik Franciscus	5., 109.
Selmeczbányai templomberendezési műintézet	114.
Socii Archisodalitatis ab Infante Jesu	64.
Stolz-Krassy	10.
Streicher Petrus	40., 55.
St. Joseph-Priesterverein in Görz	9.
„Supremi Disciplinae“ Motu proprio	93., 95.
Scharfenberger Joannes	109.
Schlachter Franciscus	61., 71.
Schmidt Adalbertus	8.
Szabó Franciscus	5.
Szalay Aloysius	110.

Szántó Sigismundus	30.
Szeitz Josephus	71., 103.
Szeredy-subsidium pro sacerdotibus	13.
Szent-István-Társulat	59., 115.
Szentiványi Josephus	54.
Szentmise-alapítólevelek Horvát-Slv.-Dalmátország területén 5 példányban állítandók ki	7., 41.
Szilvek Ludovicus	47., 103.
Szomszéd egyházmegyében prédikáló papoknak szükséges püspöki ajánlás és engedély	6.
Szorgalmi idő és szünetek tárgyában utasítás	84.
Szőnyi Ottó	4., 47.
Szövetsége a kath. háziasszonyoknak	58.
Szünetek egyházi ünnepeken	31.
Szünetek és szorgalmi idő tárgyában utasítás	84.
T anfolyamok továbbképzésre tanítók és tanítónők számára	17.
Tanítói dolgozatok bírálata	14.
„ tételek kidolgozására vonatkozó rendelkezés módosítása	14.
„ orsz. segélyalapból nyerendő segélyek	66.
„ „ segélyalap közgyűlése	66.
„ „ „ számadása	86.
Tanítói földek haszonbérbeadása tárgyában utasítás	83.
Tanítók és tanítónők továbbképző tanfolyamai	17.
Tanterv ügyében utasítás	85.
Tárkányi Adalbertus	10., 67.
Tertiarii	65.
Templomberendezési műintézet	89.
Templomi alkalmazottak munkásbiztosító pénztári tagsága	105.
Thán Ferdinandus	54., 71.
Theses Theologicae	5. 81.
Trahentes Clericos ad Tribunalia Laicorum	107.
Troll-subsidium pro sacerdotibus	13.
„ „ „ docentibus	14.
Tűzkárelleni biztosítás az Esterházy hercegi hitb. kegyurasági plebániáknál	110.
U jlaki István	11.
Utasítás keresztnevek magyar kiírása tárgyában	30.
„ kongrua ügyben	47.
„ kántortanítói és tanítói földek haszonbérbeadása tárgyában	83.
„ szorgalmi idő és szünetek tárgyában	84.
„ az ehm. elemi iskolák részletes tanterve ügyében	85.
Ünnepek eltörlése	93., 101.
V akokat Gyámolító Országos Egyesület ajánlása	19.
Vajay István	102.

Vajda Ödön	81.
Vallás és Közokt. minisztérium : átirat közbirtokossági erdők elidegenítése tárgyában	7.
„ „ „ : ajánlása „A kivándorlásra vonatkozó törvényes jogszabályok kézikönyve“ cz. műnek	9.
„ „ „ : átirat tanítók és tanítónők szünidei továbbképző tanfolyamai tárgyában	17.
„ „ „ : körrendelet egyházi ünnepi szünetek tárgyában	31.
„ „ „ : körrendelet a tüdővész elleni küzdelem céljaira engedélyezett iskolai gyűjtés tárgyában	32.
„ „ „ : elvi jelentőségű rendelet kántortanítói párbér ügyében	33.
„ „ „ : eljárás pápai kihallgatásra jelentkezők részére adandó ajánlólevél tárgyában	87.
„ „ „ : „Az elemi népoktatás enciclopediája“	88.
„ „ „ : Lackenbacher-féle pályázat irodalmi munkára	88.
Varga Colomannus	4., 47.
Vágássy Gyula	10.
Vegyes vallású pároktól párbér	83.
Visitatio Canonica	29., 69.
Visitatio ecclesiae vel oratorii pro indulgentiis lucrandis	29.
Vitkovits Franciscus	4.
W agner Aloysius	61., 71., 104.
Warga Emmanuel	103.
Winkelbauer (Iakubecz) Lőrincz	8.
Z arándoklat Lourdesba	9., 59., 114.
Zirczi apát	108.
Zserdin Josephus	108.
Zsinati vizsgálat	81., 109.

1911.

I.

530

1911

Vigore facultatis a Sede Apostolica ddto 14-a Januarii a. 1906. Episcopis Hungariae ad septennium concessae dispensationem circa observantiam jejunii et abstinentiae anno 1908. in Litteris Circularibus dioecesanis III. sub nr. 811/1908. concessam pro anno currenti quoque valituram declaramus atque eandam sub iisdem conditionibus et restrictionibus ad unius anni spatium praesentibus prorogamus et impertimur.

Dispensatio
in lege jejunii
et
abstinentiae.

Norma e sacro suggestu Dominica Quinquagesimae Christi fidelibus in extenso publicanda atque interpretanda est.

531

1911

Propositis huic sacrae Congregationi Consistoriali quae sequuntur dubiis, id est:

Declarationes
circa iusiurandum a
Motu Proprio
Sacrorum Antistitum
praescriptum.

I. utrum alumni Religiosi maioribus ordinibus initiandi teneantur dare iusiurandum a Motu-proprio *Sacrorum Antistitum* praescriptum coram Episcopo ordines conferente, an eorum moderatore religioso;

II. coram quonam idem iusiurandum praestare debeant Religiosi qui confessionibus excipiendis et sacris concionibus habendis destinantur;

III. in quibusnam tabulariis adservanda sint documenta iusiurandi a superius memoratis Religiosis dati;

SSmus Dominus noster Pius PP. X, in audientia diei 16 Decembris 1910 Cardinali Secretario eiusdem sacrae Congregationis concessa, mandavit ut respondeatur:

ad I. affirmative ad primam partem, negative ad secundam;

ad II. coram eo, a quo approbationem confessionibus excipiendis et sacris concionibus habendis obtinent;

ad III. in tabulario illius Ordinarii, qui iusiurandum recepit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae Congregationis Consistorialis die 17 Decembris anno 1910.

C. CARD. DE LAI, *Secretarius*.

L. † S.

S. Tecchi, *Adessor*.

532

1911

„Quam singulari“ dekretum a gyermekek első szent áldozásáról magyar, német és horvát fordításban megfelelő rendelkezés kíséretében szétküldetik.

Mult évi XV. sz. körlevelemben 3628/1910. sz. a. tettem közzé Ö Szentségének „Quam singulari“ kezdetű dekretumát a gyermekek első áldozásáról, felkértem egyben a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy a dekretumban foglaltakat megfontolás tárgyává tevén, a koronai ülések jegyzőkönyveiben terjessze Elém a dekretum megfelelő végrehajtása tárgyában véleményét. Kilátásba helyeztem továbbá, hogy mivel ezen dekretum minden évben a husvéti szent áldozás parancsának idejében a hiveknek anyanyelvükön felolvasandó, ennek magyar, német és horvát fordítását kellő időben közzéteszem.

A fent előadottak kapcsán a tiszt. egyházmegyei papság véleményének meghallgatása után a nagymélt. magyar püspöki karnak mult évi nov. 12-ikén tartott tanácskozmányában hozott alábbi rendelkezéseket mihez tartás végett közlöm a tiszt. egyházmegyei papsággal:

a) A lelkipásztorok tartsák szemök előtt azt a súlyos kötelességöket, amely szerint gondoskodni tartoznak arról, hogy a gyermekek a szent gyónásra és áldozásra vonatkozó parancsnak megfeleljenek, *midőn értelmök elegendő használatára eljutnak*. Hivják fel adandó alkalmakkor különösen a „Quam singulari“ dekretum felolvasásakor a szülők figyelmét arra a lelkiismeretbeli kötelességökre, amelynél fogva ők is tartoznak gyermekeiket az első szent áldozásnak idejekorán való felvételére serkenteni és gondoskodni, hogy ezek súlyos betegség esetén a lelki utavalóval elláttassanak.

b) Az 1907. évi március 14-én tartott püspöki tanácskozmányból kifolyólag az elemi népiskolai vallástanítás részére kiadott Tanításterv és Utasítások, valamint minden más eddigi helyi utasítás erre vonatkozó eltérő rendelkezéseinek módosításával általános szabályul szolgáljon, hogy a gyermekek, midőn értelmök elegendő használatára eljutottak és a hit legszükségesebb elemi ismereteit megszerezték, tehát *az elemi népiskola harmadik*

osztályában bocsáttassanak az első szent gyónáshoz és egyszersmind az első szent áldozáshoz.

c) Semmi sem ellenzi, sőt a dekretum szellemének nagyon megfelel, hogy a gyermekek már az elemi népiskola *második osztályában* is bocsáttassanak első ízben a szent gyónáshoz és áldozáshoz, amennyiben a helyi körülmények ezt lehetővé teszik.

d) Minthogy a két szentség első felvételéhez a gyermekeknél elegendő *a hit főigazságainak fölfogásukhoz mért ismerete és az Oltáriszentségnek megkülönböztetése a közönséges kenyértől*: az elemi népiskola második osztályára előírt és az elemi katekizmusban foglalt idevonatkozó anyag az előkészítéshez teljesen kielégítőnek tekinthető.

e) A dekretum szándékainak megfelelően ne *annyira* a külsőségekre helyezzenek a lelkipásztorok súlyt, mint inkább a gyermekek *bensőséges áhítatára*, ami azonban nem azt jelenti, hogy az első szent áldozásnál szokásos jelentőségteljes ünnepségeket mellőzni kellene. A bensőséges áhítatot igyekezzenek a lelkipásztorok azzal előmozdítani, hogy a szentségfelvételt közvetlenül megelőző vallástani órákon kizárólag az előkészítéssel foglalkozzanak s a szentségfelvételkor lehetőleg a gyermekekkel együtt végezzék az előkészületi és a hálaadó imádságokat.

f) A szent áldozás idejének és tartamának megállapításában a lelkipásztorok legyenek tekintettel a gyermekek zsenge korára és gondoskodjanak mindenről, ami a szentségfelvétel megkönnyítéséhez hozzájárulhat.

g) A kerületi espereseket és mindazokat, akik a vallástanítás ellenőrzésére megbízást kaptak, kötelezzük, hogy évi jelentéseikben a gyermekek első szent gyónására és áldozására vonatkozó rendelkezések miként való megtartására külön kiterjeszkedjenek.

h) Tekintsék a lelkipásztorok bármely ellenkező szokás megszüntetésével szigorú kötelességüknek, hogy a súlyos betegség esetén azokat a gyermekeket is ellássák a *lelki utravalóval és az utolsó kenettel*, akik még nem végezheték első szent áldozásukat, de értelmök elegendő használatára már eljutottak.

i) Hasonlóképpen elrendeljük, hogy a *kisdedek temetésére* vonatkozó szertartások csakis azon gyermekeknél alkalmaztassanak, akik még nem érték el azt a kort, amelyben a szentségekhez járulhattak volna.

j) A „*Quam singulari*“ dekretum fordítása ezentul minden évben a nagybőjt első vasárnapján a szószékről felolvasandó és a hiveknek megmagyarázandó.

Egyidejűleg a magyar, horvát és német fordításokat megfelelő példányban jelen körlevelem melléklete gyanánt szétküldöm és pedig a magyar fordítást minden körlevél mellé csatolni rendelem, német és horvát példány csak annyi küldetik, hogy a lelkésznek és segédlelkésznek egy-egy példány mindenütt rendelkezésre álljon ott, ahol erre szükség van. Végül felhivom a tiszt. lelkészkedő papság figyelmét, hogy *e fordítások megőrzésére nagy gondot fordítson tekintettel arra, hogy ezek minden bõjt első vasárnapján a hiveknek felolvasandók.*

533

1911

Mutationes
personales.

Assessores consistorii Nostri episcopalis nominati sunt:

Dr. Dionysius Mosonyi, capell. SS. ad hon., secretarius epplis,

Camillus Plank parochus in Németbóly cum jure deferendi cinguli violacei,

Dr. Otto Szõnyi, professor int. iuris in lyceo Nostro eppli, simul a munere notarii consistorii relevatus,

Franciscus Vitkovits parochus in Szakcs cum jure deferendi cinguli violacei.

Franciscus Krecht vadiaconus districtus Szentlőrinc erga preces proprias a munere suo relevatus est,

Ludovicus Beck notarius districtus Szentlőrinc, parochus Nagybecsérdensis vadiaconus districtus Szentlőrinc nominatus est,

Adalberto Csurda parocho Sumonyensi commissum est munus notarii districtus Szentlőrinc.

Arnoldus Dreher parochus Bikalensis nominatus est parochus in Miszla,

Paulus Francsics parochus Bedegensis praesentatus atque investitus est pro beneficio parochiali Pinczehely.

Administratores constituti sunt:

Gregorius Hoffer vicarius in spiritualibus parochi Szászvárensis in Bikal,

Colomannus Varga cooperator Tamásiensis in Bedeg.

Josephus Fodor administrator in Pinczehely nominatus est vicarius in spiritualibus parochi Nakensis.

Joannes Gaál cooperator Paksensis constitutus est cooperator Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiis.

Adamus Jung cooperator Aparensis ad servitia in Cancellariam Dioecesanam dispositus est.

Missi sunt cooperatores:

Josephus Bende, e Nagynyárád ad Zomba,
Josephus Fehérváry e Zomba ad Abaliget,
Colomannus Galambos e Himesháza ad Paks,
Nicolaus Gebauer valetudinarius ad Himesháza,
Emericus Grauman ex Abaliget ad Nagynyárád,
Josephus Hegedüs e Vajszló ad Gödre,
Aloysius Koch e Szakcs ad Pinczehely,
Antonius Milfajt e Szajk ad Lakócsa,
Joannes Perhács e Lakócsa ad Szajk,
Josephus Reif e Gödre ad Szászvár,
Franciscus Rösler e Szászvár ad Vásárosdombó,
Franciscus Seleznik e Vásárosdombó ad Szakcs,
Franciscus Szabó e Mozsgó ad Vajszló.

534

1911

Beneficium parochiale Bedeg per translationem vacans juri patronatus Celsissimi Domini Nicolai e principibus Esterházy de Galántha obnoxium usque 28-am Februarii a. c. concursui publico exponitur.

Concursus
pro beneficio
parochiali
Bedeg.

Anhelantes isthoc beneficium, in quantum in examine prosynodali approbati sunt, praesentibus invio, ut recursus Celsissimo Domino patrono inscriptos intra terminum praeclusi ad officium dioecesanum promoveant.

535

1911

A tisztelendő lelkészkedő papságnak az 1911. évi koronai ülésekre az egyházmegyei zsinat határozatai értelmében a következő tétéleket tűzöm ki kidolgozás céljából:

Koronai tétel-
lek az 1911.
évre.

A tavaszi koronai ülésen a lelkipásztorkodástanból benyújtandó ezen tétel kidolgozása: „Mit tegyünk, hogy a hivek a gyakori szent áldozásra felbuzduljanak?”

Az őszi koronai ülésen benyújtandó az alapvető hittanból ezen tétel kidolgozása: „Mily érvekkel lehet a kereszténységet közelebb vinni a modern ember lelkéhez?”

536

1911

A „Pécsi
Oltáregylet“
ajánlása és a
hozzá inté-
zendő kérvé-
nyek ügyében
utasítás.

A „Pécsi Oltáregylet“ Elém terjesztett jelentéséből őszinte örömmel győződtem meg ezen hivatásának magaslatán álló egylet áldásos és igazán tevékeny működéséről, amiért is ezt a tisztelendő egyházmegyei papság pártfogásába, mint erre érdemest, a legmelegebben ajánlom.

De mivel a fentnevezett egyletnek tevékenysége is egyrészt korlátok közé van szorítva, másrészt a munkát kellő időben be kell osztani, azért teljesen méltánylom Elém terjesztett kérelmét és tájékoztatásul miheztartás céljából a következőket közlöm:

1. Mindazon plébánosok, kik gondjaikra bizott vagyontalan templomaik készleteinek beszerzésénél a Pécsi Oltáregylet könyöradományaira szorulnak, állítsák össze évről-évre a legszükségesebb készletek jegyzékét oly időben, hogy az esperesi látogatáskor készen legyen.

2. Említett jegyzéket az esperes urak, meggyőződven a jegyzékben feltüntetett készletek szükségességéről, írják alá és hivatalos pecséttel lássák el.

3. Az ily módon hitelesített jegyzéket csatolják a plébános urak a „Pécsi Oltáregylet“-hez benyújtandó kérvényhez és a kérvényt legkésőbb ugyanazon év december 31-ig nyujtsák be. *Későbbben érkező vagy fentjelzett módon fel nem szerelt folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.*

Mivel pedig igen szívesen vállalkozik a Pécsi Oltáregylet ugy fehérneműek, mint egyéb egyházi ruhák elkészítésére, azzal hívom fel a tiszt. egyházmegyei papság figyelmét erre, hogy egyházi ruhák beszerzése céljából *megrendeléseivel* is nyugodtan fordulhat az Oltáregylet Igazgatóságához Pécs (Papnevelő intézet), honnét rövid időn belül nyer tájékoztatást a szükséges ruhák árát illetőleg és a legjobb és megbízhatóbb kiszolgálásban részesül.

537

1911

Szomszédos
egyházme-
gyékben pré-
dikáló papok
részére
püspöki aján-
lás és
engedély.
Jus Pontifi-
calium gya-
korlását a
püspökök
egymásnak
engedélyezik.

A „Sacrorum Antistitum“ kezdetű motu proprio rendelkezése szerint más egyházmegyében prédikálni akaró papnak szüksége van püspökének külön ajánlására és engedélyére. Ezen ajánlást, illetőleg engedélyt a nm. püspöki kar tagjai az 1910. november 12-én tartott tanácskozmányukban hozott határozat szerint a szomszédos egyházmegyékre nézve a hitszónoklással megbízott papoknak egyszer s mindenkorra kölcsönösen megadták. Ugyanezen ügy kapcsán a magyarországi püspöki kar tagjai egymásnak is a *jus Pontificalium* gyakorlását egyszer s mindenkorra engedélyezték.

Miről a T. Papságot tudomásvétel céljából ezennel értesitem.

538

1911

A Horvát-Slavon-Dalmát nagymélt. kir. országos kormány vallás és közoktatásügyi osztálya ismételten megkeresett aziránt, hogy rendeljem el, miszerint a Horvát-Slavon-Dalmátország területén működő plebánosok a szentmise-alapítványok alapítóleveleinek egy bélyegtelen eredeti és egy másolati példányát beküldjék a fenttisztelt kormány vallás és közoktatásügyi osztályának. Tekintettel azon körülményre, hogy a Horvát-Slavon-Dalmátország területén levő többi egyházmegye már régebben elrendelték, miszerint a szentmise-alapítványok alapítóleveleinek egy bélyegtelen eredeti példánya felterjesztessék, újabban pedig aziránt is rendelkeztek, hogy egy másolati példány csatoltassék ezen bélyegtelen eredeti példányhoz, jelen soraim erejével elrendelem, hogy Horvát-Slavon-Dalmátország területén működő tiszt. plebános urak 1911. január 1-étől számítva az egyházmegyei vagyonkezelési szabályzat és utasításban előirt három egyenlő, felbélyegzett alapítólevélén kívül még egy eredeti bélyegtelen alapítólevelet állítsanak ki a szentmise-alapítványokról, ezen bélyegtelen eredeti példányra rávezessék: „az egyházmegyei hatóság 583/1911. sz. rendelete értelmében a Horvát-Slavon-Dalmát nagyméltóságu orsz. kir. kormány részére bélyegmentes“ és a három felbélyegzett eredeti példánnyal egyházhatósági elfogadás és jóváhagyás rávezetése céljából hozzám felterjesszék, mikor pedig egyházhatósági jóváhagyásban részesült a szentmise-alapítvány, akkor ezen eredeti bélyegtelen alapítólevelet egy másolati alapítólevél kíséretében a Horvát-Slavon-Dalmát nmélt. kir. országos kormány vallás- és közoktatásügyi osztályának felterjesszék. Ezen másolati példányra fent rávezetendő: „*Másolati példány* az egyházmegyei hatóság 583/1911. sz. rendelete értelmében a Horvát-Slavon-Dalmát nagymélt. kir. országos kormány részére.“

Horvát-Slav.-
Dalmátorsz.
területén levő
egyházmegyei
plebánosok a
szentmise-
alapítványok
alapítólevelei-
nek egy
bélyegtelen
eredeti és egy
másolati pél-
dányát tartoz-
nak a kor-
málynak
beküldeni.

539

1911

Tudomásvétel céljából közlöm a vallás és közoktatásügyi miniszter ur alábbi átíratát:

A földmivelésügyi miniszter ur folyó évi július 28-án 17029. I. A-4. szám alatt kelt átíratában az iránt keresett meg, hogy a közbirtokossági erdők közérdekbe ütköző és az 1879. évi XXXI., valamint az 1898. évi XIX. törvénycikk kijátszására irányuló elidegenítésének megakadályozását célzó törekvéseiben támogassam s evégből akkori hivatali elődöm 1900. évi szeptember hó 23-ikán 23473. sz. a. kelt Méltóságoddal is közölt intézményének hatályát a közbirtokosságra is terjesszem ki.

Közbirtokos-
sági erdők
elidegenítése
ügyében.

A földmivelésügyi miniszter urral eme törekvéseiben teljesen egyet-
értve, van szerencsém Méltóságodat tisztelettel arra kérni, hogy mindazon
esetekben, midőn olyan közbirtokossági erdők kerülnek eladásra, melyekben
egyházközségek, egyházi személyek, felekezeti iskolák és tanítók, szóval
olyan jogi személyek is arányrészekkel birnak, akiknek vagyona felett a
felügyeleti jogot Méltóságod van hivatva gyakorolni, ezek arányrészének
elidegenítéséhez jóváhagyását csak a földmivelésügyi miniszter ur előzetes
megkérdezése és hozzájárulásának kieszközlése után méltóztassék megadni.

Budapest, 1910. november hó 8-án.

Zichy.

540

1911

Akvi adat
kerestetik.

Házassági ügyben szükség van *Winkelbauer (Jakubecz) Lőrinc* ke-
resztelési akvi kivonatára, de mivel sem neki, sem a villányi plébánia-
hivatalnak nem sikerült ezt megszerezni, felhivom a tisztt. ehm. lelkészkezdő
papságot, különösen a baranya- és tolnamegyeit, hogy ezen keresztelési
akvi adatot az 1868. év körül, tehát 1864—72-ig keresse s aki megtalálja,
az ezt házassági ügyben, hivatalból, bélyegmentesen kiállítva az egyház-
megyei hatóság címére küldje meg. Szegény sorsu, kömunkásról levén szó,
külön jutalomra nem számíthat a megtaláló.

541

1911

Ujabb ado-
mányok a
Pius-
internatusra.

A Pécssett felállítandó Pius-internatusra a legutóbbi kimutatás óta a
következő adományok érkeztek be:

A bonyhádi esperesi kerület papsága	99	kor.
Földes Dezső várdombi plebános	20	„
Felsőszentmártoni rk. tantestület	10	„
Czernohorszky József pécsváradi plebános	100	„
Kemény Andor felsőiregi plebános	60	„
Éber Géza fekeddi plebános	50	„
Magyar Béla dunaföldvári káplán	20	„
Magyar Zsigmond koppányszántói esperes-plebános	25	„
Komáromy Tivadar hirdi plebános	100	„
Schmidt Béla hosszúhetényi esperes-plebános	200	„
Takács István mecsekjánosii plebános (értékpapírokban)	200	„
I. b. Gruzling Ferenc ny. esperes-plebános hagyománya	1000	„
Molnár Márton pellérdi plebános	400	„

Deus retribuatur!

542

1911

A Szent Józsefről nevezett görzi papi egyesület tagjai részére Meránban, Görzben és Ikában létesített üdülőhelyeket, melyekben üdülésre szoruló tagjai napi mérsékelt díj mellett állásuknak megfelelő ellátásban és gyógykezelésben részesülnek. Épen ezért ezen egyesület pártfogolását tisztelendő egyházmegyei papságomnak melegen ajánlom. Évi tagsági díj 3 K., egyszersmindenkorra 50 K. Az egyesület egyházmegyei megbízottja *Szentkirályi István* theologiai tanár Pécs, Papnevelőintézet. Az érdeklődőknek ő vagy pedig Der Zentralvorstand des St. Joseph-Priestervereins in Görz (Rudolphinum) nyújt szívesen közelebbi tájékoztatásul szabályokat és ismertetést.

A Szent Józsefről nevezett görzi papi egyesület ajánlása.

543

1911

Gaibl Sándor pozsonyi apát-kanonok buzgó kezdeményezése és munkája folytán 1911. július havában magyar nemzeti zarándoklat készült Lourdesba a magyar nemzet által ugyanott felállítandó X. keresztuti stációnak ünnepélyes felszentelése alkalmából. E zarándoklatot 1910. évi XXII. körlevelemben a 4882. szám alatt ajánlottam tiszt. papságom és hiveim figyelmébe. Most arról értesülök, hogy a diszes stáció munkálatai a folyó évben még nem fejeződnek be, s így a zarándoklatot a jövő 1912. évre kell elhalasztani.

Az 1911. július havára tervezett lourdesi zarándoklat elhalasztása.

Midőn erre tiszt. papságom figyelmét felhívom, egyuttal mindnyájuk szíves jóindulatába ajánlom a zarándoklat vezetőségének ama kívánságát, hogy a zarándoklat fényének emelése céljából a költségekhez adományaikkal hozzájárulni szíveskedjenek, s az így — hiveik között is — begyűlt összegeket egyenesen fentnevezett apát-kanonok urhoz küldjék Pozsonyba, Káptalan-utca 3. sz.

544

1911

A m. kir. vallás- és közokt. miniszter 1910. évi november hó 24-én 121166. sz. a. kelt s valamennyi vármegyei és kirendelt kir. tanfelügyelőhöz intézett rendeletének mása:

Homér Imre, a m. kir. határrendőrség főnökhelyettese „A kivándorlásra vonatkozó törvényes jogszabályok kézikönyve” cím alatt, különösen a határszéli iskolák tanítói által eredményesen használható könyvet irt, amelyben közli és magyarázatokkal megvilágítja a kivándorlásról szóló 1909. évi

Homér Imrenek „A kivándorlásra vonatkozó törvényes jogszabályok kézikönyve” című művének ajánlása.

II. törvénycikket, foglalkozik a kivándorlók felismerésével, a kivándorlás korlátozásával, ellenőrzésével, a tilos utvonalakkal, a szállító hajóstársaságok szerződéseivel, jogaival, kötelességeivel; a kivándorlási irodák szervezetével; a határrendőrség szervezetével; a kivándorlási ügyekre való rendőri és bírói eljárással stb. stb.

Kivánatos, hogy a könyv tartalmával néptanítóink minél nagyobb számban megismerkedjenek s ezért hasson oda a Tanfelügyelő ur, hogy e könyvre a tanítók figyelme felhivassék s hogy az a határszéli iskolák tanítói könyvtára számára megszereztessek.

A kérdéses mű Toldi Lajos budapesti könyvkereskedő, (II. ker., Főutca 2. sz.) bizományában 5 kor.-ért kapható, illetve rendelhető meg.

579

1911

Egri egyház-
megyei iro-
dalmi egye-
sület kiadvá-
nyai ajánl-
tatnak.

Felhivom a tiszt. papság figyelmét az egri egyházmegyei irodalmi egyesület kiadásában megjelent következő művekre:

1. *Tárkányi Béla élete és költészete*, írta Benkóczy Emil, ára 3 korona.

2. *Vezérkönyv a ker. kath. anyaszentegyházban tartatni szokott Processiókhoz*. Szerkeszté Tárkányi B. József. II-ik kiadás, ára 1 korona.

3. *Krassy Felix: Átok-e vagy áldás*, ára 10 fillér.

4. *Vágácssy Gyula: Gondolkozzál*, ára 10 fillér.

5. *Stolz-Krassy: Száz jó tanács*, képekkel, ára 40 fillér.

6. *Stolz-Krassy: Bölcsőtől az édig*, 40 fillér.

A portoköltség a megrendelők terhe.

Az utóbb említett 3—6. füzetek apologetikus irányzatúak. Terjesztésüket melegen ajánlom.

580

1911

Irodalmi mű-
vek ajánlása.

Hittudományi
Folyóirat.
Dr. Kiss János.

Dr. Kiss János pápai praelatus, egyetemi tanár által alapított és szerkesztett, XXI. évfolyamban megjelenő *Hittudományi Folyóiratot* tisztelendő

egyházmegyei papságom figyelmébe és pártfogásába melegen ajánlom. Eddig évenként 4 testes füzetben jelent meg. Hittudományi és bölcséleti értekezéseket, továbbá kisebb cikkeket, a papképzés és papnevelésre vonatkozó észrevételeket és terveket, valamint irodalmi ismertetéseket, bírálatokat és könyvészetet közöl. Ha nagyobb számu új megrendelő csatlakozik, a folyóirat gyakrabban, pl. évenként 6-szor fog megjelenni.

Előfizetési ára egy évre 10 K. Megrendelhető Dr. Kiss János pápai praelatus, egyetemi tanárnál Budapest, IX., Mátyás-u. 18.

Ujlaki István plébános (Dör, Sopron m.) a győri egyházmegyei Ujlaki István
hatóság engedélyével „Jézus Szentséges Szívének Országa” címmel a hivek „Jézus Szent-
használatára imádságos könyvet állított össze, mely igen alkalmas Jézus sés Szívé-
nek Országa”.
Szentséges Szíve tiszteletének terjesztésére és ápolására, amiért is azt a
tiszt. lelkeskedő papság figyelmébe szívesen ajánlom azzal, hogy erre a
buzgó hivek figyelmét is alkalomadtán felhívja. Megrendelhető a Szent-
István-Társulat könyv- és műkereskedésében Budapesten, Kecskeméti-u. 2.,
mint főbizományosnál. Ezenkívül minden könyvkereskedésben. Ára: 1. egy-
szerű vászonkötésben, a fedelén Jézus Szíve aranyban 3 K., 2. diszesebb
vászonkötésben, vörös metszéssel 4 K., 3. bőrkötés, a fedelén arany kereszt-
tel, vörös metszéssel, tokkal 5 K., 4. diszesebb bőrkötés, arany metszéssel,
tokkal 6 K., 5. párnázott borjubőrkötés, arany metszéssel, kazettával 9 K.

A freiburgi Herder-féle katolikus könyvkereskedő cégnek hatalmas A Herder-cég
8 kötetre terjedő Konversations-Lexikonához most jelent meg a kiegészítő Konver-
sations-Lexi-
kóna.
kötet, mellyel a nagy munka teljes befejezést nyer. Ez alkalmat újból fel-
használok, hogy a katolikus világnézetnek eme — a világ könyvpiacán
is jelentékeny — kifejezőjére felhívjam tiszt. papságom figyelmét. A nagy
mű ára (az utolsó kötetrel együtt) 128 korona. Megrendelhető e címen:
B. Herder Verlag (Wien I. Wollzeile 33.)

Loveczky Ernő „Megtérés” c. énekes karácsonyi népszínművét, mely Loveczky
időszzerű célzata, vallásos gondolatai és iránya és közérthető szerkezet és Ernő „Megté-
rés” c. kará-
csónyi nép-
színműve.
nyelvezet alapján alkalmas szindarabnak mutalkozik, ajánlom különösen
kath. egyesületek vezetőinek, (előadás alkalmával bizonyos szövegrészek mó-
dosíthatók, illetve elhagyhatók.) Kapható a szerzőnél Szatmár, Kir. Tan-
felügyelőség.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 1-a Februarii a. 1911.

† Julius m. p.
episcopus.

Minő páratlan szeretettel karolta föl Krisztus a gyermekeket a földön, nagyon is bizonyítják az Evangelium lapjai. Örömet lelte benne, ha köztük lehetett; ha kezeit rájuk tehetette, ha őket áldhatta-ölelhette. Ugyancsak nehezére esett, mikor a tanítványok visszatartották tőle a gyermekeket, miért is szemrehányást tett nekik ezekkel a kemény szavakkal: „*Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni és ne tiltsátok el őket, mert ilyeneké az Isten országa.*“¹ S hogy mennyire nagyrabecsülte ártatlanságukat és lelküknek tisztaságát, eléggé megmutatta, mikor magához híván egyet a kisdedek közül, kijelentette tanítványainak: „*Bizony mondom nektek, ha meg nem tértek és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be mennyeknek országába. Aki tehát megalázza magát mint e kisdéd, az nagyobb mennyeknek országában. — És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be.*“²

Rendelet az első sz. áldozásra bocsátandók koráról.

Erre emlékezve, a katolikus Egyház mondhatni már kezdetétől azon volt, hogy a gyermekeket közelebb hozza Krisztushoz a szent áldozás által, melyet ki szokott szolgáztatni még a csecsemőknek is. Ez, ahogy előírásképen egész a XIII. századig csaknem valamennyi régi szertartásos könyvben benne van, a keresztelekor történt, a mi néhol még tovább is szokásban maradt; a görögöknél és keletieknél pedig még manapság is dívik. Nehogy azonban kivált a szent ostya az ily csecsemőknél valami tiszteletlenségnek legyen kitéve, mindjárt kezdetben szokásba jött az Egyházban, a csecsemőket csakis a bor színe alatt áldoztatni.

Sőt nemcsak a keresztség feladásakor, de azután is többször részesültek a mennyei vendégségben a kisdedek. Némely egyházakban ugyanis mindjárt a papság után következett a kicsinyek áldoztatása, másutt meg a felnőttek áldozása után megmaradt darabkákat kapták.

Idővel azután ez a szokás a latin egyházban elavult és a gyermekek addig nem járulhattak az Úr asztalához, míg az értelmi fejlettségnek bizonyos fokát el nem érték és a legméltóságosabb Szentségnek néminemű ismeretére nem jutottak. Mely új fegyelem egy két megyei zsinattól már elfogadva, ünnepélyes szentesítést nyert az 1215-ben tartott IV. egyetemes

¹ Márk X., 13. 14. 16.

² Máté XVIII. 3. 4. 5.

lateráni zsinatnak XXI. cikkelyében, mely a szent gyónást és áldozást a következő szavakban írja elő mindazon hiveknek, kik az értelmi fejlettség korát elérték: „Mindkét nembeli hívők, miután beszámíthatóságuknak éveihöz jutottak, évente legalább egyszer saját papjuknak bűneiket hűségesen meggyónják, a rájuk szabott bünbánatnak erejükhöz képest eleget tenni iparkodjanak és legalább husvétkor az Oltáriszentséget tisztelettel magukhoz vegyék; hacsak tulajdon papjuknak tanácsára valamely észszerű oknál fogva annak vételétől egy időre tartózkodniok nem kell.“

A trienti zsinat,¹ anélkül, hogy bármiképen is kifogásolta volna a régi fegyelmet, mely szerint a gyermekeknek már eszük használata előtt kiszolgáltatott az Oltáriszentség, egyszerűen megerősítette a lateráni határozatot és elítélte azokat, kik azzal ellenkezőleg éreznének: „Ha valaki tagadná, hogy minden egyes keresztény hívő mindkét nemből, mikor beszámíthatóságának éveit elérte, tartozik évente legalább husvétkor az anyaszentegyház parancsa szerint megáldozni — kiközösített legyen.“²

Tehát az idézett és még most is érvényben levő lateráni határozat értelmében kötelesek a keresztény hivek, mihelyt beszámíthatóságuk életéveit elérték, évente legalább egyszer a szent gyónáshoz és áldozáshoz járulni.

Ámde idők folytán az értelmi kifejtettség illetve beszámíthatóság korának megállapításánál számos tévedés és sajnálatraméltó visszaélés csúszott be. Akadtak ugyanis olyanok, kik a beszámíthatóság korát másként állapították meg a szent gyónásra nézve és másként a szent áldozásra. A szent gyónásnál beszámíthatóság korának azt az időt vették, mikor valaki a jót a rossztól megkülönböztetni, tehát vétket elkövetni képes; az Oltáriszentségnél pedig még későbbre tették a beszámíthatóság idejét, t. i. akkorra, mikor az illető teljesebb hitbeli ismerettel és az előkészületre érettebb lélekkel rendelkezik. És így a különböző helyi szokások és különböző emberi felfogások alapján majd tíz vagy tizenkét, majd pedig tizennégy vagy még ennél is idősebb korában engedték az ifjúságot az első szent áldozáshoz; akik ezen időn alul voltak, azoknak egyáltalán tiltva volt az Oltáriszentség vétele.

Ez az eljárás, mely a legméltóságosabb Szentség iránti tisztelet megőrzésének látszata alatt a hiveket annak vételétől távol tartotta, igen sok bajnak lett szülő oka.

Igy történt bizony, hogy a zsenge gyermekornak ártatlanságát elszakítottan a Krisztussal való egyesüléstől a benső lelki életnek nedve egy-

¹ Sess. XIII., De Eucharistia, c. 8. can. 9.

² Sess. XXI., de Communionem, c. 4.

általán nem táplálhatta; miből azután következett az is, hogy az ifjúság ezen szerfölött hatalmas lelki támasznak hijján annyi kísértések közepette elvesztvén lelke tisztaságának hamvát, előbb esett bűnökbe, mintsem e szent titkokat megízlelte volna. Jóllehet bár szükséges, hogy az első szent áldozást szorgosabb előkészület és gondosabban végzett szent gyónás előzze meg — mi ugyan nem mindenütt történik így — mindenkor fájlalando azonban ez első ártatlanságnak veszte, mely talán elkerülhető lett volna, ha valaki már kiskorában járulhat az Oltáriszentség vételéhez.

Nem kevésbbé helytejenitendő az a több helyütt divó szokás, hogy a szent gyónást nem engedik meg olyan gyermekeknek, kik még szent áldozáshoz nem járultak; vagy ha éppen megengedik, akkor föloldozás nélkül. Minek folytán előfordulhat, hogy esetleg halálos bűnök hálójába keveredve, hosszabb időközön át végzetes lelki veszedelemben forognak.

Ami pedig legborzasztóbb, néhol még a halálos ágyon sem látják el a szent Útravalóval az első szent áldozást nem végzett gyermekeket; és így kisdetek módjára eltemetve, sem éltükben sem halálukban az Egyház könyörgéseiben nem részesülnek.

Ilyen károkat okoznak azok, kik az első szent áldozást megelőző különleges előkészületeket kelleténél jobban tulhajtják, talán megsem is gondolva, hogy az effajta túlzott elővigyázati módszer a Janzenisták tévtanának folyománya, kik az Oltáriszentséget nem az emberi gyarlóság gyógyszerének, hanem jutalmazásnak tekintették. Mindenesetre másképp gondolkodott a trienti zsinat, mikor e Szentségről azt tanította, hogy az „ellenszer, melylyel a mindennapi hibáktól megszabadulunk és a halálos bűnöktől megóvatunk.”¹ Ezt a tant nemrégiben a zsinati szent kongregáció 1905. december 26-án kelt rendeletével is erősen hangsúlyozta, megengedvén, hogy a mindennapi szent áldozáshoz idősebbek úgy, mint fiatalabbak egyaránt járulhassanak, föltéve, hogy kegyelem állapotában vannak és akaratuk a jóra hajlandó.

És valóban nincs is elfogadható ok, miért kívántatnék ma oly rendkívüli előkészület az első szent áldozásra azoktól a gyermekektől, kik még a lelki tisztaságnak és első ártatlanságnak boldog korát élik és kik arra a titokzatos szent eledelre a jelen idők százféle veszélyei és kísértései miatt nagyon is rászorulnak: mikor régente még a csecsemőknek is kiosztották a szentségi színek megmaradt részecskéit.

A visszaélések, melyeket ostorozunk, onnét erednek, hogy nem állapították meg okosan és helyesen a beszámíthatóság korát azok, kik külön-

¹ Sess. XIII., de Eucharistia, c. 2.

bőző életkorra tették a szent gyónásnak és a szent áldozásnak idejét. Egy és ugyanazon életkort szabja meg mindkét szentségre a lateráni zsinat, midőn a szent gyónásnak és szent áldozásnak kötelezettségét egy kapcsolatban írja elő. Tehát amint a szent gyónásnál a beszámíthatóság korának az az idő vétetik, melyben a jó a rossztól megkülönböztethető, vagyis mikor már eszével élni kezd a gyermek; akként a szent áldozásnál is az az idő veendő mértékül, mikor a szentségi kenyér a közönségestől fölismerhető: mely megint csak ugyanaz a kor, melyben a gyermek eszének használatára jut.

Igy és nem másképp értelmezték ezt a dolgot a lateráni zsinat kiváló magyarázói és azon időknek egykorú tanúi. Az egyháztörténelemből kitűnik, hogy nem egy, hanem több zsinat és számos püspöki rendelet már a XII. századtól kezdve, tehát mindjárt a lateráni zsinat után, úgy intézkedik, hogy a gyermekek 7 éves korukban első szent áldozáshoz engedhetők. Itt van továbbá a legfőbb tekintélyű egyháztudósnak, aquinói szent Tamásnak bizonyossága, kinél azt olvassuk: „Mikor a gyermeknek esze *annyira megnyílik*, hogy kezd a Szentség iránti áhitatról fogalommal birni, akkor már ki lehet szolgáltatni neki a Szentséget.”¹ Mit így fejteget Ledesma: „Valamennyi egyháztudóssal egyetértőleg mondom, hogy minden gyermeknek, ki már eszét használja, kiosztható az Oltáriszentség: bárminő hamar érte is el azt az időt; s ha nincs is egészen tisztában azzal, hogy mit cselekszik.”² Ugyanazt a helyet így magyarázza Vasquez: „Mihelyt a gyermek eszének használatára jutott, isteni jog alapján köteleztetik a szentségekhez való járulásra, elannyira, hogy az Egyház őt e kötelezettség alól föl sem mentheti.”³ Ugyancsak ezt tanította szent Antoninus is: „mikor rosszszaságra képes (a gyermek) t. i. mikor halálos vétket követhet el, akkor már tartozik a szent gyónáshoz járulni, következőleg a szent áldozáshoz is.”⁴ Erre a következtetésre készítet a trienti szent zsinat is. Mikor ugyanis a XXI. ülés III. fejezetében említi, hogy „nem kötelesek a szent áldozáshoz járulni az olyan gyermekek, kik még eszük használatával nem birnak,” — erre azt az okot hozza föl: „mivelhogy, ugymond, Isten gyermekeinek elnyert kegyelmét abban a korban még el nem veszthetik.” Melyből világos a zsinatnak fölfogása, hogy a gyermekek akkor kötelesek a szent áldozáshoz járulni, mikor a kegyelmet vétek által elveszthetik. Egybehangzóak ezzel a XIII. Benedek alatt tartott

¹ *Summ. Theol.* 3 part., qu. 80, a. 9, ad 3.

² In S. Thom., 3 p., qu. 80. a. 9, dub. 6.

³ In 3. P., S. Thom., disp. 214, c. 4, n. 43.

⁴ P. III. tit. 14, c. 2. §. 5

római zsinatnak szavai: a szent áldozás kötelezettsége akkor kezdődik, mikor a fiúk és leányok beszámíthatóságuk korát elérték, azt a kort ugyanis, melyben különbséget tudnak tenni ezen szent eledel — vagyis az Úr Jézus Krisztus teste — és a közönséges mindennapi kenyér között: és mikor annak vételére méltó áhitattal és vallásossággal tudnak járulni.¹ A római katekizmus pedig írja: „hogymely korban kelljen nyújtani e szent titkokat a gyermekeknek, azt senki jobban meghatározni nem képes, mint a szülő és az a pap, kinek kell, hogy a gyermekek meggyónják bűneiket. Ezeknek kötelessége kinyomozni és a gyermekektől kitudni, vajjon rájöttek-e már e fölséges Szentségnek némi ismeretére és kívánják-e azt?”²

Mindezekből következik, hogy a szent áldozáshoz szükséges tudatosság kora akkor van meg, mikor a gyermek a szentségi kenyeret a közönségestől megkülönböztetni képes, hogy méltó áhitattal járulhasson az oltárhoz. Tehát nem szükséges a hit dolgainak teljes ismerete, elég csak bizonyos elemi tudás, azaz *némínemű ismeret*; sem pedig az értelmi fejlettségnek teljes foka, minthogy a kezdetleges is megfelel, azaz ha *valamiképen* már eszével élni tud. Miért is a szent áldozást tovább halogatni és annak vételénél érettebb korra várni, föltétlenül elítélendő eljárás, melyet az apostoli szentszék is több ízben rosszalt. Így b. e. IX. Pius pápa 1866. március 12-én Antonelli bibornok által a francia püspökökhöz íratott levelében élesen kikelt az ellen, hogy némely egyházmegyékben egyre jobban ierjed az első szent áldozás idejének halasztgatása egész az érettebb korig, sőt még akkor is bizonyos meghatározott életévekhez van kötve. A szent zsinati kongregáció meg egyenesen kijavította az 1851. március 15-én tartott roueni tartományi zsinat fejezetét, mely a 12 éven aluli gyermekeknek egyszerűen megtiltotta a szent áldozáshoz való járulást. Hasonlóképen járt el ugyancsak ez a szent kongregáció 1910. március 25-én a strassburgi ügyben, amikor megkérdezettvén, vajjon 12 vagy 14 éves korukban bocsáthatók-e a gyermekek a szent áldozáshoz? — visszairt: „fiúk és leányok, mikor a beszámíthatóság korát elérték vagyis mikor eszükkel élni tudnak, a szent áldozáshoz bocsátandók.”

Mindezek érett megfontolása után a Szentségek ügyeivel foglalkozó szent testület 1910. július 15-én tartott egyetemes ülésében jónak látta a gyermekek első szent áldozására vonatkozólag a következő mindenütt betartandó szabályokat elrendelni, hogy így a fölsorolt visszaélések teljesen ki-

¹ Istruzione per quei che debbono la prima volta ammettersi alla S. Comunione. Apend. XXX, P. 11.

² P. II. De Sacr. Euchar., n. 63.

küszöböltessenek és a gyermekek már zsenge koruktól kezdve Jézushoz ragaszkodjanak, vele egy életet éljenek és a romlás veszélyei ellen nála védelmet találjanak.

I. Beszámíthatóság korának úgy a szent gyónásra mint a szent áldozásra vonatkozólag az a kor tekintendő, mikor a gyermek eszével élni kezd, tehát úgy a hetedik év körül, esetleg azon fölül vagy akár épen azon alul is. Ettől kezdve kezdődik a szent gyónás és szent áldozás parancsának kötelezettsége.

II. Az első szent gyónáshoz és szent áldozáshoz nem szükséges a hittannak teljes és tökéletes ismerete. Kötelessége azonban a gyermeknek később az egész katekizmust értelmi képességéhez mértén fokozatosan elsajátítani.

III. Hogy a gyermek az első szent áldozásra méltóképen előkészülhessen, a hittannak oly fokú ismeretére van szüksége, mely szerint az üdvösségre elkerülhetetlenül szükséges hittitkokat fölfogásához mértén értse, a szentségi kenyeret a közönséges mindennapitól megkülömböztesse és korához való áhitattal járulhasson az Oltáriszentséghez.

IV. A gyónás és áldozás parancsának kötelezettsége, mely a gyermeket terheli, első sorban is azokra hárul, kik a gyermekről gondoskodni tartoznak, ugymint a szülőkre, lelkiatyára, tanítókra és plébánosra. Az atyának pedig vagy az ő helyettesének és a gyóntatónak dolga, a római katekizmus szerint a gyermeket az első szent áldozáshoz engedni.

V. Rajta legyenek a plébánosok, hogy évente egyszer vagy többször is elrendeljék és megtartsák a gyermekek egyetemleges áldozását és arra ne csak az első szent áldozókat engedjék, hanem másokat is, kik szüleik vagy gyóntatójuk beleegyezésével mint fönnebb mondtuk, már előzőleg is részesedtek az oltár szent áldozatában. Egy-két napon át előzetes előkészítésben részesüljenek.

VI. Kikre a gyermekek gondozása van bízva, azon legyenek, hogy a gyermekek az első szent áldozás után többször is áldozzanak és ahol lehetséges, akár mindennap, mint azt Krisztus Jézus és az anyaszentegyház óhajtja és hogy azt olyan áhitattal végezzék, ahogy azt koruktól várni lehet. Ne feledjék továbbá azok, kiket illet, hogy súlyos kötelességük utána nézni, hogy a gyermekek a nyilvános hitoktatásokra eljárjanak: ha pedig ez nem lehetséges, akkor más úton-módon kell vallásos oktatásukról gondoskodni.

VII. Mindenképen rosszalando az a szokás, hogy a gyermekeket nem engedik a szent gyónáshoz, vagy őket egyáltalán föl sem oldozzák, mikor

már eszük használatával birnak. Miért is azon legyenek az egyházi hatóságok, hogy ez a szokás, ahol szükséges, akár fenyték igénybevételevel is, de föltétlenül kiküszöböltessék.

VIII. Fölötte kárhoztatandó visszaélés, megtagadni a szent útravalót és az utolsó kenet szentségét oly gyermekektől, kik eszük használatával birnak és őket kisdedek módjára eltemetni. Azok ellen, kik ebből a szokásból nem engednének, az egyházi hatóság legszigorúbban járjon el.

Ezen szent kongregációnak a bibornok atyáktól szentesített határozatait Ő szentsége X. Pius pápa f. hó 7-én mindenben jóváhagyta és elrendelte, hogy jelen határozmányok kiadassanak és közhírré tétessenek. Minden egyes egyházi hatóságnak meghagyta, hogy ezen rendeletet ne csak a plébánosokkal és papjaikkal közöljék, hanem a néppel is, kiknek minden évben husvét táján saját anyanyelvükön felolvassák. Az egyházi hatóságok pedig ötévenként épen úgy, mint egyéb egyházi ügyeikről, ezen rendelet végrehajtásáról is az apostoli Szentszéknak jelentést tenni tartoznak.

Minden egyéb ellenkezőnek hatályon kívül helyezésével.

Kelt Rómában, nevezett kongregáció hivatalában, 1910. augusztus 8.

— *Ferrata* bibornok, elnök. *Giustini*, titkár.

Mit welcher besonderer Liebe Christus auf Erden den Kindlein zuge-
 getan war, bezeugt das Evangelium mit klaren Worten. Es war seine Lust,
 mit ihnen zu verkehren. Er pflegte ihnen die Hände aufzulegen, sie in seine
 Arme zu schliessen, sie zu segnen. Er ertrug es mit Unwillen, dass sie
 von den Jüngern zurückgewiesen wurden, und tadelte dieselben mit den
 ernstesten Worten: „Lasset die Kleinen zu Mir kommen und wehret es ihnen
 nicht, denn ihrer ist das Himmelreich!“¹ Wie sehr Er aber ihre Unschuld
 und Seelenreinheit schätzte, zeigte Er sattsam, als Er ein Kind herbeirief
 und zu den Jüngern sprach: „Wahrlich, sage Ich euch, wenn ihr nicht
 werdet wie die Kinder, werdet ihr ins Himmelreich nicht eingehen. Wer
 sich also immer verdemüthigt wie dieses Kind, ist der Grössere im Him-
 melreich. — Und wer ein solches Kind in meinem Namen aufnimmt, der
 nimmt Mich auf.“²

Dekret der
 Kongrega-
 tion de
 Sacramentis
 über das
 Alter für die
 Zulassung
 zur ersten hl.
 Kommunion.

Dessen eingedenk, hat die katholische Kirche schon von ihrer Ent-
 stehung an gesucht, die Kleinen durch die eucharistische Kommunion zu
 Christus hinzuführen. Sie pflegte dieselbe selbst den Säuglingen zu reichen.
 Dies geschah, wie fast in allen alten Ritualbüchern bis zum 13. Jahr-
 hundert vorgeschrieben ist, bei der Taufe, und diese Gewohnheit erhielt
 sich da und dort länger, bei den Griechen und Morgenländern besteht sie
 jetzt noch. Zur Beseitigung der Gefahr, dass die Säuglinge das konsekrierte
 Brot nicht bei sich behalten, gelangte von Anfang an die Sitte zur Geltung,
 denselben die Eucharistie unter der Gestalt des Weines zu reichen.

Aber nicht nur bei der Taufe, sondern nachher noch öfter wurden
 die kleinen Kinder mit dem göttlichen Mahle erquickt, denn es war in
 manchen Kirchen Sitte, den Kleinen die Eucharistie sofort nach der Geist-
 lichkeit zu spenden, und anderswo pflegte man ihnen die übriggebliebenen
 Partikel nach der Kommunion der Erwachsenen zu reichen.

Dieser Gebrauch trat dann in der lateinischen Kirche ausser Ge-
 wohnheit. Die kleinen Kinder wurden des heiligen Tisches erst theilhaftig,
 wenn sie einigermaßen zum Gebrauch der Vernunft gelangten und irgend-
 welche Kenntniss vom heiligsten Sakramente hatten. Diese neue, vorerst

¹ Mark. 10, 13. 14.

² Matth. 18, 3. 4. 5.

von einigen Partikularsynoden angenommene Disziplin wurde im allgemeinen 4. lateranischen Konzil im Jahre 1215. feierlich bestätigt durch den 21. Kanon, wo den Gläubigen, nachdem sie zu den Jahren der Vernunft gelangt sind, die sakramentale Beicht und die heilige Kommunion mit folgenden Worten vorgeschrieben wird: „Alle Gläubigen beiderlei Geschlechtes sind verpflichtet im Alter der Geistesreife ihre Beicht einzeln und aufrichtig im Jahre wenigstens einmal beim eigenen Priester zu verrichten, und seien beflissen die auferlegte Busse nach Kräften zu erfüllen, zugleich aber auch in österlichen Zeit das Sakrament des Altares andächtig zu empfangen, wenn nicht der eigene Priester aus triftigem Grunde es für ratsam hält, den Empfang desselben für einige Zeit zu untersagen.“¹ Das Konzil von Trient bestätigte das lateranische Dekret ohne irgendwie den alten Gebrauch zu missbilligen, den kleinen Kindern schon vor dem Vernunftgebrauche die heilige Eucharistie zu reichen, und belegte jene mit dem Bann, welche sich dagegen aussprechen: „Wer es leugnet, dass alle Christgläubigen beiderlei Geschlechtes, sobald sie in den Besitz der Vernunft gekommen sind, alljährlich wenigstens zu Ostern kraft des kirchlichen Gebotes das Sakrament des Altares zu empfangen haben, soll vom Bannfluche getroffen sein.“² Also in Kraft des angeführten und noch zu Recht bestehenden Dekretes des Lateran-Konzils sind die Christgläubigen, sobald sie zu den Jahren der Unterscheidung gelangt sind, verpflichtet, wenigstens einmahl im Jahre die Sakramente der Busse und des Altares zu empfangen.

Indes wurden bei Festsetzung dieses Alters der Unterscheidung im Verlaufe der Zeit nicht wenige Irrtümer und beklagenswerte Missbräuche eingeführt; es gab nämlich solche, die für den Empfang des Sakramentes der Busse und der Eucharistie ein verschiedenes Unterscheidungsalter festsetzen zu sollen glaubten: für das Buss-sakrament jenes Alter, welches Recht von Unrecht unterscheiden und also sündigen kann, für die Eucharistie aber sei ein vorgerückteres Alter erforderlich, bei welchem eine vollere Kenntniss des Glaubens und eine reifere Vorbereitung der Seele erbracht werden könne; und so wurde je nach den Ortsgebräuchen und Ansichten der Menschen für die Erstkommunion bald das Alter von 10 oder 12 Jahren, bald das von 14 oder selbst mehr Jahren bezeichnet und den jüngern Knaben oder Jünglingen der Zutritt zur heiligen Kommunion inzwischen untersagt. Eine solche Gewohnheit, wobei unter dem Vorwand, die Würde des heiligsten Sakramentes zu schützen, die Gläubigen von

¹ XXI. Sitzung, über Die Kommunion, 4. Kap.

² XIII. Sitzung, über das Altarssakrament, 8. Kap.: 9. Canon.

demselben ferngehalten werden, war die Ursache vieler Uebel. So kam es, dass die Unschuld des kindlichen Alters, von der Vereinigung mit Christus getrennt, durch keinen innern Lebenssaft genährt wurde; daraus folgte auch, dass die Jugend, des kräftigsten Schutzes beraubt, von so viel Nachstellungen umgeben, die Seelenreinheit verlor und in Laster fiel, bevor sie die Engelspeise genossen hatte. Wenn dann auch der Erstkommunion ein einlässlicherer Unterricht und eine genaue sakramentale Beicht vorausgeht, was übrigens nicht überall geschieht, ist doch immer der Verlust der ersten Unschuld zu beklagen, dem bei früherem Empfang der Eucharistie wohl hätte vorgebeugt werden können.

Nicht weniger ist der mehrerorts herrschende Gebrauch zu missbilligen, den noch nicht zur heiligen Kommunion zugelassenen Kindern die sakramentale Beicht vorzuenthalten oder ihnen die Lossprechung zu verweigern. So geschieht es, dass dieselben, in die Bande vielleicht schwerer Sünden verstrickt, mit grosser Gefahr ihres Heiles lange darnieder liegen.

Das Schlimmste aber ist, das an manchen Orten die noch nicht zur Erstkommunion zugelassenen Kinder auch nicht in der Todesgefahr mit der heiligen Wegzehrung versehen werden dürfen und nach dem Tode werden sie nach dem Ritus für Kinderbegräbnisse beerdigt und der kirchlichen Fürbitten beraubt.

Einen solchen Schaden richtet man an, wenn man auf ausserordentliche Vorbereitungen zur Erstkommunion mehr als billig Gewicht legt und vielleicht zu wenig bedenkt, dass dergleichen Vorsichtsmassregeln von der jansenistischen Irrlehre herkommen, die behauptet, dass die heilige Eucharistie eine Belohnung sei, nicht ein Heilmittel menschlicher Schwachheit. Anders urteilte die Kirchenversammlung von Trient, als sie lehrte, „dieselbe sei ein Gegengift, durch welches wir von täglichen Fehlern befreit und von Todsünden bewahrt werden.“¹ Diese Lehre wurde neulich von der heiligen Konzilskongregation bestimmter eingeschärft durch das Dekret vom 26. Dezember 1905., durch welches der Zutritt zur täglichen Kommunion allen im vorgerückteren, wie im zarteren Alter offensteht, wenn nur die zwei Bedingungen, der Stand der Gnade und die rechte Willensabsicht vorhanden sind.

Und es scheint fürwahr kein gerechter Grund vorhanden zu sein, nachdem in früheren Zeiten die heiligen Partikel selbst den Säuglingen ausgeteilt wurden, jetzt eine ausserordentliche Vorbereitung von Kindern zu verlangen, die sich in der überaus glücklichen Verfassung der ersten

¹ XIII. Sitzung über das Sakrament des Altares, 2 Kap.

Seelenreinheit und Unschuld befinden und jener mystischen Speise wegen der zahlreichen Nachstellungen und Gefahren dieser Zeit im höchsten Grade bedürfen.

Die gerügten Missbräuche rühren davon her, dass jene das Unterscheidungsalter weder klug noch richtig bestimmten, welche für Beicht und Kommunion nicht das gleiche bezeichneten. Das Konzil von Lateran erfordert ja doch dasselbe Alter für beide Sakramente, da es die Verpflichtung zur Beicht und Kommunion zugleich auferlegt. Wie also für die Beicht als Unterscheidungsalter dasjenige gilt, in welchem man das Gute vom Bösen unterscheiden kann, d. h. zu einigem Gebrauch der Vernunft gelangt, so hat für die Kommunion das Alter zu gelten, wo das eucharistische Brot vom gewöhnlichen unterschieden werden kann, also wieder das Alter, wo das Kind den Gebrauch der Vernunft erlangt hat.

Nicht anders haben hervorragende Ausleger und Zeitgenossen des Lateran-Konzils die Sache aufgefasst; denn aus der Kirchengeschichte steht fest, dass mehrere Synoden und bischöfliche Dekrete, schon vom 12. Jahrhundert an, kurz nach der Kirchenversammlung vom Lateran, die Kinder mit 7 Jahren zur Erstkommunion zugelassen haben. Ausserdem liegt ein Zeugnis höchster Autorität vor, dasjenige des Kirchenlehrers von Aquin, in dessen Summa wir lesen: „Wenn die Kinder anfangen etwelchen Gebrauch von der Vernunft zu machen, so dass sie im Stande sind für das h. Sakrament (des Altares) Ehrfurcht zu hegen, können sie desselben teilhaftig gemacht werden.“¹ Diese Worte erläutert Ledesma so: „Ich gebe der allgemeinen Meinung dahin Ausdruck, dass das Sakrament des Altares Jedem, sobald er im Besitze der Vernunft ist, zu verabreichen sei, trotzdem vielleicht das Kind diesen Schritt noch nicht ganz klar auffassen kann.“² Die nämliche Stelle etklärt Vasquez mit dem Worten: „Hat einmal das Kind den Gebrauch des Verstandes erreicht, so tritt bei ihm gleich das göttliche Gebot in Rechtskraft, so dass die Kirche es davon nicht zu entbinden vermag.“³ Das nämliche lehrt der heilige Antonin mit den Worten: „Sobald das Kind klug wird, und ihm somit die Sünde angerechnet werden kann, ist es verpflichtet zu beichten und infolge dessen auch zu kommunizieren.“⁴ Auch das Konzil von Trient führt zu dieser Schlussfolgerung. Indem es (Sitzung XXI. 4. Kap.) bemerkt, dass die Kinder, welche den Gebrauch der Vernunft nicht haben, keine notwendige Verpflichtung zur sakramenta-

¹ Summa Theol. 3. Teil.

² In S. Thom. 3. Teil.

³ In 3. P. S. Thom.

⁴ P. III. tit. 14.

len Kommunion haben, führt es als einzigen Grund an, dass sie nicht sündigen können: „Sie sind ja unfähig — so meint das Konzil, die erhaltene Gnade der Kindschaft Gottes in jenem Alter zu verlieren.“ Daraus geht klar die Ansicht der Kirchenversammlung hervor, dass für die Kinder dann die Notwendigkeit und Verpflichtung der Kommunion vorhanden sei, wenn sie die Gnade durch Sünden verlieren können. Damit stimmen die Worte des unter Benedikt XIII. abgehaltenen römischen Konzils überein; es lehrt nämlich, dass „Knaben und Mädchen zur ersten h. Kommunion dann müssen zugelassen werden, wann sie zum Unterscheidungsjahre gelangt sind, das heißt, wenn sie in jenes Alter getreten sind, wo sie dieses Himmelsbrot, welches der wahre Leib Jesu Christi ist, von gewöhnlichen irdischen Broten unterscheiden können, und dasselbe mit gehöriger Ehrfurcht und heiligem Sinne zu empfangen wissen.“¹ Der römische Katechismus aber sagt: „In welchem Alter den Kindern die hl. Kommunion zu reichen ist, kann niemand besser feststellen als der Vater und der Priester, dem sie ihre Sünden bekennen.“ Den Priestern steht es nämlich zu, zu forschen und die Kinder zu prüfen, ob sie eine etwaige Kenntnis dieses wunderbaren Sakramentes haben, und nach demselben ein Verlangen bekunden.“²

Aus all dem Gesagten ergibt sich, dass das Unterscheidungsalter für die Kommunion dasjenige ist, wo das Kind das eucharistische Brot vom gewöhnlichen und leiblichen Brot zu unterscheiden vermag, so dass es andächtig zum Altar hinzutreten kann. Es wird also nicht eine vollständige Kenntniss des Glaubens erfordert, da einige Anfangsgründe (*aliqua cognitio*) genügen; auch voller Gebrauch der Vernunft ist nicht nötig, da der Beginn des Vernunftsgebrauches (*aliqualis usus rationis*) hinreicht. Deshalb ist es ganz verwerflich, die Kommunion hinauszuschieben und zum Empfang derselben ein reiferes Alter festzusetzen, und der apostolische Stuhl hat dies mehrmals verurteilt. So hat Pius IX. sel. Andenkens durch Schreiben des Kardinals Antonelli vom 12. März 1876. an die Bischöfe Frankreichs die in einigen Diözesen sich einbürgernde Sitte, die Erstkommunion auf ein späteres, bestimmtes Alter hinauszuschieben, energisch missbilligt, und die heilige Congregatio Concilii hat am 15. März 1851. einen Punkt des Provinzialkonzils von Rouen, in dem den Kindern der Empfang der heiligen Kommunion vor dem 12. Lebensjahre verboten wurde, abgeändert. Einen ähnlichen Standpunkt hat diese heilige Congregatio de disciplina Sacramentorum in einer Angelegenheit der Diözese

¹ Instruzione etc.

² P. II. De sacram.

Strassburg vom 25. März 1910. eingenommen. Da es sich darum handelte, ob Kinder mit 12 oder mit 14 Jahren zur hl. Kommunion zuzulassen seien, antwortete sie: „Knaben und Mädchen müssen, sobald sie die Jahre der reinen Vernunft erreicht haben, dasheisst in den Besitz des Verstandes getreten sind, zur h. Kommunion zugelassen werden.“

Nach reiflicher Erwägung alles dieses und damit die erwähnten Missbräuche ganz beseitigt werden und die Kinder schon in zarter Jugend Jesus Christus anhängen, von seinem Leben leben und Schutz finden wider die Gefahren des Verderbnisses, hat diese hl. Sakraments-kongregation in der Generalversammlung vom 15. Juli 1910. für geeignet erachtet, folgende überall einzuhaltende Norm über die Erstkommunion der Kinder festzusetzen:

1. Das Unterscheidungsalter sowohl für die Beicht als für die Kommunion beginnt mit der Zeit, in welcher das Kind zu überlegen beginnt, d. h. um das 7. Jahr herum, darüber hinaus oder auch früher. Mit dieser Zeit beginnt auch die doppelte Verpflichtung zur Beicht und Kommunion.

2. Zur ersten Beicht und zur ersten Kommunion ist eine vollständige und vollkommene Erkenntnis der christlichen Lehre nicht nothwendig. Jedoch muss das Kind nachher den vollständigen Katechismus gemäss seiner Fassungskraft stufenweise erlernen.

3. Die für das Kind zur geziemenden Vorbereitung auf die Erstkommunion erforderliche Religionskenntnis besteht darin, dass es die zum Heile (*necessitate medii*) nothwendigen Glaubensgeheimnisse gemäss seinen geistigen Fähigkeiten verstehe und die eucharistische Speise von der gewöhnlichen, körperlichen Speise zu unterscheiden wisse und so mit der seinem Alter entsprechenden Andacht zum Tisch des Herrn hinzutrete.

4. Die Verpflichtung des Kindes, dem Gebote der Beicht und der Kommunion nachzukommen, lastet hauptsächlich auf denjenigen, die für dasselbe zu sorgen haben, d. h. auf den Eltern, dem Beichtvater, den Lehrern und dem Pfarrer. Nach dem römischen Katechismus ist die Zulassung des Kindes zur Erstkommunion Sache des Vaters oder dessen Stellvertreters und des Beichtvaters.

5. Die Pfarrer sollen Sorge tragen, dass jährlich ein- oder mehrermale eine Generalkommunion der Kinder stattfinde, zu welcher nicht nur die Erstkommunikanten zuzulassen sind, sondern auch die andern Kinder, welche, wie oben bemerkt, mit Zustimmung der Eltern und des Beichtvaters schon früher zum ersten Male die Himmelsspeise genossen haben. Für die einen wie für die anderen soll der Generalkommunion eine mehrtägige Unterweisung und Vorbereitung vorausgehen.

6. Jene, welchen die Sorge für die Kinder obliegt, sollen mit allem Eifer darauf bedacht sein, dass die Kinder nach der ersten heiligen Kommunion öfters und wenn möglich täglich zum heiligen Tisch hintreten — nach dem Wunsche Jesu Christi und der Mutter, der heiligen Kirche — und dass sie dies tun mit der ihrem Alter entsprechenden Andacht; ferner sollen die Hüter der Kinder ihrer höchst schweren Pflicht eingedenk sein, dafür zu sorgen, dass die Kinder fortfahren dem öffentlichen Religionsunterricht beizuwohnen oder im Verhinderungsfalle auf andere Weise die religiöse Unterweisung derselben zu ersetzen.

7. Die Sitte, die Kinder nach den Vernunftsjahren nicht zur Beicht, beziehungsweise zur Absolution, zuzulassen, ist durchaus zu verurteilen. Deshalb sollen die bischöflichen Ordinariate auch mit Anwendung der rechtlichen Mittel dafür sorgen, dass sie vollständig beseitigt werde.

8. Den Kindern nach den Vernunftsjahren die heilige Wegzehrung oder die letzte Oelung vorzuenthalten und dieselben nach dem Ritus für Kinderbegräbnisse zu begraben, ist ein durchaus verwerflicher Missbrauch. Die bischöflichen Ordinariate sollen strenge dagegen vorgehen.

Alle diese Verordnungen der Kardinäle dieser heiligen Kongregation hat der heilige Vater Pius X. in der Audienz vom 7. August bestätigt und befohlen, das Dekret zu veröffentlichen. Er befahl ferner dieses Dekret nicht nur den Pfarrern und dem Klerus zur Kenntnis zu bringen, sondern auch dem Volke, dem es jährlich zur Osterzeit in der Landessprache vorzulesen ist. Die Ordinariate aber sollen alle 5 Jahre zugleich mit den übrigen Diözesanangelegenheiten dem heiligen Stuhl auch über die Beobachtung dieses Dekretes Bericht erstatten.

Irgendwelche entgegenstehende Verordnungen sollen keine Geltung haben.

Gegeben zu Rom am 8. August 1910.

D. Kardinal *Ferrata*, Präfekt.
Ph. *Giustini*, Sekretär.

Kakovu je osobitu ljubav Krist na zemlji naprama djeci izkazivao, evangjelje očito svjedoči. Jer bilo mu je drago s njima obćiti, običavao je na njih ruke postavljati, grlio bi ih i blagoslovio. Bilo mu je na žao, što ih odbijaju učenici, koje sa ovim ozbiljnim riečima kori: „Pustite malene k meni, i ne branite im, jer takovih je kraljevstvo Božje.“¹⁾ Koliko je pak držao do nevinosti njihove i čistoće srca, dosta pokaže, kad prizoveć dječaka reče učenicima: „U istinu velim vama, ako ne budete kô djeca, nećete unići u kraljevstvo nebesko. Kogod se dakle ponizi ko ovaj maleni, taj je veći u kraljevstvu nebeskom. I ko primio bude jednog ovakovog malenoga u ime moje, mene prima.“²⁾

Naredba o
dobi onih,
koji se imāju
pripustiti k
prvoj pričesti.
K okružnici
I
1911
br. 532/1911.

Znajuć to Crkva katolička, pobrinula se je već od svoga početka, da Kristu privede malene po eucharističnoj pričesti, koju je davati običavala čak i sisajućima. Ovo je bivalo, kako je u skoro svim starim obrednicima do XIII. stoljeća obredjeno, prigodom krštenja, i ovaj je običaj u gdje kojim mjestima dulje vremena trajao; kod Grkâ i Iztočnjakâ i danas postoji. Da se pako izbjegne pogibelji, te ne bi nejačad osobito posvećeni kruh izbacila, od početka prešlo je u običaj, da im se Eucharistija samo pod prilikom vina podieljuje.

I ne samo kod krštenja, nego i posli češće se dječica božanskom gostbom pokripiše. Jer je bio običaj i njekojih crkâvâ, da sveta pričest malenima odmah za svećenstvom davaju, i drugdje, da se iza pričesti odraslih ostanci njima podiele. Ovaj je običaj posli u latinskoj Crkvi prestao, i dječica k svetomu stolu nisu počela prije pristupljivati, nego sto bi njeku upotrebu razuma stekla, i donekle pojam o uzvišenom sakramentu imala. Ovaj novi postupak, po njekojim pokrajinskim saborima već poprmljen, svečano bi potvrđen, kad se je proglasio poznati XXI. kanon obćega sabora Lateranskog V., godine 1215., kojim se vjernicima, kad su došli do uporabe razuma, nalâže sakramentalna izpovid i pričest, evo ovim riečima: „Svaki obojega spola vjernik, nakon što je došao do uporabe razuma, neka vjerno sam svoje griehje najmanje jedanput u godinu vlastitom svećeniku izpoviedi i naloženu pokoru neka po silama izvršiti nastoji,

¹⁾ Marc. X. 13. 14. 16.

²⁾ Math. XIII. 3. 4. 5.

sa poćitanjem primajuć najmanje oko uskrsa sakramenat Eucharistije, ako možda po savjetu vlastitog svećenika zbog kojeg valjanog razloga ne bi mislio, da mu se je za njeko vrijeme od primanja iztoga uzdržavati.“

Sabor triedentski,¹⁾ nikako ne osudjivajuć stari nauk, po kojem se djeca prije uporabe razuma pričešćivaju, potvrdio je dekret Lateranski, i izobći one, koji bi protivno mislili: „Ako bi ko zaniekao, da je svaki i pojedini kršćanin obojega spola, kada je k razumu prišao, po zapoviedi sveta matere Crkve dužan svake godine barem o uskrsu pričestiti se, proklet bio.“²⁾

Dakle kriepošću navedenog i još i sada vriedećeg dekreta Lateranskoga, dužni su kršćani ćim k razumu pridju, da barem jedanput na godinu pristupe k sakramentima pokore i Eucharistije. Ali glede odredjenja vremena kada nastupi doba razuma ili razpoznavanja, vremenom se ne malo pogriešaka i žalostne zlorabe uvuklo. Bilo ih je naime, koju su držali, da se ima druga doba razpoznavanja za primanje sakramenta pokore i druga za primanje svete pričesti odrediti. Glede pokore naime sudiše, de je ona doba razpoznanja, u kojoj se dobro od zla razlikovati, dakle sagriešiti može; za pričest pako, da se kasnije vrijeme traži, kada se potpunije znanje vjerskih stvari i zrelija duševna priprava može postići. Tako se dakle prema različnim mjestnim obićajima i prema raznim nazorima ljudiha za primanje prve pričesti sad doba od deset godina ili dvanaest, sad ćetrnaest ili više odredilo, a medjutim se od ustanovljenog vremena mladjoj djeci ili mladićima eucharistićna pričest zabranila.

Ovakov obićaj, kojim se vjernici, prividno da se ćast uzvišenog Sakramenta uzćuva, od njeg odbijaju, postao je uzrokom jako mnogih zâlâ. Tako se je naime zbivalo, da nevinost djetinja dobe, otrgnuta od Kristova zagrljaja, nija bila nikakovim sokom unutarnjeg života hranjena, iz ćega sliedjaše i to, da mladež, bez ovake prejake zaštite, tolikim napastima okružena, izgubeć nevinost, prije je u griehe pala, nego što bi svete tajne okusila. Jer, ma da se na prvu pričest i marljivijim naukom i toćnim sakramentalnim izpoviedom predhodno pripralja — što inaće svagdje ne biva — ipak je za žaliti prve nevinosti gubitak, koji bi se možda primanjem pričesti u nježnoj dobi izbjeći mogao.

Ne manje mora se osuditi obićaj, koji u mnogim mjestima postoji, po kojemu je zabranjena sv. izpovid onoj djeci, koja još nije k svetomu stolu prišla, ili po kojem im se ne podieli odriešenje. A zbog toga, možda tećkim griesima obterećeni uz veliku pogibelj dugo ostanu.

¹⁾ Sjedn. XXI. O pričesti, gl. 4.

²⁾ Sjedn. XIII. O eucharistiji, gl. 8. kan. 9.

Najgorje je pako, što se u gdje kojim mjestima djeci, koja se još nisu prvi put pričestila, ni u smrtnoj pogibelji ne dozvoljava, da se sa svetom poputbinom pokriepu, i tako se, kad umru i kao nevina djeca sahranjena budu, molitvama Crkve ne podpomâžu.

Takove štete prouzrokuju oni, koji, više nego je potrebno, izvanredne priprave za prvu svetu pričest naglasuju, i možda malo pomisle, da je ovakova opreznost plod krivih naukâ Jansenistâ, koji tvrde, da je presveta Eucharistija nagrada, a ne liek čovječje slabosti. A svakako je protivno mislio Tridentski sabor, kada je učio, da je ona uztuk, kojim se oslobadjamo od svaki danjih pogriješâ i unapried štitimo ad smrtnih grieha¹⁾ koji je nauk nedavno po sv. zboru Saborskomu snažnije naglašen, odredbom od 26. prosinca godine 1905., kojim je pristup k svagdašnjoj pričesti svakomu i starije i mladje dobe otvoren, i samo se dva uvjeta stavlja: stanje milosti i prava nakana.

I zaista čini se, da nema pravoga razloga, zašto bi se sada izvanredna priprava zahtievala od djece, koja se u presretnom stanju prve duševne čistoće i nevinosti nalaze i ove tajinstvene hrane zbog mnogobrojnih zamkâ i pogibelji ovoga vremena ponajviše trebaju, kad se u prijašnjih vremena ostaneci svetih prilikâ i sisajućima podijelivahu.

One zlorabe, koje osudjujemo, odatle dolaze, što niti su mudro niti valjano dobu razpoznavanja odredili, kad drugu dobu ustanoviše za izpovied i drugu za pričest. Jednu pak istu dobu za obadva sakramenta traži sabor Lateranski, kad dužnost izpoviedanja i pričešćivanja zajedno nalâze. Kako se dakle glede izpoviedi dobom razpoznavanja ona drži, u kojoj se dobro od zla razlikovati može, naime kad se do nekakove uporabe razuma dodje, tako se glede pričesti ona mora smatrati, kad se eucharistični kruh od običnoga razlikovati može, a to je opet ona doba, kad je diete do uporabe razuma došlo.

Nit su drugčije shvatili stvar glasoviti tumači sabora Lateranskoga, i savremenici one dobe. Jer je poznato iz crkvene poviesti, da su mnogi synodi i biskupske naredbe već od XII. stoljeća, malo iza sabora Lateranskoga, djecu od sedam godina k prvoj pričesti pripuščali. Evo osim toga najuglednijeg svjedočanstva, naučitelja Aquinskoga, kod koga ovo čitamo: „Kad djeca razum nekako rabiti počimaju, tako, da se mogu na štovanje naprama tomu sakramentu probuditi, onda im se može taj sakramenat podieliti.“²⁾ Što ovako tumači Ledesma: „U suglasju sa svima velim, da

¹⁾ Sjedn. XIII. o Eucharistiji, gl. 2.

²⁾ Summ. Theol. 3. dio pit. 80. čl. 9. ad. 3.

se svima, koji već upotrebljavaju razum uporabe, pa ma i nejasno razumije diete ono, što čini¹⁾

Ono isto mjesto ovim riečima tumači Vasquez: „Kad je diete već do upotrebe razuma došlo, onda je samim božanskim pravom odmah tako obvezano, da ga Crkva nikako ne može riešiti (od dužnosti)²⁾ To isto je učio sv. Antonin, kad piše: „Ali kad je (diete) sposobno na grieh, kada naime može smrtno sagriešiti, onda ga veže zapovied o izpoviedi i kako iz toga sliedi i o pričesti³⁾ I sabor Tridentski do ovog zaključka dolazi: Dok naime u zasjedanju XXI. poglavljem 4. spominje, da djeca, koja ne rabe razuma, nikako nisu dužna sakramentalno pričestiti se, ovog jednog samo razloga tomu navede, što griešiti ne mogu: „Jer — veli — milost, koju su kano djeca Božja stekla, u onoj dobi izgubiti ne mogu“. Odatle je jasno, da je sabor toga mnienja, da je djeci onda potrebita sv. pričest i da njena obvezatnost onda počima, kada milost griehom izgubiti mogu. S tim se slažu rieči rimskog sabora, obdržavanog za Benedikta XIII., koji uči: da dužnost primati svetu pričest nastaje, nakom što su dječaci i djevojčice u dobu razpoznavanja došli, u onu naime dobu, kada su sposobni ovu sakramentalnu hranu, što nije drugo, nego pravo Isusa Krista tielo, od kruha običnog i ne posvećenog razlikovati, i potrebnom pobožnošću i strahopočitanjem znadu pristupiti⁴⁾ Rimski pak katekizam veli: „U kojoj dobi se imaju svete tajne djeci davati, niko bolje odrediti ne može, nego otac i svećenik, komu griehi izpoviedaju. Na njih naime spada izviditi i djecu izpitati, da li su nekakovo znanje o tom čudnovatom sakramentu stekla, i da li su ga željna⁵⁾).

Iz svega toga sliedi, da je doba razpoznavanja za pričest ona, kada diete kruh eucharistični od kruha običnoga i tjelesnoga razlikovati zna, da može pobožno k oltaru pristupiti; ne traži se dakle potpuno znanje u stvari vjere, nego su dovoljne njekoje temeljne istine, to jest: nekakovo znanje; niti se traži podpuna uporaba razuma, nego je dostatna njeka početna, to jest nekakova uporaba razuma.

Zato se dakle daljnje odgadjane pričesti i odredjivanje zrelije dobe za primanje iste svakako mora osuditi i Apostolska je Stolica češće osudila. Tako blažene uspomene Pio papa IX., pismom stožernika Antonellia godine

¹⁾ In B. Thom. 3. dio pit. 80. čl. 9. dub. 9.

²⁾ In 3. p. S. Thom., disp. 214. gl. 4. br. 43.

³⁾ Dio III. nasl. 14., gl. 2. §. 6.

⁴⁾ Istruzione per quei che debbono la prima volta ammetterti alla s. Comunione. Append. XXX. P. II.

⁵⁾ P. II. De sacr. Euchar. n. 63.

1876. dne 12. ožujka na biskupe Francezke, običaj, koji je u. nekojim biskupijama vladati počeo, da se prva pričest odvlači na kasniju i to određenu dobu, oštro osudio. A sveti zbor Saborâ dne 15. mjeseca ožujka godine 1851. izpravio je poglavlje ono pokrajinskog sabora Rauenskoga, kojim biaše zabranjeno, da se djeca prije dvanaest godina pričeste. Isto tako je postupao ovaj sv. Zbor de disciplina Sakramentorum u slučaju Strasburgskom, 25. ožujka godine 1910. kad se je radilo o tom, da li se mogu djeca pričasti k svetoj pričesti 12. godina ili u 14., odpisao je: „Dječaci i djevojčice, kad dodju u dobu razpoznavanja, ili do porabe razuma, imaju se k svetom stolu pripušćati“.

Sve ovo pomnjivo prosudjivajuć, sv. ovaj zbor de disciplina Sakramentorum u glavnoj sjednici, obdržavanoj dne 15. mjeseca srpnja 1910., da se spomenute zlorabe posve ukinu, i djeca već u nježnoj dobi uz Isusa Krista pristanu, njegovim životom žive i proti pogibeljima pokvarenosti obranu nalaze, sudio je shodnim odrediti, da se o prvoj pričesti djece sliedeća norma svuda obdržavati ima:

I. Doba razpoznavanja i za izpovied i za pričest ona je, kad diete počima razsudjivati, to jest oko sedme godine, bilo povrh nje, bilo izpod nje. Od tog vremena nastupa obveza, da se zadovolji obadvojoi zapoviedi i o izpzviedi i o pričesti.

II. Za prvu izpovied i prvu pričest nije nužno potpuno i savršeno poznavanje kršćanskog nauka. Ali će diete morati posli postepence cieli katekizam prema dohvatu svoga razuma naučiti.

III.. Vjersko znanje, koje se u djetetu zahtieva, da se za prvu pričest dovoljno pripravi, u tomu stoji, da otajstva vjere za spasenje potrebita (necessitate medii) po svome dohvatu razumije i eucharistični kruh od običnog i tjelesnog razlikovati zna, da s onakovom pobožnošću, koja njegovim godinama odgovaru, k svetoj pričesti pristupi.

IV. Obvezatnost djeteta, da zapoviedi glede izpoviedi i pričesti zadovolji, osobito one tereti, koji na njega brigu imati moraju, to jest: roditelje, izpoviednika, učitelje i župnika. Oca se pako, ili one, koji ga zamjenjuju, tiče i izpoviednika — po katekizmu rimskom — da diete na prvu pričest pripuste.

V. Župnici neka u godini jedanput ili češće zajedničku dječiju pričest najave i drže, i k ovoj ne samo da novake pripušćaju, nego i druge, koji su privolom roditeljâ, ili izpoviednika — kako je gore rečeno — već prije okusili svetinju s oltara. Jedni i drugi imaju se prije toga par dana podučavati i pripravlјati.

VI. Oni, kojima je brigu imati na djecu, svim silama neka nastoje, da ova posli prve pricesti k svetomu stolu češće pristupljivaju, te, ako bi moguće bilo, i svaki dan. Kako Isus Krist i mati Crkva žele, i to da čine s onom duševnom pribranošću, koja njihovoj dobi odgovara. Osim toga oni, koje se tiče, neka se sjećaju najveće svoje dužnosti, koja ih veže, da se naime pobrinu, da djeca kod javnog vjeronauka prisustvovati ne prestanu, ili barem, njihovu vjersku naobrazbu drugim načinom nadopune.

VII. Običaj, da se djeca ne izpoviedaju, ili da se nikad ne odrieše, kad već do uporabe razuma dodju, ima se svakako osuditi. Zato će se mjestni biskupi — ma i pomoćju pravnih sredstavâ — pobrinuti, da toga sasma nestane.

VIII. Svakako je ružna zloraba, što se sveta poputbina i zadnja pomast ne davaju djeci posli uporabe razuma, te što se ova sahranjivaju na naćim nevine djece. Proti onima, koji ovakav obićaj ne ostave, biskupi strogo neka postupaju.

Sve ovo, što su Oci stožernici ovog svetoga Zbora zaključili, naš je sveti Otac papa Pio X. u audienciji dne 7. ovoga mjeseca potvrdio, i naredio, da se izda i proglasi ovaj dekret. Svakom pako biskupu naložio, da ovaj dekret ne samo župnicima i svećenstvu priobći, nego i puku, komu se godimice proćitati ima na materinskom jeziku za vrijeme uskrsa. Biskupi će pako iza svake pete godine, skupa sa drugim poslovima biskupije, i o obdržavanju ovog dekreta Svetu Stolicu izvješćivati.

Svaka je protivna naredba bez krieposti.

Dano u Rimu, u palaći istoga sv. Zbora, dne 8. mjeseca kolovoza godine 1910.

D. Kard. *Ferrata*, predstojnik.
Ph. *Giustini*, tajnik.

1911.

II.

716

1911

Dr. Josephus Mérő, archivarius episcopalis, nominatus est notarius Consistorii Nostri Episcopalis. Mutationes.
personales

Michael Bergovec cooperator adusque Petrijevcensis in qualitate eadem translatus est ad parochiam Valpó.

Petrus Mixich cooperator Valpoviensis munere eodem functurus missus est ad parochiam Petrijevci.

717

1911

Beneficium parochiale Bikal per translationem vacans juri patronatus Illustrissimae Dominae viduae L. Baronis Caroli Puchner obnoxium concursui publico usque 10-am Martii a. c. duraturo exponitur. Qui animo ducuntur isthoc beneficium obtinendi, inquantum in examine prosynodali approbati sunt, praesentibus invio, ut recursus Illustrissimae Dominae Patronae inscriptos intra terminum praefixum ad Officium dioecesanum promoveant. Concursus
pro beneficio
parochiali
Bikal.

718

1911

Census foundationis Szeredy pro sacerdotibus dioecesanis pro a. 1910. Davidi Aulik et Josepho Kühnl cooperatoribus valetudinariis adiudicati sunt. Census erga apocham de 250 coronis rite tymbratam et ad Officium Fund. dioec. Gen. mittendam levare possunt. Census
foundationis
Szeredy
pro
sacerdotibus.

719

1911

Census foundationis Francisci Troll ad succolandos sacerdotes aegrotos et egenos pro a. 1910. obtinuerunt: Census
foundationis
Troll
pro
sacerdotibus.

Josephus Auerbach, Michael Bergovec, Vitus Bišćan, Stephanus Csizmadia, Adalbertus Csurda, Geysa Éber, Carolus Fejes, Nicolaus Gebauer,

Josephus Haragó, Josephus Hortobágyi, Ludovicus Horváth cooper., Aloysius Koch, Aloysius Schmeller, Carolus Seleznik, Stephanus Vajay. Singuli percipiunt 200 coronas.

Apocha de 200 coronis rite tymbrata ad Officium Fundation. dioec. Gen. est mittenda, unde summa praefata concernentibus mox consignabitur.

720

1911

Troll-féle
tanítói segély-
ben
részesültek.

Azon tanítók névsora, akik a koronai ülések, illetve egyházmegyei főtanfelügyelőségemnek jelölése alapján figyelemmel a mult évi III. sz. körlevelemben 1061/1910. sz. alatt közöltekre a Troll-féle segély 1910. évi kamataiban részesültek: I. Kata Lajos kővágóóttósi tanító, Koleszáríts Károly magyarsarlósi tanító. II. Zsoldits István szilvási tanító. III. Szentkirályi Ede gerdei tanító. IV. Palecskó Ágoston torjanczii tanító. V. Ikotity Béla herczegszöllősi tanító. VI. Horn József kiskőszegi tanító. VII. Reiner Amália somberekai tanítónő. VIII. Farkas Kamill szebényi tanító. IX. Steiner Ferenc szőkédi tanító, Koleszarits Mátyás lothárdi tanító. X. Schuchs Károly püspök-nádasdi tanító, Goldberger János perekei tanító. XI. Magyar Rezső bikali tanító, Krammer Antal mágocsi tanító. XII. Kovács Imre csikóstóttósi tanító, Ruzsinszky József bakóczai tanító. XIII. Oberritter Alajos korpádi tanító, Bodonyi Nándor sellyei tanító. XIV. Cveni Károly ivánovcii tanító. XV. Cesić István podgájcii tanító. XVI. Székely Hedvig kakasdi tanítónő. XVII. Marton Kálmán dombóvári tanító. XVIII. Németh Gizella bedegi tanítónő. XIX. Turák János miszlai tanító, Takács Ferenc simontornyai tanító. XX. Peszlen György kajdaci tanító. XXI. Seleznik Paula sióagárdi tanítónő. XXII. Mussong Gyula hőgyészi tanító és Magyar Sándor pécsi gyakorló iskolai tanító.

Felhivom a tisztelendő plébános-iskolaigazgató urakat, hogy az érdekelt tanítókat azzal értesítsék, hogy szabályszerűen felbélyegzett 100 K-ról kiállított nyugtáikat az egyházmegyei alapítványi hivatalhoz mihamarabb betérjesszék.

721

1911

Az 1910. évi
tanítói dolgo-
zatok bírál-
lata. Az
1061/1910. sz.
rendelkezés
némi módosi-
tása a Troll-

Mult évi III. pásztorlevelemben 1061/1910. sz. alatt kitűzött tételekre 51 dolgozat érkezett be. A bírálók bírálat után beküldésre érdemesnek találtak 22-öt s ebből igen kiváló 7 dolgozat, és pedig a Ruzsinszky Irén, Saághy Gyula, Perler Mátyás, Hesz Béla, Kálmán Ferenc, Lasányi János és Szentkirályi Ede dolgozata. Ezeken kívül dicséretre érdemesnek talál-
tattak: Gyulay József, Kata Lajos, Reiner Amália, Svarda Gyula, Zsoldits

István, Balla Sándorné, Gajdosy Erzsébet, Seleznik Paula, Csáky Zsigmond, Kőházy Gizella, Straub János, Forray István és Szigeti József dolgozatai.

féle tanítói
segély elnye-
rése ügyében.
Az 1911. évi
tanítói tété-
lek.

Mult évi III. sz. körlevelemben a pályatételek kitűzése alkalmával a következőket rendeltem: „A fenjelzett tételekről készített dolgozatok f. évi május 31-ig az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz névaláírással ellátva küldendők.” Továbbá: „Ugy az egyházmegyei főtanfelügyelőséget, mint az egyházmegyei rk. tanítóegyesület elnökségét felkértem, hogy minden év december 15-ig mutassák be azon tanítók névsorát, akik dolgozatot nyújtottak be, mert csak ekként nyílik alkalom elbírálni, vajjon részesíthetők-e a Troll-féle segélyre javaslatba hozottak ezen jutalomban.” E rendelet további bekezdése a következőkép záródik: „A tiszt. plebános-iskolaigazgató urakat pedig megbízom, hogy jelen intézkedésemet haladéktalanul nagy ügybuzgósággal és szeretettel adják tudomására kedvelt tanítóimnak és a jövőben olyan tanítót ne is hozzanak a koronai ülésen javaslatba, aki tételt nem dolgozott ki.” Az elvi szempontok érvényben tartása mellett hivatkozott rendeletemnek e részét a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület” igazgatóságának 1910. évi október hó 27-én kelt jegyzőkönyvi javaslata alapján a gyakorlati kivitel szempontjából a jövőre nézve a következőképen módosítom:

A kitűzött tételek dolgozatai *augusztus végeig a körök elnökeihez küldendők*. A körök bírálóbizottságai által e dolgozatok átvizsgálatnak s csak irodalmi színvonalon álló dolgozatok terjesztetnek az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez. Azon tanítók, akik 50-ik életévüket meghaladták s akik kiválóbb irodalmi munkásságot fejtenek ki, valamint azok, akik mint körí előadók, vagy a körí gyűléseken gyakorlati tanítók működnek, a tételek kidolgozásának kötelezettsége alól felmentetnek anélkül, hogy ez a Troll-féle ösztöndíj elnyerését bármely irányban befolyásolná. Akik az egyházmegyei rk. tanítóegyesület pályatételeire pályáznak, akár nyertesek, akár nem, szintén úgy tekintendők, mintha az általam alább kitűzött tételeket dolgozták volna ki, de e célból tartoznak azok, kiknek jelíges levélkéje fel nem nyitott, dolgozataikat most már saját nevük alatt az esperesi hivatalnak bemutatni. Az esperes-ker. tanfelügyelő urakat pedig kérem, hogy mind e követelményekről az egyhm. főtanfelügyelői hivatalnak a tanévvégi iskolai jelentésekben azoknak 22. és 28. rovatában tegyenek rövid jelentést. Megemlítendő a jelentésben, hogy az illető tanító a körben felolvasott, vagy körí gyűlés alkalmából tanított, vagy valamelyes előadást tartott, avagy az egyesületi pályatételre szóló s végül a kitűzött tételek egyikére vonatkozó dolgozatát bemutatta, illetőleg benyújtotta.

A folyó tanévben kidolgozandó tételek :

1. Miért és minő irányban és keretben van szükség az 1868. évi XXXVIII. t.-c. revíziójára ?

2. A tankötelezettségnek egy vagy két évre való kitolása nem vonja-e maga után a városi és falusi iskolák megkülönböztetését tanterv és szorgalomidő szempontjából ?

3. Munkatanulás, munkára való edzés és munkabírás, valamint a család bővebb ellátása tekintetéből nem volna-e tanácsosabb faluhelyen, hol kizárólag vagy nagyobb részben földmiveléssel foglalkoznak, a tíz éven felül való tankötelesek nyolc hónapi szorgalom idejének hat hónapra leendő redukálása s e végből a tankötelezettségnek két ily tanévvel való meghosszabbítása ?

4. Miben rejlik oka annak, hogy nálunk, katolikusoknál, a nép mindinkább gyérebben kezd a templomban énekelni, holott a protestánsoknál az értelmiség is együtt zsoltároz a néppel ? Miként lehetne a régi és kétségtelenül nagy és mély vallásos érzületet keltő és fentartó szokást újból életre kelteni s vajjon erre feltétlenül szükséges-e a hangjegy ismerete ?

5. Mik a tanítóknak kötelezettségei s gyermekvédelem szempontjából különös tekintettel a menhelyekben elhelyezettekre ?

E kérdések közül ki-ki tetszése szerint azt választhatja, amelyiket akarja s egy tanítóra csak egy kérdés kidolgozása kötelező.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 18-a Februarii a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

III.

774

1911

Alább közlöm a m. kir. nm. vall. és közoktatásügyi miniszter ur f. é. febr. 4-én 15510. sz. alatt kelt átiratának s valamennyi kir. tanfelügyelőséghez és a tanfelügyelői kirendeltséghez intézett rendeletének másolatát, s megbízom a tiszt. plébános-iskolaigazgató urakat, hogy ezt a plébániájuk területén működő kedves tanítóimmal, tekintettel az *idő rövidségére, haladéktalanul* közöljék. E rendelet a népiskolai tanítóság számára rendezendő szünidei továbbképző tanfolyamról intézkedik. A továbbképző tanfolyamok az egész művelt világon igen elterjedt intézmények. Rendeztetnek ilyenek orvosok, mérnökök, katonák, de mindenekfölött tanárok és tanítók számára. Céljuk az, hogy a tudomány és a módszerek haladását közvetítsék azok számára is, akik nem lakván központokban, a haladást kellőképen figyelemmel nem kísérhetik. Minél műveltebb valamely testület, annál többször igyekeznek annak tagjai ilyen továbbképző tanfolyamokon részt venni, sőt Angliában a továbbképzés ügye épen a tanítóságra nézve annyira fontosnak tartatik, hogy a népiskolai tanítók 10 évről 10 évre ismételten tartoznak magukat újabb és újabb vizsgálatoknak alávetni. Ezen okok alapján nemcsak óhajtom, de várom is, hogy kedvelt tanítóim a szóban forgó miniszteri intézkedést úgy értelmezzék, mint amely az ő továbbképzésük szempontjából mellőzhetetlen s ezért óhajtom és várom, hogy a tanfolyamokra minél többen jelentkezzenek s azokon minél többen részt vegyenek. Az önképzés eszközei tekintetében minden lehető megtettem, hogy egész évi munkásság után kedves tanítóim saját magukat szakjukban s az önképzés révén egymást tovább fejlesszék, mindazonáltal örömmel fogadom azt is, amit e tekintetben az állam nyújt s hiszem és remélem, hogy kedves tanítóim ebben velem egyetértve, megfogják ragadni az alkalmat, hogy a nevelés és oktatás terén történt újabb fejleményeket az arra hivatott és szakavatott előadóktól hallhassák.

Tanítók és tanítónők részére rendezendő szünidei tanfolyamok ügyében a vallás- és közokt. miniszterium rendelete.

A m. kir. vallás és közokt. Minisztertől. 15510. szám. Valamennyi főtit. egyházi főhatóságnak. Az elemi iskolai tanítók és tanítónők részére a folyó iskolaév nagy szünidejében tartandó továbbképző tanfolyamok tárgyában a királyi tanfelügyelőkhez intézett rendeletem másolatát van szerencsém a főtit. főhatóságnak szives tudomás végett oly tiszteletteljes kérelem kapcsán megküldeni, hogy a főtit. főhatóság bölcs fennhatósága alá tartozó elemi iskoláknál működő tanítókat és tanítónőket e tanfolyamokon való részvételre buzdítani méltóztassék. Budapest, 1911. február hó 4-én. A miniszter helyett: Náray Szabó s. k., államtitkár.

A m. kir. vallás és közokt. miniszter f. évi február 4-én 15510. sz. a. kelt s a valamennyi kir. tanfelügyelőhöz és a tanfelügyelői kirendeltséghez intézett rendeletének másolata: Tudomás és további eljárás végett értesitem a Tanfelügyelő urat, hogy a folyó iskola év nagy szünidejében az 1906. évi január hó 10-én 102594/1905. sz. a. kelt rendelettel kiadott tanítói és tanítónői továbbképző tanfolyamok szervezeti szabályzatában foglaltak alapján folyó évi július hó 3-án kezdődőleg, több állami elemi iskolai tanító- és tanítónőképző intézetnél, a korábbi évekhez hasonlóan, három hétre terjedő tanító és tanítónői továbbképző tanfolyamok fognak tartatni; még pedig tanítók számára az *aradi*, a *bajai*, a *csáktornyai* és az *igloi* állami elemi iskolai tanítóképző intézetekben; a tanítónők részére pedig a *pozsonyi* és a *sepsiszentgyörgyi* állami elemi iskolai tanítónőképző intézetekben.

Ezen tanfolyamok egységes programja a következő: 1. A magyar nyelv tanítása a nem magyar ajku népiskolában (az új tanterv és utasítások magyarázatával) 10 óra.

2. Tájékoztató a szociális paedagogia legújabb törekvéseiről és alkotásairól a külföldön és hazánkban, 10 óra.

3. A rajz és kézügyesség a szemléltetés szolgálatában, 4 óra.

4. Az ének, rajz és kézügyesség tanítása a népiskolában (a népiskolai tanterv és utasítások magyarázatával) 8 óra.

5. A természettudományi és mennyiségtani tárgyak tanításában a szociális vonatkozások gyakorlati érvényesítése, 5 óra.

6. Gyakorlati mintatanítások az 1—5 alatti előadásokkal kapcsolatban, 12 óra.

7. A gazdasági szövetkezetek és a néptanító, 6 óra.

8. A gazdasági számtartás legegyszerűbb módjai 2 óra.

9. Gyakorlati foglalkozások a rajzból és kézimunkából 30 óra.

10. Kirándulások, közintézetek stb. meglátogatása a délutáni órákban a helyi körülmények szerint.

Mindenik tanfolyamra 60-60 hallgató vétetik fel, akik közül tanfolyamonként 30-30 hallgató állami költségen nyer az intézet internátusában szállást és étkezést, azonkívül 20-20 korona utazási költségben is részesül.

A saját költségükre jelentkező többi hallgatók ingyen szállást nyernek az intézetben, hol mérsékelt áron étkezést is kaphatnak.

A felsorolt hat tanfolyam bármelyikére való felvételért folyamodhatnak az ország bármely részében lakó és bármilyen jellegű elemi népiskolánál működő okleveles tanítók és tanítónők.

A felvétel iránti bélyegtelen kérvények azon illetékes megyei királyi tanfelügyelőségénél nyújtandók be, a melynek tankerületében a folyamodó működik.

A pályázati határidő 1911. évi március hó 6-dika.

Végül felhihom a Tanfelügyelő urat, gondoskodjék arról, hogy tankerülete minden jellegű iskoláinál működő tanítók és tanítónők kellő időben és megfelelően értesítve legyenek a megtartandó tanfolyamokról.

A másolat hitelül: *Komlóssy*, s. k. igazgató.

775

1911

A *Vakokat Gyámolító Országos Egyesület* folyó évi február 15-én 248/1911. sz. a. jelezte, hogy a társadalmi jóindulatra ráutalt szegény, vak embertársaink érdekében hazánk összes plébánosaihoz kérelmet intézett. Ismertette velük ezen Egyesület működésének célját és irányát, valamint azon körülményt, hogy munkájában a társadalmi jótékonyagra, nemes emberbarátok kegyadományaira van utalva, kérvén, hogy a sors által sújtottakról emlékezzenek meg, megmentésüknek szép ügyét vegyék nagybecsű pártfogásukba és évi 4 K.-val lépjenek be a fentnevezett egyesület tagjainak sorába.

A Vakokat
Gyámolító
Országos
Egyesület
ajánlása.

Tekintettel azon áldásos működésre, melyet a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület kifejt, midőn a vak gyermekeket felkarolja és megfelelő vallás-erkölcsös nevelésben, sőt iskolai kiképzetésben részesíti őket, továbbá midőn az elaggott és munkaképtelen vakokat segíyezi, istápolja, végül midőn a munkaképes vakok ipari és zenei kiképzéséről gondoskodik, valamint midőn a magasabb képzettséggel bíró vakokról sem feledkezik meg, — ezen nemes, jótékony, üdvös egyesületet szívesen ajánlom egyházmegyéim tisztelendő papságának figyelmébe és pártfogásába, felkérve a t. lelkészkedő papságot, hogy ezen derék, érdemes egyesület pártfogására

alkalmilag buzgó hiveimnek figyelmét is felhívják. Jelentkezéseket és adományokat elfogad a *Vakokat Gyámolító Országos Egyesület* Budapest, VII. ker., Hungária-körut 16. sz.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 23-a Februarii a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

PEL

IV.

822

1911

VENERABILES FRATRES ET FILII DILECTISSIMI!

„Omnibus omnia factus sum, ut omnes
facere salvos.“

Triste spectaculum se nostris oculis his diebus offert. Foeda coorta est ubique tempestas. Sub vexillo effrenatae rationis humanarum mentium acies dogmata et disciplinam Sanctae Ecclesiae, religionisque depravatae scientiae subiugare tendunt; humanas et divinas res sus deque vertere, pacem, concordiam inter nationes — praepriis attamen catholicas — dirimere, odia et ultiones concitare, armorum et cladis libidine omnia implere, inflammare student: atque haec omnia specioso *progressus* titulo et sub larva *civilitatis*.

Litterae
quadragesi-
males.

Maligni spiritus odio aestuant contra regnum Dei, inimici falcem mittunt in segetem patrifamilias, et dum armis scientiae fidem impugnare, passiones excitando mores depravare, mendaciis, calumniis, quidquid sanctum, supernaturale atque honestum est, collatis viribus conculcare student, hoc unum intendunt: *avellere a Christo animas*. Animas, fratres carissimi, curis nostris imprimis creditas.

Qui statis in loco sancto, quaeso, videatis! Sacerdotes et pastores animarum omnes attendite: nostra res agitur.

Inimicos etiam hucusque habuimus multos. Passiones, mundus, hostis infernalis cuiusque animam aequae impetebant. At nunc novos nacti sumus hostes: asseclas Satanae, prophetasque falsos incredulitatis, qui suam gloriam in hoc tantum collocant et quaerunt, ut animas a recto tramite seducant et perdant. Scientia eas vili inflare conantur, non ut ipsis verae scientiae gaudia reserent, sed ut eas fictione eius fidei et Christo

inimicas reddant. Mores rectos earumdem depravare, inficere student, sed non tam ut venenosas libidines ipsis aperiant, sed ut naturales earum conatus erga Summum Bonum, supernaturale, ductusque animae innatos in coelum et Deum occidant, exstirpent. Scelera committunt, ut mala dilatent; in peccata ruunt, ut daemonis imperium magis diffundatur, regnumque erigant adversus Dominum et adversus Christum eius, Salvatorem nostrum. Plenis buccis atque zelo plus quam mirabili doctrinam perversam ubique personant, foedoque exemplo lasciviae vitae et morum pravorum imbecilles hominum copias ad se imitandum alliciunt, trahunt. Et semper vigilant, ne unquam momentum — etsi levissimum — ipsis dilabatur, quo ad scopos suos magis propagandos et secunde frui et saltem aliquid obtinere possint.

Inter tot ac tanta pericula, quae animis nobis concreditur undique minantur, summe nitendum est, ut dum mala arcere studemus, vitam christianam magis excolamus.

Officium verbi, vita illibata et sacrificium nostrum continuum remedium dabunt.

Praedicate
verbum Dei.

Officium verbi plurimum ad persuadendum valet. Bene quisque novit eloquenti ore imperia, integraque regna fundata, salvata, alia e contra diruta vel immutata esse; populos integros a tramite recto penitus avulsos, alios e contra suavibus moribus imbutos fuisse. Et si verbum debile, humanum tantum ac talia peragere potest, quanto magis excellit et praestat virtute, portentis, effectibus miris verbi eloquium Dei incarnati e coelis delapsi? Quantum terrae coelum sublimatur, tantum eloquio fragili, humano verbum praecellere divinum novitis. „Vivus est enim sermo Dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti.“¹

Aspicite Salvatorem nostrum: turbae innumerae comitantur eum; multitudo copiosa sequebantur illum, ut audirent eum.² Item Apostoli, ut Dei nuntii mundum universum Christi verbis implent, quae sursum sunt manifestant, doctrinaeque sanctitate vitiorum conatus reprimunt, coevos errores summa vi exstirpant, atque e gentibus depravatis, virtuti mortuis populos electos, gentes sanctas Deo enutrient. Totum orbem peragantes verbi Dei praedicatione miro modo eundem immutant. Vere inclamandum: „Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona.“³

¹ Hebr. IV. 12.

² Luc. IV. 17.

³ Rom. X. 15.

Et nostris diebus immutatur facies terrarum. Corruptio iterum inundat. Ac si portae inferorum apertae turgerent. Falsae, pestiferae et tetrae doctrinae, atrocitatesque immoralitatis universum implent, totas gentes a Deo avertunt. Inimici Dei, qua prophetae atheismi, irrisoresque morum sanorum innumeras hominum copias sub vexillo satanae colligunt, ferasque procellas contra regnum Dei in dies minantur. Facundia verbi, flamma vehementi eloquii humani animos non modo perturbant, sensim sine sensu a Deo et Ecclesia eius non modo abstrahunt, sed cito citius in aciem inimicam construunt, efformant, cum eaque violenta manu et coeco instinctu omnia impetunt.

Praeter munus ergo, quod nobis incumbit, et dira iam necessitas nos undique urget, ut omnibus pastoribus fortiter clamemus: Praedicate verbum! Verbum inquam Dei, ut mentes clarescant, mendacium et simulatio vi destituantur, monstrum atheismi, infidelitatis, telo veritatis infigi et interimi possit, iniquitas vero e domo Israel penitus tollatur.

Nulla adsit classis fidelium, cui curas vestras non adhibeatis. Et parvuli panem petunt, porrigite ergo ipsis panem salutarem doctrinarum Christi. Instructio parvulorum officium nostrum summi est momenti. Animos eorum tempestive nutrire debemus, ut in recto salutis tramite citius figantur, quam flatus rigidus procellarum vitae, pericula extrinseca atque passionnes, tentationesque eosdem decoquant. Adducite eos ad amicum eorum divinum. Imbuite omnes Illius amore, qui pro nobis parvulus factus est.

Cuilibet classis fidelium curam impendatis.

Defendite iuventutem! Colligite, instruite eos, quos natura imbecilles, instabiles, flexibiles offert, quique ob hanc causam plurimis iactantur undis tempestatum, impressionumque. Extendite manus vestras, ut flores generis nostri miserrimi educare, salvare queatis. Inflammate corda primo horum eius caritate, qui pro ipsis atque pro omnibus semetipsum in cruce obtulit, ut omnes redimat, qui dape coelesti carnis et sanguinis in altaris mysterio omnes recreare et ad vitam supernaturalem solidare incessanter cupit. Advocate, compellite eos caritate fatigari omnino nescia ad mensam coelestem, ubi vita, robur et gratia omnibus patescunt.

Roborate viros christianos, efformate eos in athletas Christi, qui phalangem inimicam in Deum et Ecclesiam mire saevientem aeneo pectore sustinere, impetusque propulsare, debellare possint; qui pro Christo, fideque ipsius imis in cordibus persuasi decertent. Confortate mulieres, ut propriis familiis sancte invigilent, viros et filios rite custodiant.

Succurrite miseris, pupillis atque debilibus; attollite, elevate omnes illius doctrina, qui unico verbo universum innovare potest, quique divitias

cordis sui larga manu omnibus exhibens etiam nunc pertransit benefaciendo et omnibus ubique acclamat: „Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.“¹

Praedicate verbum Dei! Nihil non movete, ut de novo auctoritas patrumfamilias, integritas filiorum, fidelitas maritorum, pudicitia uxorum temperantia et munificentia divitum, humilitas pauperum redeant, fidelesque universi amoris vinculo invicem iungantur, prout Patris coelestis filios decere novitis. Pascite gregem vobis commissum. „Opportune, importune instate, arguite, obsecrate, increpate, implete ministerium vestrum.“²

Opere im-
plete, vita ro-
borate id,
quod praedi-
catis.

At dum alienae operam navatis vitae salutari, et pro officio vobis imposito coetus fidelium bonum promovetis, pro certo habete, incassum cadere et maximum zelum, omnesque conatus haerere irritos, nisi vires, laboresque vestri exerantur in statu gratiae, pondusque habeant a virtute vestra. „Induimini ergo Jesum Christum“³ inquit Apostolus — et conformamini dignitati vestrae, ut quod ore praedicatis, et opere implere possitis. „Vosmetipsos praebete exemplum bonorum operum.“⁴

Vos elegit Deus, ut verbum ipsius praedicetis omni creaturae; imprimis igitur propriis cordibus illud inseratis. Tenete, studete et meditemini sanctam Dei doctrinam integram, ut — priusquam e labiis vestris verbum Dei palam proferatur — intimo in corde illud infigatur.

Miserrima conditio plurimorum Christi asseclarum saepe-saepe-sime ex ignorantia oriri noscitur. Discutite ergo mentium tenebras, verbo vitae, quod ut fulgur e vobis erumpat, ut semitas iustitiae Dei omnibus propalet. Infatigabili ardore quaeratis temporum momenta, occasionesque, ubi Christi fidelibus verbum sanum, doctrinamque sanctam imbuere, afferre possitis. Labor vester continuus non sit limitatus intra fines Sanctuariorum, extra ecclesiam eodem fervore quaerite animas, et tantum animas, ut Christi doctrinam, quae sola salutem operari potest, ipsis ingeratis. Si quos autem accedere minime licebit, pro iis omnibus scientia vestra et morum sanctitas, opera virtutum, integritas vitae, atque zelus ardens pro Dei gloria et pro animabus sit praedicatio vestra continua, ut in vobis — tamquam in speculo — fulgeat exemplum vitae christianae et omnes attrahat ad fontem salutis.

¹ Math. XI. 28.

² II. Tim. 4. 2.—5.

³ Rom. XIII. 14.

⁴ Tit. II. 7.

Carissimi! Verba Christi, Salvatoris nostri iugiter insonant: „Euntes docete . . .“ „Praedicate omni creaturae . . .“¹ Praedicate ergo doctrinam Ipsius, at non solum verbo, sed magis opere atque vita iisdem doctrinis iugiter conformi, quas tradere constituti estis. Ne dum aliis praedicaveritis, ipsi reprobi efficiamini.²

Ut rectores navis procellis iactatae super undas huius mundi stare vos oportet. Attendite ergo vobis³ et tenete, quod habetis. „Sobrii estote atque vigilate“⁴ ne dum vos dormitis, naufragium vobis immineat, inimicus autem cordis vestri divitias repente auferat. „Vigilate“⁵ monet omnes Christus. „Qui se stare existimat, videat ne cadat“⁶ dicit Apostolus.

Vigilate, orate,
vita vestra sit
sacrificium.

Si tamen ex parte nostra omnem possibilem conatum praestamus, sicut praecipitur, hoc nondum sufficit. Altissima vocatio nostra continuum *Dei auxilium* adhuc magis poscit. Praeter nostram aeternam salutem eandem omnium nobis commissorum defendere, operari, evincere nostrum officium formidandum manet. Et ad tantum munus quid vires humanae, quid actio, vigilia nostra etsi continua unice iuvabunt? „Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam. Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam.“⁷ Summis Dei auxiliis, gratiisque igitur egemus, ut non tantum viriliter stare, sed pro officio nostro altissimo certare possimus. „Vigilate et orate“⁸ dicit ergo Christus. „Oportet orare et non deficere“⁹. „Vigilate omni tempore orantes.“¹⁰ Non sufficit vigilare et orare modo tunc, si tentatio urget, sed omni tempore idem faciendum. Si etenim non vigilas, si orare saepe intermittis, si ad Deum non recurris pro supernis auxiliis, non tam ad te tentatio intrat, quam magis tu in eam incidis, quia arma abiecisti, et te inhabilem ad te defendendum sponte reddidisti. Continuis igitur precibus tam salutem vestram, quam omnium Christifidelium vobis commissorum Deo commendate, ut quod vestra vigilia servari non posset, Dei auxilio prece vestra impetrato obtineri detur.

¹ Math. XXVIII. 19. Marc. XVI. 15.

² I. Cor. IX. 27.

³ Act. XX. 28.

⁴ I. Petr. V. 8.

⁵ Matth. XXV. 13.

⁶ I. Cor. X. 12.

⁷ Ps. 126.

⁸ Marc. XIII. 33.

⁹ Luc. XVIII. 1.

¹⁰ Luc. XXI. 36.

At dum semper contraria mundo, opposita carni, omneque quod adversatur spiritui nequam quaerere et operari tam pro vobis ipsis quam pro animabus fortiter debetis, neque attentio, neque oratio in se sufficient. Discipulos Crucifixi totam vitam pro tam alto officio in sacrificium offerre oportet. „Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo.“¹ Et non est necesse, ut crucem quae-ratis, quotidie illa vobis ubique occurret. Quando duo confixi sunt cruci, unus alteri humeros obvertit. Pari modo et vobis contingit. Mundus vobis humeros obvertit, et vos mundo illos obvertatis. Mundus vos non amat, nec unquam aestimat, mundus vos deridet atque persequitur. Et hoc naturale, quatenus vos semper dictamina ipsi plene contraria exequi oportet. Ex hoc autem consequitur et sacrificium vestrum continuum et crucifixio vestra perpetua. Hanc discere a Christo magistro et hanc imitari in gentium Apostolo omnino tenemur. Non igitur sufficiet nos genuflectere coram effigie Christi crucifixi, contemplari eius passiones, condolere ei mere meditando, sed potius ipsum sequi et exemplum imitari augustum oportet. „Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.“²

Imitemini di-
vinum pasto-
rem.

Estote pastores animarum boni, sequamini vestigia Christi, qui se- ipsum nobis exemplum exhibet divini pastoris. „Ego sum pastor bonus . . . Pastor ovium, cum proprias oves emisit, ante eas vadit, et oves vocem eius audiunt, et illum sequuntur, quia sciunt vocem eius . . . Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercenarius autem et qui non est pastor — vidit lupum venientem et dimittit oves et fugit: et lupus rapit et dispergit oves . . . Ego sum pastor bonus, et cognoscunt me meae . . . et animam meam pono pro ovibus meis.“³

Huiusmodi pastoribus eget et nunc mundus. Pastoribus, quorum vocem greges concrediti ubique audiant, qui ipsis iugiter leges Dei ob oculos ponant, qui perpendant dictum propheticum: „Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam et annuntia populo“ . . .⁴ iustitiam Dei. Pastoribus indigemus, qui gregibus praesint non tam officio, quam magis exemplo, ante ipsos vadant, ipsis praefulgeant virtutibus, gravitate morum atque specimine imitando vitae.

¹ Gal. VI. 14.

² I. Petr. II. 21.

³ Joan. X. 2—15.

⁴ Isai LVIII. 1.

Ferveatis ergo fratres carissimi spiritu pastoris, zelo animarum insatiabili et ad pedes Crucifixi, aeterni magistri omnium pastorum postulate spiritum ardentem pro salute animarum — instanter orantes: „Da mihi animas!“¹ Ut autem fons huius zeli nunquam deficiat, petite iugiter: „Et amorem tui solum cum gratia mihi dones, et dives sum satis, nec aliud quidquam ultra posco.“²

Et si tali spiritu armati consistent pastores, frustra surgent in gregem procellae: neque pastor percuti poterit, neque oves gregis dispergentur. Tunc stabitis ut murus aeneus civitatis Dei, adversus quam nec portae inferi unquam praevallebunt. Tunc verificatur etiam pro vobis, de quo Apostolus laete gloriatur: „Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos“.³ Ad tantum igitur obtinendum finem intimo ex corde obsecramus, ut benedictio Dei Omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti descendat super vos et maneat semper!

Datum Quinque-Ecclesiis, 26. Februarii 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

¹ Don Bosco.

² S. Ignatius de Loy.

³ I. Cor. IX. 22.

V.

1060

1911

S. Congregatio S. Officii (sectio de indulgentiis). De utili temporis spatio ad visitationem ecclesiae vel oratorii instituendam, pro indulgentiis lucrandis. *Die 26 Ianuarii 1911.* SSmus Dnus noster D. Pius divina Providentia Pp. X, in audientia R. P. D. Adessori S. O. impertita, ut dubiis, difficultatibus et controversiis occurratur, quae saepe exorta sunt, ac forsitan et deinceps oriri possent, circa temporis determinationem, quo ecclesiae vel oratorii visitatio institui valet, quum haec requiritur ad Indulgentias lucrandas alicui diei adnexas, benigne concessit, ut utile ad id tempus habeatur et sit, non modo a media ad mediam noctem constituti diei, verum etiam a meridie diei praecedentis. Hoc autem declaravit fore valiturum, tam pro Indulgentiis plenariis quam pro partialibus, semel in die aut toties quoties acquirendis, usque ad hunc diem concessis vel in posterum concedendis, quacumque demum sub loquutione tempus sive dies designetur. Sartis tectis manentibus de cetero clausulis et conditionibus, in singulis quibuslibet concessionibus appositis. Contrariis quibuscumque, etiam specialissima et singulari mentione dignis, non obstantibus. Aloisius Giambene, *Substitutus pro Indulgentiis.* L. † S.

1061

1911

Deo propitio visitationem canonicam instituiam et S. Confirmationis sacramentum distribuam in ordine sequenti:

die 7-a Maji in Olasz,	„ 11-a „ „ Ráczttöts,	Visitationis canonicae et S. Confirmationis ordo.
„ 8-a „ „ Szajk,	„ 12-a „ „ Némethbóly,	
„ 9-a „ „ Nagynyárád,	„ 13-a „ „ Egerág,	
„ 10-a „ „ Majs,	„ 14-a „ „ Ráczpetre,	

die 15-a Maji in Vókány,
 „ 16-a „ „ Villány,
 „ 17-a „ „ Németmárok,
 „ 18-a „ „ Lippó,
 „ 19-a „ „ Lapáncsa,
 „ 20-a „ „ Beremend,
 „ 21-a „ „ Siklós,
 „ 22-a „ „ Gyüd,
 „ 24-a „ „ Magyarszék,
 „ 25-a „ „ Magyarhertelend,

die 26-a Maji in Sásd,
 „ 27-a „ „ Vásárosdombó,
 „ 28-a „ „ Gödre,
 „ 29-a „ „ Baranyaszentgyörgy,
 „ 30-a „ „ Felsőmindszent,
 „ 31-a „ „ Bakócza,
 „ 1-a Junii in Abaliget,
 „ 2-a „ „ Hetvely,
 „ 5-a „ „ Pécs-bányatelep,

Die 4-a menis Junii, Dominica Pentecostes, fideles Quinque-Ecclesienses hora 8-a mane in Ecclesia Cathedrali confirmabo.

1062

1911

Obitus Sigismundi Szántó parochi emeriti.

Sigismundus Szántó parochus pensione provisos die 1-a Martii a. c. in Szekszárd anno aetatis 87-o, sacerdotii 62-o sacramentis reffectus ad aeternam haereditatem vocatus est. Egit parochum in Kajdacs, anno 1893 pensione annua provisos est.

Animam denati confratris piis ad aram suffragiis Ven. Cleri juxta statuta Synodi dioecesis commendo.

1063

1911

Concursus pro pensione.

Cum in statu sacerdotum emeritorum pensione annua provisorum per obitum *Sigismundi Szántó* emeriti parochi Kajdacsensis vacantia exorta sit, praesentibus invio Ven. Clerum, ut qui in statum quietis recedere et cum pensione annua provideri desiderant, recursus suos juxta statuta instituti pens. dioec. in Litteris Circul. Nr. V. a. 1908. publicata exaratos et instructos usque 31-am Martii a. c. ad officium dioecesanum promoveant.

1064

1911

Egyházható-sághoz és tanfelügyelő-séghez fel-terjesztendő iratokban és okmányokban a keresztnévek teljesen magyarul irandók.

Ismételten előfordult, hogy nem magyar ajku, különösen horvát-nyelvű községekben az iskolaszéki tagok nevei nem magyarul, hanem horvátul irattak be, úgy a választási névjegyzékbe, mint az iskolaszékek megválasztásáról szóló jegyzőkönyvekbe is. Ezenkívül maguk az iskolaszéki tagok is igen gyakran használják a horvátnyelvű aláírást. Pl. Mihaljev Pávó, Jaslin Vinkó, Gyurin Matia, stb. Tekintettel azon körülményre, hogy egyházmegyém iskolai közigazgatásának nyelve a magyar, a fentjelzett eljárás

tovább nem tűrhető, miért is odautasítom az iskolaszékek elnökségeit és jegyzőit, valamint a hitközségi szavazók névjegyzékének összeállítóit és az iskolaszékek választásának vezetőit, hogy valahányszor hivatalos használatra szánt iskolaügyi — vagy egyéb okmányt, (választók névjegyzéke, iskolaszék megválasztásáról szóló jegyzőkönyv, alapítólevél, anyakönyvi kivonat stb.) állítanak ki, mindannyiszor a szereplő személyek neveit magyar nyelven vezessék be. Ez ugy értendő, hogy a vezetéknev leírásánál magyar helyesírással az illető szereplő személy által használt vezetéknevet kell beírni, ellenben a keresztnév teljesen magyarul irandó. Amikor maguk az illető személyek írják alá neveiket, főkép ha iskolaszéki tagokról van szó, az iskolaszéki elnök vagy jegyző urak igyekezzenek odahatni, hogy az illetőt rábirják, miszerint a fentiekben megjelölt aláírási formát használják. A fentiek alapján önként értetődik, hogy ugy az iskolaszéki jegyzőkönyvek, valamint az összes iskolaügyi és egyéb iratok, okmányok kizárólag magyar nyelven szerkesztendők.

1065

1911

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1910. évi 115,218. számú körrendelete az egyházi ünnepi szünetek tárgyában. 1. *Valamennyi kir. tanfelügyelőnek és tanfelügyelőségi kirendeltségnek.* 2. *Fiumei kormányzónak.* — Az állami elemi iskolai gondnoksági Utasítás 49. szakaszának negyedik bekezdése az egyházi ünnepi szünetekre nézve a következőképen rendelkezik:

Szünetek egyházi ünnepeken az állami iskolákban.

„Az egyes felekezeteknek egyházi ünnepnapjain az állami elemi iskolai gondnokság azon napokon, melyeket a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletileg mint iskolai szünnapot igénylő egyházi ünnepeket megjelölt, az illető felekezetekhez tartozó tanulóknak iskolai szünetet engedélyezhet anélkül, hogy a más felekezetekhez tartozó gyermekekre nézve a tanítás szünetelne. Ha pedig valamely állami elemi iskola növendékeinek 70%-a vagy ennél több az illető felekezethez tartozik, az esetben az egész iskolának, illetve egész osztálynak szünetet engedélyezhet.

Az állami tanító saját felekezete ünnepén is köteles tanítani; kivételnek csak akkor lehet helye, ha osztályában a föntebbi rendelkezések szerint szünet van.“

E szakasz rendelkezése szerint előfordulhat olyan eset, amikor az állami elemi iskolai tanító saját hitfelekezete ünnepnapján nem vehet részt hitfelekezete vallási szertartásán sem. Minthogy pedig nagy súlyt helyezek arra, hogy az állami elemi iskolában a vallás-erkölcsi nevelés mintaszerű legyen és e tekintetben a tanítónak példával kell elől járnia: fölhivom a

királyi Tanfelügyelő urat, hasson oda, hogy a tankerületébe tartozó állami elemi iskolai gondnokságok találjanak módot arra nézve, hogy bármelyik hitfelekezethez tartozó állami elemi tanító saját hitfelekezete ünnepnapján részt vehessen hitfelekezete vallási szertartásán. Mindazokon a helyeken pedig, ahol az oktatás osztályösszevonással megoldható: az illető tanító saját felekezete ünnepén az oktatás alól föl is legyen menthető.

Ahol pedig az egyik megoldás sem volna lehetséges és ezen körülmény a tanerők valamelyikének vallási érzületét sértené, az illető tanerőnek áthelyeztetés iránti kérelmét lehetőleg kedvező elintézésben fogom részesíteni. — Budapest, 1910. évi november hó 18-án.“

1066

1611

József kir.
herceg Szanatorium
Egyesület részére iskolai
gyűjtés.

József kir. herceg Szanatorium Egyesület elnökségének, valamint a vallás- és közoktatásügyi nagyméltóságú m. kir. miniszter urnak felkérésére alább egész terjedelmében közlöm a vallás- és közoktatásügyi nagymélt. m. kir. miniszter urnak a tüdővész elleni küzdelem céljaira engedélyezett iskolai gyűjtés tárgyában a kir. tanfelügyelőségekhez s ugyanazon alakban egyszersmind a többi tanügyi alsóbb hatóságokhoz intézett körrendeletét, szívesen megengedvén, hogy a fenhatóságom alá tartozó egyházmegyei r. k. iskolákban a fenthivatolt körrendeletben jelzett népnevelési szempontból is előnyös módon **évenként egyszer** a tüdővészben sinylődő, szegény betegek részére iskolai gyűjtés rendeztessék. Jelen engedélyem alapján fentnevezett egyesület közvetlen fog érintkezésbe lépni az egyes iskolákkal.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztertől. 804 eln. szám. Körrendelet. Hivatali elődöm 111.534/908 szám alatt engedélyt adott a József kir. herceg Szanatorium Egyesületnek, hogy évenként egyszer az iskolákban emberbaráti alapjára irgalom gyűjtést rendezhessen.

Egész jelentősége szerint átérzem azokat a magasztos szempontokat, melyek hivatali elődöm elhatározását irányították s a gyűjtési akció érdekében Czimedet a leghatékonyabb közreműködésére kérem.

Az egyesület kifejtette előttem, hogy az adományok beküldhetése céljából az iskolákhoz postatakarékpénztári befizető lapokat küld, melyeket az önkéntesen adakozni kívánó tanulók maguk állítanak ki irgalomfilléreikről. Az egyesület ötlete népnevelési szempontból is előnyös, mert a tanuló ezzel a gyakorlati életben oly gyakran elkerülhetetlen átutalási móddal egy emlékezetes jóltevés kapcsán már az iskolában is megismerkedik. Az egyesület számolt a didaktikai szempontokkal is s a befizetési lap helyes kiállítását mutató szemléltető tabellát készített, melyet Czimed és a felügye-

letére bizott minden iskola megfelelő számban közvetlenül az Egyesülettől fog megkapni.

A József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület számos tanítót, tanítónőt, óvónőt és ezek családtagjait gyógyította és gyógyítja szanatoriumában s ha a tanító urak Czimed lelkesítő szózatára jó szívvvel támogatják az egyesületet: annál több a tanügy szolgálatában álló beteg embertársuknak adhat helyet gyógyítóházában.

Az egyesület Czimedhez intézendő közvetlen megkeresésének gyors és sikeres elintézésére, az embermentő ügy jele tösege szerint számítok.

Kiemelem hivatali elődöm elől idézett körrendeletéből (a mely akoron csupán az elemi és polgári iskolákra vonatkozólag adatott volt ki) s ezuttal is hangsúlyozom, hogy a növendékek önkéntes irgalomadományokra csupán 1—2 fillér följajánlására hívhatók fel, de így is világosan kijelentendő, hogy az adomány önkéntes, s így arra senki kényszerítve nincs.

Budapest, 1911. február hó 20.

1067

1911

Az „Alkotmány“ 1911. évi február hó 11-én megjelent 36. számában foglalt alábbi közleményt elvi jelentőségénél fogva közlöm a tiszt. egyhmn. papsággal:

A kántortanítói párbér. — Elvi jelentőségű miniszteri rendelet. — Minden hitközséggel megtörténhetik az, ami velünk történt, hogy a kántortanító egy szép napon összeírja öt évről, vagy talán több évről is mindenféle jogos és jogtalan, avagy évek során át behajthatatlannak ítélt párbérhátralékát, persze a mostani magas buzaárak szerint s azt beküldi a vármegyei közigazgatási bizottságnak azon kérelemmel, hogy az 1907. évi 27. törvénycikk 10. §-ának — helytelen értelmezése — alapján ezen párbérhátraléknak kifizetésére a hitközséget, mint iskolafenntartót kötelezze; s megeshetik, mint velünk is megesett, hogy a vármegyei közigazgatási bizottság helyt ad az ily kérelemnek s a kimutatott hátralék kifizetését, különbeni végrehajtás terhe alatt a hitközségnek 15 nap alatt kötelességévé teszi.

Hogy tehát ily kevésbbé kellemes meglepetéseknek a hitközségek kitéve ne legyenek, itt közlöm szóról-szóra a felebbezésünkre jött miniszteri rendeletet. Talán az ebben foglalt elvek ismerete hasznára lesz mindazoknak, kik a hitközségek vezetésével foglalkoznak.

Másolat. Magyar kir. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter. — 147.664/1910. sz. — Jász-N.-K.-Szolnokmegye közigazgatási bizottságának. A kenderesi kántortanító hátralékos párbérjárandósága ügyében 1910. évi

Elvi jelentőségű miniszteri rendelet kántortanítói párbér ügyében.

julius hó 5-én 1637. szám alatt kelt jelentésére hivatkozálag a csatolmányok 7. alatti visszarekesztése mellett a következőkről értesitem a tek. Bizottságot. M. K. kenderesi kántortanító a tek. közigazgatási bizottsághoz 1910. évi március hó 15-én intézett beadványában 5 évi hátralékban 2077 kor. értékű párbért mutat ki s hozzáteszi, hogy az iskolaszék a tanító közbejötté nélkül szedeti október végéig a párbért, a hátralékot pedig a főszolgabíró útján hajtattja végre, de ennek eredménye a fenti hátralék, mint nemleges zálogolás, miért is az 1907. évi 27. t.-c. 10. §-a alapján az iskolafenntartót kéri köteleztetni a fenti hátralék előlegezésére s a tek. bizottság folyó évi május hó 11-én 1248/1910. kb. szám alatt kelt vég-határozatával az idézett törvénycikk 6. és 7. §-ai alapján kötelezte a kenderesi róm. kath. hitközséget, mint iskolafenntartót az időközben 2024 korona 25 fillérre olvadt párbérhátraléknak 15 nap alatt készpénzben való kifizetésére, ami ellen az iskolaszék felebbezéssel élt.

M. K. kántortanító által a párbér pénzbeli egyenértéke tekintetében támasztott igény helyes elbírálásánál *a javadalmi jegyzőkönyv és díjlevél nem hagyható figyelmen kívül s az iskolafenntartó róm. kath. hitközségnek a kántortanító járandóságai kiszolgáltatásánál fennálló szavatossága csak a mondott okmányokban megállapított mennyiség és illetőleg érték erejéig terjedhet.*

A M. K. részére 1908. évi február hó 29-én kiállított díjlevél szerint pedig nevezettnek párbér czimén 408 pár után páronkint 1 véka buza és 60 fillér készpénz jár s ennek 1902—1906. öt évi átlag szerinti értéke 1468 korona 80 fillér. *Ha a párbér természetben be nem folyik, a mondott összeget köteles az iskolafenntartó készpénzben kiszolgáltatni, fennmaradván azon joga, hogy a párbérkötelezettekől a párbért behajtsa s készpénzéértékéből az általa kifizetett összeget magának megtérítse, a nettó többletet azonban a kántortanítónak kiszolgáltatni köteles.*

Azonban az iskolaszék felebbezése és a kántortanítónak az iratok között levő elismervénye szerint M. K. az 1909. évre esedékes kántori párbérben kapott 197 véka búzát, 2 és fél véka rozsot, 15 véka árpát és 635 korona 50 fillér készpénzt, vagyis együtt 214 és fél vékát és a kimutatott készpénzt. Ennek együttes értékét az iskolaszék 1874 korona és 60 fillérre számította a felebbezésében, amikor is vékánként a búzát 6 koronával, a rozsot 4 koronával, az árpát 3 korona 20 fillérrel számította. Azonban a díjlevél a párbér vékáját 3 koronával számítván, ennek értéke 643 korona 50 fillér, ehhez adva a készpénzt: 635 korona 50 fillért, az 1909. évre befizetett párbér értéke 1279 korona. Az iskolafenntartó tehát 189 korona 80 fillér megfizetésére kötelezhető. A kántortanító által kimu-

tatott hátralék 2024 korona 25 fillér értéke akként állott elő, hogy a mult évi párbér vékáját 6 koronával, az előző éveket pedig 4 koronával számította. Ámde emellett 408 pár helyett, amelyet a díjlevél, mint biztos párbérfizetőt felvett, a kántortanító kimutatása 575-öt tüntet fel, amely párszám a 92 fél párnak külön folyó szám alatti felvételén kívül akkép állott elő, hogy a fizetéseképteleneket, továbbá már a két év előtt máshová költözötteket, ismeretleneket, egy elhaltat s párbérfizetésre nem köteles két honorációt is felvette lajstromába. Ezek után a tek. közg. bizottság fentebb említett véghatározatát *megváltoztatom akkép, hogy az iskolafenntartó hitközséget, ha időközben a fentebb kimutatott 189 korona 80 fillér hátralék be nem folyt volna, csupán ezen összeg készpénzben való megfizetésére kötelezem, az azonfölüli járandóság behajtásának eshetőségeit azonban a kántortanító viselni tartozik.* — Budapest, 1911. január hó 16-án. Zichy, s. k.

Ebből tehát világos 1. hogy a hitközség csak azon összeg erejéig szavatol a kántortanító párbérét illetőleg, amely a kántortanító javadalmi összeírásában és díjleveléb n, mint párbérből származó jövedelem feltüntetve van; úgy, hogy ha ezen összeg valamely évben nem jött volna be, a hiányzó részt köteles a hitközség saját pénztárából a kántortanítónak kifizetni s nem tartozik fizetni a kántortanító által kimutatott egész hátralékot, melynek értéke az említett okmányokban foglalt összeget felülmulja.

2. Ha a hitközség így a kántortanító díjlevél szerint hiányzó párbérjövödelmét kifizette, jogában van a behajtott hátralékokból az általa kifizetett összeget magának megtéríteni, de a netáni többletet vissza nem tarthatja, hanem a kántortanítónak átadni köteles.

3. A párbér vékája, ily esetben, midőn a hitközségen a be nem folyt díjlevélszerinti összeg követeltetik, mindig azon öt évi átlagárak szerint számítandó, amely átlagárak szerint a javadalmi összeírás és díjlevelben a párbér számítva van s nem a napi, vagy azon évi átlagárak szerint, melyről a párbér esedékes.

4. Ha a javadalmi összeírás szerinti összegen felül a még követelhető hátralék be nem hajtható volna, ebben a kántortanító megnyugodni tartozik, vagyis mint a miniszteri rendelet mondja: „*az azon felüli járandóság behajtásának eshetőségeit a kántortanító viselni tartozik*“; tehát azok értékét a hitközségen, mint iskolafenntartón *nem követelheti.*

Azt hiszem, ezen miniszteri rendelet mindkét részre, vagyis mind a hitközségek, mind a kántortanítók jogaira nézve az 1907. évi 23. törvény-cikk többféleképp értelmezett idevágó részében elegendő világosságot nyújtott.

1068
1911

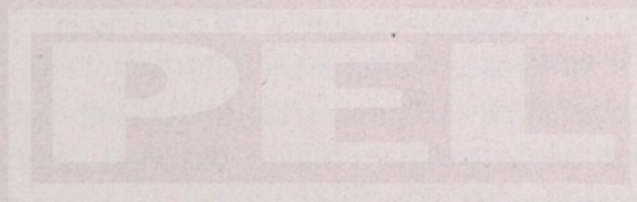
József kir.
herceg Szanatorium részére 1910. évi gyűjtés eredménye.

József kir. herceg Szanatorium részére mult évi XVII. sz. körlevelemben 4015/1910. sz. a. engedélyezett gyűjtés folytán az alábbi összegek érkeztek be és küldettek el fentnevezett Szanatorium javára:

Apar 2 K., Baranyabán 5 K., Baranyakisfalud 2·33 K., Dombóvár 9·90 K., Dunaföldvár 39·73 K., Értény 2 K., Grábócz 1·22 K., Gyúd 2·34 K., Kakasd 17 K., Kárász 3 K., Kisasszonyfa 2 K., Lovászhetény 2 K., Magyar-keszi 3·20 K., Mohács-belváros 12·64 K., Nak 3·26 K., Pécs-belváros 20·34 K., Püspökpusztá 4 K., Püspökszenterzsébet 2·72 K., Siklós 6 K., Szakály 6·58 K., Szalatnak 2 K., Szászvár 8·20 K., Szekszárd-Ujváros 3·20 K., Szekszárd-Belváros 6·14 K., Szentlőrincz 1·22 K., Tengőd 80 f., Tevel 5·10 K., Závod 3 K. — Összesen: 176·92 K.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15-a Martii a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

VI.

1241

1911

Ad Claudium Cardinalem Vaszary, Strigoniensem Archiepiscopum, ceterosque Archiepiscopos Hungariae, ob venerationis specimen Beatissimo Patri per litteras exhibitum ab iisdem Praesulibus Budapestini congregatis.

Litterae
Apostolicae
Pii P. X. ad
Antistites
Hungariae.

Dilecte Fili Noster ac Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem. — Moerentibus Nobis nec tuae, Dilecte Fili Noster, neque ceterorum Hungariae Antistitum defuerunt optatissima pietatis officia. Occasione siquidem usi congressionis quam paucis abhinc diebus habuistis Budapestini, ad communia Ecclesiarum vobis concreditarum tractanda negotia, unis animis, uti litterae testantur quas tunc temporis ad Nos dedisti, verba illa sollemniter improbavisti quibus non ante multum tempus, heic Romae, tam gravium catholico nomini imposita est injuriarum moles, tam acerbus Nobis dolor inustus. Amavimus amorem hunc vestrum, eoque relevati, parem vobis pollicemur paternae caritatis vicem. Vota interim facimus ut quae in nuntiata congregatione cepistis consilia, Ecclesiarumstrarum rationibus plane accommodata, sint laetabilium fructuum copia, uberrima, navitate vestra, futura. Id conciliet Apostolica Benedictio quam, coelestium auspicem munerum, vobis omnibus, Dilecte Fili Noster ac Venerabiles Fratres, et cujusque vestrum Clero populoque, peramanter impertimus. — Datum Romae apud S. Petrum die XXIII. Novembris MCMX, Pontificatus Nostri anno octavo. Pius PP. X.

1242

1911

Cuilibet optime notum est in decursu functionum Sabbati Maioris hebdomadae Sanctae praeter ignem, aliaque etiam cereum paschalem quovis anno rite benedici. Aliquibus attamen in locis mos erat cereum tantae molis apponere et benedicere, ut cereus iste pro pluribus annis inservire

Ordo circa
Cereum
Paschalem.

possit. Partem nempe residuam anno insequenti de novo apponunt atque iterato benedici curant. Apta materia sic deficiente nec benedictio cerei praescripta ab his perficitur. Morem autem talem et abusum tollendum esse, cuicumque liquet.

Praecipimus ergo, ut omnes DD. Parochi accurate curent pro benedictione cerei paschalis quovis anno novum atque tantae molis cereum apponi, qui anno eodem sufficere, consumique potest. Si quid autem eius — festo Ascensionis Domini elapso — supersit, residuae partes binae colligantur atque in altari adhiberi et accendi debent.

1243

1911

Decretum
super editione
Vaticanae ejus-
que reprodu-
ctione quoad
libros liturgi-
cos gregori-
anos.

Decretum seu declaratio super editione Vaticana ejusque reproductione quoad libros liturgicos Gregorianos.

Per decretum diei 11 Augusti 1905 Sacra Rituum Congregatio statuit ac declaravit Editionis Vaticanae libros liturgicos gregorianos respicientis reproductiones adamussim esse conformandas eidem typicae editioni, nihil prorsus addito, dempto vel mutato. Quod si ex quadam S. Sedis tolerantia et permittente Ordinario, aliquoties praefatis reproductionibus addita fuere quaedam signa, ritmica nuncupata, atque ita ipsae reproductiones in vulgus editae ac venditae, tamen in seligendis atque adhibendis ejusmodi signis pluries conquestum est per ea aliquantum variari ac immutari notulas traditionales vaticanas: et ad hos abusus removendos idem Sacrum Consilium evulgandum censuit alterum decretum sub die 14. Februarii 1906. Quum tamen non omnes abusus cessaverint et alii recentiores adjecti sint, sive ob titulum adhibitum Editionis ritmicae, sive ob interpretationem haud rectam decretorum, necessaria fuit nova declaratio, authentica expressa per epistolam Secretarii S. R. C. datam die 2 Maii 1906. Quae epistola typographis facultatem et licentiam rite habentibus reproducendi editionem typicam Vaticanam clare significabat hanc solam editionem ab Apostolica Sede esse approbatam atque praescriptam pro usu cantus gregoriani, una cum subsequentibus editionibus eidem plane conformibus; ceterasque editiones ritmicas nuncupatas ob signa adjuncta, habendas tantum toleratas; atque hoc sensu esse intelligendum decretum latum die 14 Februarii 1906.

Quae quum ita sint, ut removeantur abusus existentes et praecludatur via tum enunciatis tum aliis quae facile irrepere possent, Sacra eadem Congregatio sequentia decernere atque enucleatius declarare voluit:

I. Editionem Vaticanam de libris liturgicis gregorianis, prouti evulgata fuit Auctoritate Apostolica, cum suis notulis traditionalibus et cum regulis Graduali Romano praefixis, satis superque continere quae ad rectam cantus liturgici executionem conferunt.

II. Reproductiones ejusdem editionis typicae, quae praeseferunt signa superinducta, ritmica dicta, per abusum vocari editiones ritmicas, atque uti tales haud fuisse appobratas, sed tantum precario toleratas: hanc vero tolerantiam, attentis rerum adjunctis, amplius non admitti, nisi pro solis editionibus jam factis, Gradualis et Officii Defunctorum, ideoque nullatenus extendi sive ad editiones cum notulis gregorianis sive ad transumpta cum eisdem notulis Antiphonarii et aliorum quorumcumque librorum cantum liturgicum continentium, quae ad normam Motus Proprii die 25 Aprilis 1904 et Decretorum hujus S. R. C. tum pro universali Ecclesia, tum pro singulis Dioecesibus vel Congregationibus adhuc instauranda sunt et evulganda.

III. Rmis Ordinariis locorum ac superioribus Ordinum seu Congregationum interim licere editiones precario a S. Sede toleratas permittere intra limites propriae jurisdictionis, quin tamen ipsi eas in locis sibi subjectis praecipere, atque usum editionis adprobatae inhibere valeant. — Contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 25 Januarii 1911. Fr. S. Card. Martinelli, Praefectus. L. † S. † Petrus La Fontaine. Episc. Charystien., Secretarius.

1244

1911

Theodorus Komáromy parochus in Hird die 17-a Martii a. c. sacramentis moribundorum pie susceptis ad haereditatem aeternam vocatus est anno aetatis suae 74-a, sacerdotii 52-o. Ab a. 1878. egit parochum in Hird, sacerdos jubilaris.

Obitus Theodori Komáromy parochi.

Animam denati confratris piis ad aram suffragiis Ven. Cleri dioeceshani juxta statuta Synodi dioec. commendo.

Requiescat in pace!

1245

1912

Adalbertus Bohuniczky parochus Bedegensis in quiete et pensione annua provisos sacramentis rite susceptis animam Creatori suo reddidit die 28-a Martii in Bedeg anno aetatis suae 87-o, sacerdotii 63-o. Ab a. 1863. fuit curatus in Tengőd, ab 1869. parochus in Bedeg, a. 1905. cessit in

Obitus Adalberti Bohuniczky parochi pensionis provisi.

quietem cum pensione annua. Fuit sacerdos jubilaris. Meminerint Venerabiles Confratres juxta statuta Synodi dioec. pro refrigerio animae praedicti parochi tria ss. missae sacrificia offerre.

Lux perpetua luceat Ei!

1246

1911

Mutationes
personales.

Francisco Rösler cooperatori adusque Vásárosdombóensi commissa est administratio parochiae Hirdensis.

Missi sunt cooperatores:

Ladislaus Bencze e Pécsvárad ad Fadd,
Joannes Berlakovich ex Olasz ad Baranyabán,
Joannes Cserta e Kurd ad Pécsvárad,
Paulus Fövenyessy e Fadd ad Vásárosdombó,
Joannes Horváth iun. e Baranyabán ad Olasz,
Adalbertus Kletzl e Ráczmecske ad Kurd.

1247

1911

Concursus
pro beneficio
parochiali
Hird.

Pro beneficio parochiali Hird mortis causa vacanti juri patronatus Fundi R. Scientiarum Universitatis obnoxio vigore praesentium concursum usque 30-am Aprilis a. c. duraturum indico.

Competentes in examine prosynodali approbatos praesentibus invio, ut recursus tymbro legali provisos Excellentissimo Ministerio R. Hung. Cultus et Publicae Institutionis inscriptos intra terminum praedictum ad Officium dioecesanum mittant.

1248

1911

Nyugdíjazta-
tásukat kéri.

F. évi V. sz. körlevelemben 1063. sz. a. felhívtam az egyházmegyei tisztt. papságot, hogy aki *Szántó Zsigmond* nyug. kajdaci plébános elhalálása folytán az egyházmegyei nyugdíjas papok létszámában megüresedett helyet elnyerni óhajtja, ez iránti kérvényét f. évi márc. 31-ig nyújtsa be. A kitűzött záros határidőn belül 3 egyházmegyei pap nyújtotta be kérvényét és pedig:

1. *Bundalla Béla* máriakémeti plébános, aki 66 éves és orvosi bizonyítvánnyal igazolja betegségét, valamint munkaképtelenségét.

2. *Streicher Péter* címz. prépost, volt högyészi plébános, kinek lemondását orvosi bizonyítvánnyal és a kerületi t. papság nyilatkozatával

igazolt betegsége miatt már 1911. jan. 1-étől kezdve kénytelen voltam elfogadni, ugyancsak 66 éves.

3. *Kulcsár János* kiérd. esperes, garéi plébános, aki orvosi bizonyítvánnyal igazolja betegségét és akit a kerületi t. papság is ajánl. 59 éves.

Tekintettel, hogy időközben *Bohuniczky Béla* és *Márton Márton* ny. plébánosok elhalálozása következtében az ehm. nyugdíjas papok sorában még két hely üresedett meg, felkérem a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy f. évi április 20-ikáig az egyházmegyei papi nyugdíjszabályzat 9. b) pontja értelmében kerületenként nyilatkozzék, vajjon fentnevezett mindhárom folyamodót ajánlja-e nyugdíjazásra? A ker. esperes urak pedig névszerint tün- tessék fel, hogy ki és kit ajánl, hogy a szavazatok összeszámlálhatók legyenek. Később érkező szavazatokat nem vehetek figyelembe.

1249

1411

F. évi I. sz. körlevelemben 538/1911 sz. a. elrendeltem, hogy a Horvát-Slavon-Dalmát orsz. területén működő egyházmegyei plébánosok szentmise alapítványok alapítóleveleinek egy bélyegtelen eredeti és egy másolati példányát tartoznak a Horvát-Slavon-Dalmát nmélt. kir. orsz. kormány Vallás- és Közoktatásügyi Osztályának megküldeni megfelelő hivatkozással ezen rendelkezésemre, de épen az előírt *hivatkozásokban* nyomdahiba következtében 538/1911. sz. helyett 583/1911. sz. került. Felkérem azért a tiszt. ehm. lelkeszkedő papságot, különösen a Verőcze megye területén működőket, hogy ezen helyesbítést saját példányaikban tintával pótlólag eszközölni sziveskedjék.

Nyomdahiba az I/1911. sz. körlevélben.

1250

1911

6282 szám. 1910. K. Ő Felsége a Király nevében a magyar királyi közigazgatási bíróság.

Felekezeti iskola községi segélyezése.

N. N.-nek az n.-i róm. kath. felekezeti iskola községi segélyezése ügyében a magyar királyi belügyminiszter 1910. évi január hó 31-én 14347. szám alatt hozott határozata ellen beadott panaszát 1810. évi szeptember 20-án tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI. t.-c. 33. §-a alapján tárgyalás alá vevén, következőleg ítél.

Ítélet. A m. kir. közigazgatási bíróság a panasznak abban a részben, hogy az N. község által a róm. kath. felekezeti iskola részére megszavazott segély fedezésére kivetendő községi adóhoz való hozzájárulás alól a ref. felekezeti községi lakosok felmentessenek, helyt nem ad.

Indokok: A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasz azon részére nézve, mely az n.-i róm. kath. hitközség, mint iskolafentartónak általában *a községi segélyben való részesítése ellen irányul*, 2302. K. 1910. számú végzésével határozott, amennyiben a panaszt ebben az ügyben és részben birói hatáskör hiányában érdemi bírálat nélkül *visszautasította*.

A panasz azon részére nézve pedig, melyben a panaszló azt a kérelmet terjeszti elő, hogy a megszavazott községi adóhoz való hozzájárulástól a ref. felekezetű községi lakosok felmentessenek, a magyar királyi belügy-miniszter az általa emelt hatásköri kifogást a 120096/1910. számú átiratával elejtván, a bíróság ezt a kérdést érdemi tárgyalás alá vette s a panasznak *ebben a részben helyt nem adhatott*.

Mert, midőn a község a kebelében levő valamely hitfelekezet iskolája részére segélyt szavaz meg, a más vallásfelekezethez tartozó községi lakosok az 1818. XXXVIII. t.-c. 25. §-a, illetve az 1868. LIII. t.-c. 23. §-a alapján *csak azt igényelhetik*, hogy a létező saját iskoláik is megfelelő *igazságos arányban segélyeztessenek*.

A panasz azonban nem erre, hanem a ref. felekezethez tartozó lakosoknak a segély fedezésére kivetendő községi adótól mentesítésre szolgál. *A megszavazott segély pedig a község egyetemét terhelő kötelezettség*, melynek fedezésére nézve a 1886. XXII. t.-c. 122. és következő §-ainak rendelkezései irányadók.

Amennyiben tehát a törzsvagyon jövedelme a költségvetésbe felvett kiadásokat nem fedezi s ennek következtében a község a hiányt a 129. §-a értelmében községi adó kivetése útján pótolja, ezen községi adó kivetésnél a 130. §. rendelkezései követendők; ezek a rendelkezések azonban *a községi adó kivetése tekintetében a különböző vallásfelekezethez tartozó községi adófizetők között különbséget nem tesznek* s azért a ref. felekezeti lakosok a megszavazott segély fedezésére kivetett községi adókötelezettség alól *ezen a címen mentességet nem igényelhetnek*.

1251

1911

Irodalmi mű-
vek ajánlása:
„Havi
Közlöny“

A magyar katolikus papságnak legrégibb s érdemekben valóban gazdag pasztorális folyóirata a *Havi Közlöny*, mely ez idő szerint *Kováts Sándor dr. csanádapátfalvai plébános* szerkesztésében és kiadásában jelenik meg. Figyelemmel kísérve a jeles folyóirat utóbbi évfolyamait, örömmel kell megállapítani, hogy a lelkes és nagy képzettségű szerkesztő a legkiválóbb munkaerőket egyesíti, hogy a lapot mentül tartalmasabbá tegye. A pasztoráció minden ágazatát felöleli és a lelkipásztorkodás körébe vágó kérdések-

kel szakszerűen és behatóan foglalkozva kitűnő szolgálatot tesz a lelkész-
kedő papságnak. A folyóiratot tehát újból melegen ajánlom a tiszt. egyház-
megyei papság figyelmébe.

Ott, hol az Élőrózsafüzér Társulat meg van alakítva, a tagok rend-
szerint nem igen jutnak megfelelő kézikönyv birtokába. E bajon segitendő
Fülöpp István felcsuti (Fehérm.) rk. lelkész „Élőrózsafüzér Társulat Kézi-
könyve“ címen oly füzetet ad ki, mely gyakorlati összeállításánál fogva
a lelki szükségleteket kielégíteni van hivatva. A kézikönyv kalauza lesz
mindazoknak, kik a rózsafüzér buzgó imádkozói óhajtanak lenni s különösen
nagy szolgálatot tesz azoknak, akik a rózsafüzér imádkozásának módját el-
sajátítani akarják. A rózsafüzér hasznos voltáról, eredetéről és céljáról,
a bucsukról, bevett szokásokról és a rózsafüzér ünnepeiről nyújt oktatást.
A rózsafüzér imádkozásának módját könnyen elsajátítható módon írja le s
minden tizednél a szent titkok fölötti elmélkedéseket hozza. Közli Jézus
szent Szive, Jézus szent neve és a lorettói litániákat, a szentmise után
végezni szokott imát, a rózsafüzér után mondható különféle könyörgéseket
és a szent mise alatti ájtatosságot. Függelékül adja a sorsolás előtti és
utáni imákat és néhány Mária-éneket.

„Az élő
rózsafüzér
kézikönyve“.
Fülöpp I.

Ama tiszteletteljes kéréssel fordul fentnevezett szerző az egyház-
megyei lelkészkedő papsághoz és a Rózsafüzér Társulat igazgatóihoz, hogy
e kézikönyvecskét megrendelni és a tagok körében meghonosítani szives-
kedjenek.

Tagfelvételi lapot és a szent titkokat jelképező képeket is magában
foglaló kézikönyvnek ára kemény kötésben: 40 fillér. A tiszta jövedelmet
jótékony célra fordítja.

Részemről is őszintén ajánlom ezen célszerűen szerkesztett és a
rózsafüzér öntudatos végzésére vezető művet.

Kapható fentnevezett szerző és kiadónál Felcsut (Fehér m.)

Datum Quinque-Ecclesiis, die 1-a Aprilis a. 1910.

† Julius, m. p.
episcopus.

VII.

1610

1911

Mult évi XXII. sz. körlevelemben 4872./1910. sz. közöltem tiszt. ehm. papsággal a S. Congregatio Consistorialis 1910. november 18-ikán kelt dekretumát „De vetita clericis temporalis administratione.“

De vetita
clericis
temporalis
administra-
tione.

Mivel az Apostoli Szentszék ezen dekretumában foglalt rendelkezések végrehajtása a kitűzött határidőn belül már csak azon alkalmas világi személyek hiánya miatt is, akik a pénzügyintézeteknek, a fogyasztási és hitel-szövetkezeteknek felelősséggel járó hivatalait kellő jártassággal és közmegnyugvásra betölthetnék, alig lehetséges, a nagymélt. püspöki kar nevében a főmagasságú és főtiszt. hercegprimás ur az Apostoli Szentszékhez fordult és kifejtve az e téren nálunk uralkodó különleges helyzetet a közlött dekretum rendelkezései alól a magyarországi egyházmegyékre nézve felmentést kért.

Ezen legalázatosabb felterjesztésre a S. Congregatio Consistorialis-tól a következő válaszirat érkezett:

„370/11. S. Congregatio Consistorialis, vigore facultatum a SSmo D. N. Pio PP. X. sibi tributarum, Emmo Arch. Strigoniensis ac Rmmis Ordinariis Hungariae, attentis peculiaribus rerum adiunctis, facultatem ad biennium impertit concedendi, quoties vera necessitas postulet, clericis suarum dioecesium ut suscipere ac retinere ad biennium valeant in arcibus vel mensis nummariis etc. officia, quae a decreto huius S. Congregationis diei 18. nov. 1910 prohibentur; dummodo in singulis casibus, meliori quo fieri potest modo, constiterit nihil in administratione rerum, de quibus agitur, male gestum inveniri; cauto ut quodvis ex mala administratione scandalum damnive periculum removeatur in posterum; sub lege denique curandi, ut

interim laici viri experti atque probatae fidei sensim iisdem clericis sufficientiantur.

Datum Romae, ex aedibus eiusdem S. Congregationis, die 10. martii 1911.

L. S.

C. Card. De Lai m. p. Secret.“

Az Apostoli Szentszék ezen felhatalmazása alapján megengedem ezenel egyházmegyém tiszt. lelkészkedő papságának és áldozópapjainak, hogy 1913. év május hó 1-éig a pénzügyintézeteknél, valamint fogyasztási- és hitelszövetkezeteknél viselt felelősséggel járó tisztségeiket (elnöki, igazgatói, titkári, pénztárosi tisztségek), amennyiben azok ellátására ezen időközben alkalmas világi férfiú nem található, megtarthassák.

Meg kell azonban kívánnom a következőket:

1. Azon lelkészek vagy áldozópapok, akik a szóban levő tisztségek további viselését elkerülhetetlenül szükségesnek tartják, erről az egyházmegyei hatóságnak folyó évi június hó 1-éig multhatatlanul jelentést tegyenek.

2. Oly pénzügyintézeteknél és fogyasztási vagy hitelszövetkezeteknél, melyeknek felelősséggel járó tisztségeiben lelkészek vagy áldozópapok továbbra is megmaradnak, *azonnal még május hó folyamán pénztárvizsgálat ejtendő meg*, melynek eredményéről az illető pénzügyintézet vagy a szövetkezet igazgatósága és felügyelő-bizottsága részéről is aláírt kimutatás terjesztendő az egyházmegyei hatóság elé, ugyancsak folyó évi június hó 1-éig annak jelentése mellett, hogy az intézet vezetésében és vagyonának kezelésében semmiféle hiány vagy rendetlenség nem fordul elő s hogy a vezetés vagy kezelés folytán az illető intézetet semmiféle kár vagy per nem fenyegeti.

3. Azon lelkészek és áldozópapok, akik az adott viszonyok között felelősséggel járó tisztségeik viselését pénzügyintézeteknél avagy fogyasztási szövetkezeteknél el nem kerülhetik, minden módon arra törekedjenek, hogy alkalmas világi férfiakat keressenek és képezzenek ki, a kikre ezen tisztségek a népnél bizalmat gerjesztő módon átruházhatók legyenek és a kikre az illető intézet további fenmaradását és működését ugyanoly szellemben és irányzatban biztosíthatják.

Semmi sem akadályozza azonban, sőt — mivel az Apostoli Szentszék a népnek szociális tekintetben való támogatását nyomatékosan sürgeti — lelképásztori kötelességnek tekintendő, hogy a papság a szövetkezetek alakításában, terjesztésében és felügyeletében a hiveknek tanácsával és közreműködésével segítségére legyen és hogy mint e szövetkezetek felügyelő bizottságainak tagja, értelmi képzettségét a nép rendelkezésére bocsássa.

1611

1911

Martinus Márton parochus Németsi in quiete pensione annua ^{Obitus Martini Márton parochi pensione provisi.} provisus die 1-a Aprilis a. c. sacro viatico pie refectus anno aetatis suae 77-o, sacerdotii 54-o animam Creatori suo reddidit Quinque-Ecclesiis. Egrotavit ab a. 1862—7 professorem gymnasii Quinque-Ecclesiis, ab a. 1866. una notarium S. Sedis Const. et cerem. episcopalem, ab a. 1870. parochum in Németsi. Anno 1909. cessit in quietem cum pensione annua.

Animam denati piis ad aram suffragiis Ven. Cleri dioec. juxta statuta Synodi dioec. commendo.

Requiescat in pace!

1612

1911

Ludovico Szilvek de canonico Ecclesiae Cathedr. a munere advocati pauperum penes Consistorium Nostrum Episcopale relevato, ^{Personalia.}

Ottoni Szőnyi de professori facultatis Nostrae juridicae commissum est idem munus.

Colomannus Varga, administrator parochiae Bedeg pro beneficio eodem praesentatus atque canonice investitus est.

Adamus Jung, qui in Cancellaria Nostra Episcopali praestitit servitia, adjunctis ita exigentibus missus est cooperator ad Vásárosdombó.

1613

1911

Tudomásvétel céljából közlöm a tiszt. ehm. papsággal, hogy mind- ^{Kongrua ügyben utasítás.} azon segédlelkészi állomások jövedelmi összeírásából, melyekben a hitoktatói tiszteletdíj jövedelmül lett beszámítva, ezen jövedelmi tételt a kongruatanács javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi nagymélt. m. kir. miniszter úr törölte és ezen törlés folytán előálló szükség többletet az illető segédlelkészek f. évi január 1-től kezdődőleg fogják megkapni.

A hitoktatói díj törlése folytán a következő segédlelkészi állomások kongrua-szükséglete emelkedik:

1. Mohács belváros	I.	95	K.
2. „ „	II.	94	„
3. Pécs buda-külváros	I.	297	„
4. „ „	II.	291	„
5. Szekszárdbelváros	I.	100	„
6. „ „	II.	100	„

7. Szigetvár	I. 277 K 02 f.
8. Tolna	I. 100 „
9. „	II. 100 „

Természetesen csak azon segédlelkészi állomások kongruája emelkedik, amelyeknek kongruája a hitoktatási díj törlése után nem éri el a megállapított 500 K-t és csak annyival emelkedik, amennyi szükséges az 500 K-ra való kiegészítéshez.

Azért bár töröltetett a hitoktatói tiszteletdíj a *pécsszékesegyházi* 4 segédlelkésznél is, ezek kongruát még sem kapnak, mert a törlés után is maradt 500 K. jövedelmük. Nem voltak törölhetők a hitoktatói tiszteletdíjak azon segédlelkészi állomásokon, ahol azok az egyedüli helyi javadalmazást képezik.

Felhivom egyben a fent felsorolt összes segédlelkészi állomások tiszt. plébánia hivatalait, hogy az 1896. évi kongrua összeírás plébániai példányait jelen körlevelem kézhezvételétől számított 8 napon belül beterjesszék, hogy ezeket megfelelőleg kiigazítsam a vallás- és közoktatásügyi nmélt. miniszter ur 31080—1911. sz. a. kiadott átirata értelmében.

Azon segédlelkészek tehát, akiknek kongrua segélye a hitoktatói tiszteletdíj eltörlése következtében a fent jelzett évi összeggel gyarapodik, félévi nyugtáikat ennek figyelembe vétele mellett tartoznak kiállítani és beküldeni.

Múlt évi VIII. sz. körlevelemben 1953/1910. sz. a. közöltem a nagymélt. m. kir. miniszterium azon határozatát, amellyel kijelentette, hogy „néhány lelkészi állomás arégi kongrua rendezés alapján illetménykiegészítésben részesült a vallásalapból, noha időközben az évi jövedelem annyira javult, hogy ez nemcsak a régi 630, de az újabb 1600 K. kongruaszerű jövedelmet is meghaladja és így elvonandó volna. Minthogy azonban az ilyen állomásokon működő lelkészek a javadalomba történt bevezetésük folytán igényt szereztek az itt tárgyalt vallásalapú járulékokra, főkegyuri rendelkezés alapján a vallásalap tulfizetése a *legközelebbi személyváltozásig a javadalomban kiutalandó.*“ Ezen rendelkezés szabályszerű keresztülvitele céljából külön kimutatásban közölte is az ezen csoportba tartozó lelkészi állomásokat, a kiegészítési összeg feltüntetésével és azzal a kérelemmel, hogy a kimutatásba a javadalmak mostani élvezőinek nevei bevezetessenek. Személy változás esetén a kongrua szükségletet meghaladó illetmény ugyan csak a főkegyur rendelkezése alapján, a jövőben új lelkészi állomások szervezésére lesz fordítandó.

Ezen kongruán felüli lelkészi állásokra vonatkozólag fenthivatolt 31080/1911. sz. a. a vallás- és közoktatásügyi m. kir. nagymélt. miniszter ur f. évi márc. 28-ikán az alábbiakat közölte :

„A kongruán felüli állásokra vonatkozólag, amelyeknél t. i. személy-változás alkalmával a régi kongrua illetménynek a kongruaszerű jövedelmet meghaladó része főkegyuri elhatározás folytán beszüntetendő lesz, van szerencsém tisztelettel értesíteni Méltóságodat, hogy megfontolás tárgyává tévén egyes ft. egyházmegyei főhatóságok előterjesztéseit és a kongruatanácsnak ezek alapján hozzám tett javaslatát, elhatároztam, hogy olyan állomásoknál, hol megállapítható, hogy az illető javadalmas a régi kongruailletmény ellenében a volt helytartótanács által alapítványi szt. misék elvégzésére köteleztetett, a régi illetményből az a részösszeg, mely az elvégzendő alapítványi misék díjának megfelel, a mindenkori lelkész részére továbbra is folyósíttatni fog. Mert osztom a kongruatanács azon felfogását, hogy míg egyrészt ezek az alapítványi misék továbbra is elvégzendők s így ezek díját a lelkészek továbbra is jogosan követelhetik, másrészt épen ez okból vallásalapi illetményeknek azon része, mely ezen misék díjának tekinthető, alapítványi jelleggel bírván, arra nem is vonatkozik a Főkegyúr rendelkezése, mely csak a jelenlegi kongrua rendezéssel nem egyező segélyeknek, vagyis az eddigelé kongrua kiegészítés címén folyósított illetmények beszüntetését rendeli el.

Hogy minden kétséget kizáró módon megállapítható legyen, melyek az ily alapítványi jellegű illetmények, tiszteletteljesen felkérem a kongruatanács javaslata alapján Méltóságodat, méltóztassék a lelkészekről beszerzendő hitelt érdemlő adatok alapján és lehetőleg az egyházmegyei levéltárban található helytartótanácsi rendeletek (Consignatio Sacrorum Fundationum) beterjesztésével állomásonként megállapítani, hogy mely lelkészek vallásalapi illetménye van misemondási kötelezettséggel egybekötve? és egyenkint hány szt. mise elvégzésére vannak az illetők kötelezve?”

A fentiek alapján felhivom a ¹ baranya-szentgyörgyi, ² bári, ³ bonyhádi, ⁴ bölcskei, ⁵ (dárdai), ibafai, kajdacs, kányai, kisvasszari, kurdi, párii, pécs-sziget-külvárosi, pécs-budakülvárosi, szakadati, szentlászlói tisz. plébániahivatalokat, hogy f. évi május 15-ikéig lehetőleg okmányokkal, vagy esetleg a Vis. Canonicára való pontos utalással igazolják, hogy fentjelzett vallásalapi illetményeik *misemondási kötelezettséggel vannak egybekötve* és egyenkint *hány szent mise elvégzésére vannak e címen kötelezve?*

1614

1911

5866—1909. p. szám. Hivatalos másolat. — Ő Felsége a király nevében a m. kir. Curia dr. Kasselik Gyula ügyvéd által képviselt özv.

Alapítványok
létesítésére
vonatkozó
kir. curiai
ítélet.

Jakkel Antalné Majorossy Anna felperesnek, ennek a per folyama alatt történt halála után pedig perbe lépett örökösei: Jakkel György, Hevesi (Jakkel) János, Balázs Rezsőné Jakkel Erzsébet, dr. Kasselik Gyuláné Jakkel Vilma, Matos Istvánné Jakkel Erzsébet, özv. Jakkel Mártonné, Romoich Julianna gyámsága alatt álló kisk. Jakkel János, Margit, István, Mátyás, Julianna és Boris felpereseknek Kuhl József ügyvéd által képviselt kalocsai főkáptalan I. r., a közalapítványi kir. ügyigazgatóság II. r., dr. Horváth Ferenc ügyvéd, mint a néhai Majorosy János ismeretlen örökösei részére kirendelt ügygondnok III. r., Kuhl József ügyvéd által képviselt Kleiner Lajos IV. r., nem védekezett Márton Mátyás V. r., Balázs Rezső VI. r., a kir. kincstári jogügyi igazgatóság által képviselt kir. Kincstár VII. r. és Hang Ferenc ügyvéd által képviselt dr. Városey Gyula kalocsai érsek VIII. r. alperesek ellen végrendelet érvénytelenítése s jár. iránt a kalocsai kir. törvényszék előtt folyamatba tett s ugyanott az 1907. évi december 30. napján 6533/907. sz. a. kelt ítélettel elintézett és felperesek, valamint a III., VII. és VIII. r. alperesek felebbezésére a budapesti kir. ítélőtábla által 1909. évi szeptember hó 29. napján 2659/909. P. sz. a. kelt ítélettel megvizsgált rendes perét a felpesek és II. r. alperes felebbezése folytán 1910. évi ápr. hó 28. napján tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő ítéletet hozott:

A kir. Curia a másodbiróság ítéletét a per főtárgyára s a per-költségre nézve részben megváltoztatja s egész terjedelemben az elsőbiróság ítéletét hagyja helyben, mindazonáltal mellőzi abból, a Majorossy János alapítvány javára átadandó hagyatéki vagyon értékének kitüntetését és kimondja azt, hogy a végrendelet hiteles másolata a hagyatéki bíróság által a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztendő. Az elsőbiróság ítéletének kiegészítésére s a felebbezési költségekre vonatkozólag a kir. Curia a másodbiróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: A kir. Curia a másodbiróság ítéletét annyiban, amennyiben kimondotta, hogy a végrendelet alaki hiány okából érvénytelenné nem nyilvánítható és királyi engedély hiánya miatt meg nem támadható, vonatkozó indokai alapján és azért hagyta helyben, mert a főrendiház szervezetének módosításáról szóló 1885. VII. t.-c. azáltal, hogy a címzetes püspökök közül, akik azelőtt mindnyájan tagjai voltak a főrendiháznak, csupán a nándorfehérvári és tinnini felszentelt püspököket hagyta meg a főrendiház tagjai sorában, nem változtatott a tinnini püspök jogállásán abban az irányban, hogy ez a püspök a Kollonics-féle egyezmény alá tartozik-e, vagy sem.

Ellenben a másodbiróság ítéletének azt a rendelkezését, mely szerint az elsőbirósági ítélet vonatkozó részének megváltoztatásával a II. és VIII.

r. alpereseknek egy évi határidőt tűz ki a kormányhatóságilag jóváhagyott alapító levélnek bemutatására s e meghagyás teljesítésének, vagy nem teljesítésének jogkövetkezményeit állapítja meg, a kir. Curia megváltoztatta és e részben az elsőbíróság ítéletét hagyta helyben a következő okokból:

Az örökhagyó vagyonának a hagyományok kifizetése után megmaradó részét alapítványul hagyta azzal a rendeltetéssel, hogy annak jövedelme felerészben Péterfillérekre fordíttassék, másik felerésze felperesnek, amíg él adassék ki, azután pedig iskolai ösztöndíjakra osztassék ki, az alapítvány kezelésére a kalocsai főkáptalant kérte fel.

Ennek az alapítványnak létesülését nem akadályozhatja sem az, hogy az alapítvány jövedelmének felerésze Péterfillérekre fordítandó, mert ily rendelkezés sem tételes, sem szokásjogi szabályokba nem ütközik, sem az nem akadályozhatja a fenforgó esetben az alapítvány létesülését, hogy a kezeléssel végrendeletileg megbízott testület külön alapítólevelet kormányhatósági jóváhagyás végett nem mutatott be.

Az alapítványokról szóló törvényeink, jelesen az 1715. 74., 1723., 70. 1791. 23. és 26. t.-cikkek félreérthetetlen tartalma szerint ily természetű alapítványok kormányhatósági jóváhagyás nélkül létesülhetnek s a törvényekben ezekre az alapítványokra nézve csupán a főfelügyeleti jog van fentartva. Ebben a főfelügyeleti hatalomkörben pedig az a jog, hogy a kormányt közreműködés is illeti meg a jóváhagyás megadása által az alapítvány létesítésében, amely jóváhagyás nélkül ily alapítványok nem is létesülhetnek, nemcsak benn nem foglaltatik, de a magyar alapítványi jognak hosszú történelmi fejlődés folyamán kialakult rendszere, mely az 1791. 23. t.-cikkben és az 1791. 26. t.-cikknek különösen 10. §-ában nyert betetőzést, a kormánynak ezt a közreműködési jogát az ily alapítványok létesítésében egyenesen kizárja. Ennek a rendszernek ugyanis az idézett törvényekben körülírt, a *piae causae* fogalmi körébe eső alapítványok tekintetében garantialis természetű elve az, hogy a főfelügyelet csak a már létrejött és az illetékes testületek kezelésébe jutott ily alapítványok felett gyakorolható és a főfelügyeletből folyó összes jogok a már létrejött alapítvány, illetőleg annak kezelése ellen érvényesítendő.

Ehhez képest felperes az alapító akaratot magában foglaló végrendelettel szemben nem követelhet törvényes örökösödési jogot azon az alapon, hogy a szóban forgó alapítvány a kormányhatósági jóváhagyást nélkülözi.

Mindezeknél fogva, kétségtelen lévén az, hogy a másodbíróság ítéletének megjelölt rendelkezése alapítványi közjogunkba ütközik, a másodbíróság ítéletét ezen részében megváltoztatni s az elsőbíróság ítéletét kellett helybenhagyni. Tekintettel azonban arra, hogy a bíróságnak feladata ily

esetekben gondoskodni arról, hogy az alapítványok felett törvényeink értelmében gyakorlandó főfelügyelet lehetővé tétessék és azok a jogok, melyek a kormányt ebben a hatáskörében megilletik, érvényesülhessenek, ki kellett mondani, hogy az alapító akaratot tartalmazó végrendelet hiteles másolatban a m. kir. vallás- és közoktatási miniszterhez felterjesztendő.

A takarékpénztári betétekre vonatkozóan azért helyes a másodbiróság ítélete, mert a végrendelet az értékpapirokról intézkedik, a takarékpénztári betétkönyvek pedig a tágabb értelemben vett értékpapírok közé tartoznak s a végrendeletből nem állapítható meg, hogy az örökhagyó a takarékpénztári betétkönyveket végrendeleti intézkedése alól ki akarta volna venni.

A kir. Curia a másodbiróság ítéletének többi indokait elfogadta. A közalapítványi ügyigazgatóság felebbezése sikerrel járt ugyan, annak költségében azonban felperest elmarasztalni nem lehetett, mert a peresfelek között a perköltség kölcsönösen meg van szüntetve.

A felperesi képviselő felebbezési munkadíját és kiadását felszámítás hiányában felével szemben sem lehetett megállapítani.

Kelt Budapesten, 1910. évi április hó 28-ik napján. — *Günther Antal* s. k. elnök. *Papp István* s. k. előadó.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 25-a Aprilis a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

VIII.

1999

1911

Nemo Vestrum ignorat Venerabiles Fratres, quantopere necesse sit sacerdotibus resuscitare gratiam divinam in ordinatione sacra perceptam, ne dum alios sanctificare intendimus, nosmetipsi reprobi inveniamur. Ad gratiam hanc fovendam optima remedia offerunt Vobis ss. exercitia, quae quotannis etiam Quinque- Ecclesiis servantur, ut quisque Vestrum mandato Nostro in Litteris Circularibus anni 1907. V. eo facilius satisfacere atque saluti propriae concreditorumque fidelium consulere valeat.

Exercitia ss.
pro sacerdotibus.

Anno currenti sacra exercitia pro sacerdotibus a vespere diei 21-ae Augusti usque mane 25-ae Augusti in aedibus Seminarii Nostri peragentur.

Sollicite ergo omnes dioecesis meae sacerdotes provoco et rogo, ut hos dies Deo et suae saluti libenter consecrent. Illos autem qui mandatum nostrum supramemoratum hocadusque qualibet ex causa nondum impleverunt, paterne monemus atque obligamus, ut hac salutari occasione inomisse frui conentur.

Una autem declaramus, abhinc nonnisi illos dioecesis nostrae sacerdotes obligationi — circa servanda s. exercitia spiritualia — cunctis impositae satisfacturos, qui durante ss. exercitiorum triduo quotidie saltem ab exordio precum matutinarum usque ad terminatas preces vespertinas in continuo et sine ulla interruptione intra aedes — in quibus ss. exercitia habentur — commorati fuerint et silentium strictissime servaverint.

Comparituri in aedibus Seminarii hospitio et victu diebus supra-fatis erga 10 coronas providebuntur, cooperatores tamen a solutione huius intertentionis relevamus. Requiritur porro, ut comparituri hanc intentionem suam 7 saltem diebus praevis vicereктору Seminarii notam reddant et superpelliceum, stolam albi coloris, item libellum aureum Thomae a Kempis de „Imitatione Jesu Christi“ secum ferant.

2000

1911

Concursus
pro parochia
Garé.

Pro beneficio parochiali Garé per cessionem in statum quietis cum pensione annua vacanti jure patronatus Vicarii Generalis Episcopalis obnoxio concursum usque 15-am Junii a. c. duraturum publico. Anhelantes isthoc beneficium praesentibus provoco, ut recursus Illmo domino Vicario Episcopali inscriptos intra terminum praefixum ad Officium dioecesanum promoveant.

2001

1911

Concursus
pro beneficio
parochiali
Mária-
kéménd.

Beneficium parochiale Máriakéménd per cessionem in statum quietis cum pensione annua vacans juri patronatus Fundi R. Scientiarum Universitatis obnoxium concursui publico usque 15-am Junii a. c. duraturo exponitur. Competentes praesentibus invio, novum parochum ad filialem Ecclesiam Maráza investituram canonicam obtenturum non esse atque filialem hanc verosimiliter avulsum iri ab Ecclesia Matre, recursus vero tymbro legali provisos Excellentissimo Ministerio R. Hung. Cultus et Publicae Institutionis inscriptos intra terminum praedictum ad Officium dioecesanum esse promovendos.

2002

1911

Personalia.

Josephus Szentiványi subsidiarius in Szabadszentkirály constitutus est vicarius in spiritualibus in Bükkösd.

Missi sunt cooperatores:

Stephanus Cséplő e Bükkösd ad Koppányszántó.

Georgius Folnegovics e Püspökbogád ad Püspökszenterzsébet.

Alexius Gartner e Tolna ad Kővágószőlős.

Josephus Kühnl e Koppányszántó in parochiam ad S. August.

Quinque-Ecclesiis.

Alexander Marton e parochia ad S. August. Quinque-Ecclesiis ad Tolna.

Ferdinandus Thán e Püspökszenterzsébet ad Püspökbogád.

2003

1911

Nyugdíjat
nyertek.

Vonatkozással f. évi VI. sz. körlevelemben 1248/1911. sz. felhívásra értesitem a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy ajánlata és a főtit. székes-

káptalan hozzájárulása alapján Bundalla Béla máriakémendi, Streicher Péter c. prépost, volt högyészi és Kulcsár János garéi plébánost f. évi július hó 1-étől számítva évi 2000 K. nyugdíjjal láttam el.

2004

1911

Hogy mily üdvös hatása van a lelkigyakorlatoknak magára az egyénre, valamint ennek egész tevékenységére, azt csak az mondhatja meg, aki lelkigyakorlatokon már részt vett és az örök igazságok szerint, melyeket ott megszívlelt, igyekszik életét berendezni. Maga ezen körülmény indokoltta teszi, hogy kedves tanítóimnak, kiknek nem csak oktatására, hanem nevelőgondjaira van bízva egyházmegyém ifjúsága, reménye, alkalmat nyujtsak lelki megújulásukra.

Lelkigyakorlatok az eh. tanítók és tanítók részére.

A fentjelzett indokok alapján elhatároztam, hogy amint az elmúlt években, aként az idén is alkalmat nyujtok ugy az eh. tanítóknak, mint tanítóknak lelki sz. gyakorlatok végzésére.

Az eh. **tanítók** lelki szentgyakorlatai f. évi július 3-ikán este kezdődnek és július 7-ikén reggel a szentáldozással végződnek.

A Miasszonyunkról nevezett pécsi nőrend házában 33 egyházmegyei r. k. tanítónő a lelki sz. gyakorlatok ideje alatt ingyen lakás és étkezésben részesül és pedig a jelentkezés sorrendje szerint, vagyis az előbb jelentkezők első sorban vétetnek figyelembe. Ha a jelentkezők száma meghaladná a 33-at, akkor néhányának a pécsi „Mária nevelő intézet“-ben fog lakás biztosítani. Első sorban egyházmegyém kötelékébe tartozó tanítónők vétetnek fel, de másodszorban figyelembe jönnek az egyházmegye területén lakó községi és állami r. k. vallásu tanítónők is. Jelentkezések bezárólag június hó 27-ig fogadtatnak el az ellátás és szállás szempontjából s ki elutasító választ nem kap, az tekintse magát felvettnek.

Ha valaki saját költségén részt óhajt venni a szentgyakorlatokon s ez a Pécsen lakó községi tanítóknak is vonatkozik, egyszerű bejelentés mellett részt vehet.

A jelentkezések a Miasszonyunkról nev. női rend ntiszt. Főnöknőjéhez intézendők. Egyben mindennemű tudakozódásra az érdekeltek onnét kaphatnak felvilágosítást.

Az egyházmegyei r. k. **tanítók** részére a lelki gyakorlatok folyó évi aug. 7-ikén este 6 órakor kezdődnek és 11-én a kora reggeli órákban sz. áldozással érnek véget.

A kik ezen lelki sz. gyakorlatokon egyházmegyei *tanítóim* közül részt venni óhajtanak, elhatározásukat legalább egy héttel előbb a pécsi papnevelő

intézet aligazgatóságának jelentsék be s a szemináriumban ezen napok alatt igyenes ellátásban részesülnek.

Tekintettel a tanítónők lelkigyakorlatainak, valamint a tanév végének közel voltára felkérem a t. lelkészkedő papságot, hogy haladéktalanul közöljék fentieket a plébániájuk területén működő tanítónőkkel és tanítókkal, buzdítsák, lelkesítsék őket a lelki szent gyakorlatokon való részvételre és legyenek azon, hogy olyanok is megjelenjenek, akik eddig távol maradtak.

2005

1911

A papi nyug-
díjjárulék
megállapítása
a káplán fize-
tések után.

Az egyházmegyei papi nyugdíjügynek 1908. évi V. számú körlevelem értelmében történt rendezése alkalmával a káplánok javadalmazása évi 800 koronában, s az egyházmegyei papi nyugdíjjárulék (2 %) ennek alapján évi 16 koronában lett megállapítva. Azóta a káplánok javadalmazása a kongrua kiegészítés folytán évi 1000 koronára emelkedett, s legutóbb ugyanezen javadalmazást a horvátországi plebániákban működő káplánok részére is biztosítottam.

A káplánjavadalmazás ilyképen egységesen rendeztetett, miért is 1911. január 1-étől kezdve az összes egyházmegyei káplánok jövedelmük 2 %-a címén 20 (Husz) koronát tartoznak az egyházmegyei papi nyugdíjilleték címén befizetni. Mivel pedig e befizetések rendszerint a kerületi koronák alkalmával történnek, felhívom a kerületi nt. espereseket, hogy erre az érdekelteket külön is figyelmeztessék s a befizetéseket gondosan ellenőrizzék, amennyiben pedig tavaszi korona már a kerületben megtartatott s a régi 8 koronát fizették csak le, az illetők az őszi koronán 12 koronát tartoznak fizetni, hogy későbbi sürgető felhívástól az egyházmegyei hatóságot és magokat megkíméljék.

2006

1911

Növendék-
papok föl-
vétele.

Felhívom a tisztelendő lelkészkedő papságot, hogy *különösen a gimn. IV. osztályát végzett és érettségít tett*, valamint a főgimn. V., VI., VII. osztályát végző tanulóknak alkalmas módon adják tudomására, hogy a növendékpapok felvétele a pécsi papnevelő intézetbe f. évi junius 30-án és julius 1-én fog megejtetni. Akik pályázni szándékoznak, előző évi iskolai bizonyítványukkal, és keresztlő levelükkel, valamint himlő ellen történt újra oltásukat igazoló bizonyítványukkal f. évi junius hó 30-án a délelőtti órákban jelentkezzenek a pécsi papnevelő intézet aligazgatójánál, ki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. A pályázati vizsgálat és felvétel julius 1-én

d. e. 10 órakor a papnevelő intézet disztermében fog megtartatni. Megfelelő bizonyítvány és orvosi vélemény mellett azok, akik a német és horvát nyelvet is beszélik, előnyben részesülnek.

A felvételi vizsgálat ideje alatt olyan pályázók, akik ebbeli szándékukat a papnevelő intézet aligazgatójának *eleve* bejelentik, a papnevelő intézetben ingyenes ellátásban részesülnek.

2007

1911

Több jó keresztény család azzal a nemes óhajjal fordult a keresztény szeretet országos gyermekvédő műve egyesülethez, hogy az egyesület révén árva gyermeket szeretne magához örökbe fogadni. Amily felemelő ez a kívánság magában véve, ép oly megtisztelő az egyesületre, mely pár évi fenállása óta önzetlen és áldásos tevékenységével a bizalmat mind szélesebb körökben meg tudta szerezni. Hogy az egyesület a hozzá érkező megkereséseknek eleget tehessen, felkérem a tiszt. plebános urakat, hogy — ha plebániájukban olyan egész, vagy fél árva, avagy szegény sorsu — habár esetleg szülőkkel biró — gyermeket tudnának, akit akár az özvegy, vagy mindkét szegény sorsu szülő hajlandó örökbe adni, e körülményről az egyesület egyházmegyei igazgatóját (nt. Beck Lajos nagybicsérdi esperes-plebánost) úgy most, mint a jövőben is esetről-esetre értesíteni sziveskedjenek. Az ilyenek jó elhelyezésére, jövőjük biztosítására, erkölcsös nevelésére nézve elég biztosíték a krisztusi szeretet és szellem, mely az egyesületet élteti és folyton nagyobb arányu, intenzivebb tevékenységre serkenti, valamint a lelkiismeretes és szigoru felügyelet, mellyel az általa elhelyezett, gondozásba vett, avagy örökbe adott gyermekek sorsába és neveltetésébe irányítólag befolyik, minthogy minden esetben szabad kezet köt ki magának azok ellenőrzésére.

Árva gyermekek örök-befogadásra kerestetnek.

2008

1911

A patronage-egyesületek Országos Szövetsége, mely Ő császári és Apostoli királyi Felségének legfelsőbb védősége alatt a maga kebelében egyesíti mindazokat a magyarországi társadalmi szervezeteket, amelyek a gyengék és elhagyottak oltalmának s főleg a gyermekek és fiatakoruak védelmének szolgálatára alakultak, a patronage-ügy sikerének előmozdítására minden második évben országos kongresszust tart.

A III. országos Patronage Kongresszus.

Az utolsó ilyen kongresszus 1909-ben Budapesten folyt le a legszebb eredménnyel. A szövetség legközelebbi kongresszusát Kassán, a folyó év szeptember havában rendezi.

Tekintettel ama nemes célokra, melyeket a szövetség szolgál, s ama nagy fontosságú munkásságra, melyet a hazai patronage-egyesületek kifejtének, a tiszt. lelkeszkedő papság figyelmét már most felhívom a III. országos Patronage kongresszusra, mert felette hasznosnak és kívánatosnak tartom, hogy azon a lelkeszkedő papság erőteljesen képviselve legyen.

2009

1911

A kath. házi-
asszonyok
ország. szövet-
ségének in-
tézmenyei.

A szolgálatra utalt és a védelemre leginkább rászoruló keresztény leányok erkölcsi megvédését és támogatását szolgálják azok a nemes és kihatásaikban megbecsülhetetlen értékű intézmények, melyeket a kath. házi-asszonyok országos Szövetsége gyors egymásutánban létesített és fentart.

Ezen cél érdekében működik a Budapesten (IV. Váczi-utca 18. sz. alatt) létesített *cselédotthon*, mely a szolgálatot keresőknek ingyen szállást és csekély díjért ételmezt ad, valamint a *cselédelhelyező*, mely az ily leányokat megbízható, derék családoknál díjtalanul helyezi el.

Méltán sorakozik e kettőhöz a *vasuti missió*, amelynek érdekében a szövetség tagjai és alkalmazottai a vasuti pályaudvarokon megjelenve az egyedül utazó nőket figyelemmel kísérik, őket tanáccsal és segítséggel támogatják és megakadályozzák a lélekkufárok galád munkáját, akik évenként ezer és ezer gyanutlan leányt hurcolnak a bűn fertőjébe.

Hogy ezek a fontos és nemes hivatású intézmények sikeresen végezdhessék emberbaráti munkájukat, felette szükséges, hogy első sorban a tiszt. lelkeszkedő papság révén közismertekké legyenek. Mert hisz első sorban ők azok, akiknek lelki megnyugvást szerez az a tudat, hogy a gondjaikra bízott helyiségekből elbocsátott leányokat szolgálatuk távolabb eső helyein is örökdő figyelemmel és jóindulatu szeretettel támogatja a kath. háziasszonyok nemes szövetsége.

E célból a szövetség felhívásokat és nyomtatványokat küld az ország összes plebánosaihoz.

Szeretettel kérem tehát egyházmegyém tiszt. lelkeszeit, hogy ezekre különös figyelmet és gondot fordítsanak, reájuk hiveik figyelmét is többször fel-felhívják, s a szövetség segítségét minden alkalommal igénybe vegyék.

Ugyanezért melegen ajánlom a szövetség hivatalos közlönyét, a kath. szellemben szerkesztett „*Kath. Háziasszonyok Lapját*“ is, melyben minden cselédvédelemre irányuló intézkedést közöl a szövetség.

A lap előfizetési ára egy évre csupán három korona. Az előfizetési árak címén befolyó csekély összegből még a nyomda költségek sem fedezhetők ugyan, de azért a Szövetség még áldozatok árán is fentartja a lapot,

mert ennek révén közli állandóan mindama dolgokat, melyek a kitüzött nemes cél eléréséhez charitativ, sociális és hitvédelmi szempontból szükségessé-
sek. Támogassuk tehát a szövetség munkáját, lapját, intézményeit lelkesen,
hogy a kitüzött nemes célokat segítségünkkel minél hathatósabban megva-
lósíthassa. A szövetség központja és a lap szerkesztősége a fentebb közölt
cim alatt található.

2010

1911

F. évi I. körlevelemben 543|1911. sz. a. közöltem már tiszt. egyház-
megyei papsággal, hogy a múlt évi XXII. körlevelemben 4382. sz. a.
jelzett, 1911. évre tervezett, lourdesi zarándoklatot közbejött akadályok miatt
1912. évre kellett halasztani. Ezen *Gaibl Sándor* pozsonyi apátkanonok
buzgó kezdeményezése és munkája folytán 1912. július 11-én induló za-
rándoklatra ismételten szívesen hívom fel a tiszt. egyházmegyei papság és
általa kedves hiveim figyelmét. A B. Szűz e drága kegyhelyén a magyar
nemzet által felállítandó X. keresztúti statió ünnepélyes felszentelésének al-
kalmára szerveztetik e zarándoklat. Az utazás tartama körülbelül 18 nap.
A zarándoklatban összesen 20 I. osztályú, 108 II. osztályú és 272 III. oszt.
utas vehet részt. Jelentkezni *azonnal* lehet *Gaibl Sándor* apátkanonoknál
Pozsony, Káptalan-u. 3. sz., ki az érdeklődőknek részletes uti programmot
is szívesen bocsát rendelkezésére.

Zarándok ut
Lourdesba.

Utiirány: Budapest—Pádua—Milano—Genua—Nizza—Marseille—
Cette—**Lourdes**—Marseille—Nizza—Genua—Pisa—*Roma*—Ancona—*Loretto*
—Fiume—Budapest.

Árak: I. osztály 530 K., II. osztály 435 K., III. osztály 265 K. Ta-
nulók részére III. osztály 231 K. teljes útközbeni és szállodai ellátással.

2011

1911

A husvéti ünnepek alkalmából két igen becses munkával gyarapi-
totta a Szent-István-Társulat kiadványainak sorozatát.

Keppler rottenburgi püspöknek „*Több örömet*“ című hirneves mun-
káját, mely a német eredetiben már az első hetek alatt ezer és ezer pél-
dányban fogyott el, Némethy Ernő fordításában bocsátotta közre. E kiváló
mű főleg a művelt katolikusok szellemi igényeinek megfelelő vallás er-
kölcsei tanításokat tartalmazza. A művészi vászonkötésű könyv ára 3 korona.

„*A fájdalom útja*“ hét szent keresztúti ájtatosság vezérfonalául
szolgál, egységesíti és kifogástalan egyházi szellemben irányítja egyik leg-

A Szent-Ist-
ván-Társulat
legújabb ki-
adványainak
ajánlása.

szokásosabb népies ájtatosságunkat. A könyvecske ára szép kiállítása mellett is csupán 60 fillérben levén megállapítva, népünk körében könnyű szerrel elterjedhet.

Mindkét munkát a legmelegebben ajánlom a tiszt. egyházmegyei papság figyelmébe, hogy azok elterjesztését tőlük telhetőleg előmozdítsák.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 23-a Maii a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

PEL

1911.

IX.

2174

1911

Deo propitio clericis Nostris annum quartum ss. Theologiae diebus proximis absoluturis: *Francisco Bálint, Antonio Faust, Joanni Fejes, Antonio Fényes, Joanni Kaufmann, Joanni Martinkovics, Josepho Müller, Stephano Németh, Eduardo Petrovits, Francisco Schlachter, Aloysio Wagner* die 23-a Junii ordinem s. subdiaconatus, die 24-a Junii ordinem s. diaconatus, die 25-a Junii vero ordinem s. presbyteratus per manuum Nostrarum impositionem sumus collaturi. Preces pro ordinandis

Ut omnes recensiti ad ss. ordines promovendi sancti et perfecti evadant ministri mysteriorum Dei, praesentibus mandamus omnibus SS. Curionibus, ut populum fidelem praevidere e s. suggestu edoctum provocent, quatenus Dominicis III. et IV. p. Pentecosten, festo Corporis D. N. J. Chr., item ordinum conferendorum post S. Missae sacrificium Ipsius praeorantibus ferventes pro ordinandis ad Deum preces fundat. Item praecipimus, ut omnes sacerdotes dioecesani diebus ordinationum orationibus ss. Missae sacrificii collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ addant.

2175

1911

Perlatum haud semel est ad hanc S. Congregationem de disciplina Sacramentorum, in quibusdam regionibus parochos matrimoniis adsistere, praesertim advenarum, non comprobato rite ac legitime statu libero contrahentium, eiusque rei causa non defuisse qui alteras nuptias attentare sint ausi. Instructio ad ordinarios circa statum liberum ac denunciationem initi matrimonii.

Haud pauci praeterea Ordinarii conquesti sunt, initorum notitiam connubiorum, quae vi decreti: *Ne temere*, editi a S. C. Concilii die II. men-

sis Augusti anno MDCCCCVII, transmittenda est ad parochum baptismi coniugum, saepe omni fidei testimonio esse destitutam debitisque indiciis carere.

Ad haec incommoda removenda Emmi Patres huius S. Congregationis in generali conventu habito in aedibus Vaticanis die VII. mensis Februarii MDCCCCXI, praescribenda censuerunt ea quae sequuntur :

I. In memoriam redigatur parochorum haud licere ipsis adesse matrimonio, *nisi constituto sibi legitimo de libero statu contrahentium, servatis de iure servandis* : (Cfr. Decr. *Ne temere*, n. V., § 2.) ; iidemque praesertim moneantur ne omittant baptismi testimonium a contrahentibus exigere, si hic alia in paroecia fuerit illis collatus.

II. Ut autem quae n. IX., § 2. memorati Decreti praescripta sunt, rite servantur, celebrati matrimonii denunciatio, ad baptismi parochum transmittenda, coniugum eorumque parentum nomina et agnomina descripta secumferat, aetatem contrahentium, locum diemque nuptiarum, testium qui interfuerunt nomina et agnomina, habeatque parochi subscriptum nomen cum adiecto parochiali sigillo. Inscriptio autem accurata indicet paroeciam, dioecesim, oppidum seu locum baptismi coniugum, et ea quae ad scripta per publicos portitores tuto transmittenda pertinent.

III. Si forte accidat ut, adhibitis etiam cautelis, de quibus n. I., baptismi parochus, in recipienda denunciatione matrimonii comperiat alterutrum contrahentium aliis nuptiis iam esse alligatum, rem quantocius significabit parochus attentati matrimonii.

IV. Ordinarii sedulo advigilent ut haec praescripta religiose servantur, et transgressores, si quos invenerint, curent ad officium revocare, adhibitis etiam ubi sit opus, canonicis poenis.

Ex Aedibus eiusdem S. C. die 6. Martii 1911. D. CARD. FERRATA, *Praefectus*. L. † S. Ph. Giustini, *Secretarius*.

2176

1911

De motu proprio „Sacrorum Antistitum.“

Cum in Motu proprio „*Sacrorum Antistitum*“ statutum sit ut fidei professio cum iureiurando contra Modernistarum errores praestetur a parochis aliisque beneficiatis ante ineundam beneficii possessionem, quaesitum est „utrum adhuc maneat facultas facta a S. Concilio Tridentino, qua provisi de beneficiis quibuscumque, fidei professionem emittere possunt intra duos menses a die adeptae possessionis.“

Re autem pertractata penes S. hanc Congregationem, cum Consultoris voto, ab infrascripto Cardinali relatio facta est SSmo D. N. Pio PP. X.

qui, omnibus perpensis, proposito dubio mandavit ut respondeatur: „*Negative*“ ac proinde in posterum fidei professionem emittendam esse ante possessionem beneficii.

Datum Romae, ex aedibus S. C. Consistorialis die 1. Martii 1911.

C. CARD. De LAI, *Secretarius*. L. † S. — Spicio Tecchi, *Adessor*.

2177

1911

S. Congregatio Consistorialis. Dubia. De studiorum cursu perficiendo et iuramento praestando ante sacram ordinationem. Propositis dubiis quae sequuntur, scilicet: 1.º utrum ad effectum sacrae ordinationis studiorum anni expleti dici possint ad festum Pentecostes seu SSmae Trinitatis; 2.º utrum iuramentum praestandum ante susceptionem ss. ordinum, a Motu proprio „*Sacrorum Antistitum*“ 1 septembris 1910. praescriptum, emittendum sit ante singulos ss. ordines, vel solummodo ante s. subdiaconatum: haec S. Congregatio, die 24 martii 1911, respondit:

De iuramento
praestando
ante sacram
ordinationem

Ad 1um *Negative*; sed requiri ut expleatur cursus scholasticus novem mensium cum examine finali feliciter emenso.

Ad 2um Sufficere ut praestetur ante ineundum sacrum subdiaconatus ordinem, salvo Ordinarii iure illud denuo exigendi ante collationem singulorum ss. ordinum, si ex qualibet causa necessarium vel utile ducat.

C. Card. De Lai, *Secretarius*. Scipio Tecchi, *Adessor*.

2178

1911

Emmus Patriarcha Venetiarum S. C. de disciplina Sacramentorum sequens proposuit dubium.

Decretum S.
Congr. de
Sacram. de
probatione
matrimonii.

An et quibus in casibus quibusque sub conditionibus admitti valeat tamquam sufficiens probatio initi matrimonii simplex affirmatio eorum qui ex America aliisve dissitis regionibus adveniunt, quotiescumque documentum vel alia legitima probatio celebrationis matrimonii aut omnino haberi nequeat, aut nonnisi admodum difficulter et post longum tempus cum interea rerum adiuncta moram inquisitionis non patiantur.

Cui dubio Emi ac Revmi Patres in plenariis Comitibus habitis die 17. Februarii 1911., re mature perpensa, respondendum censuerunt:

Imprimis curandum diligentissime est, ut factum contracti matrimonii legitimis probationibus ostendatur: quae probationes, licet studiose quaesitae, si haberi nequeant, deferatur partibus iuramentum, quo propriam assertionem confirmant: hoc praestito, partes habeantur tamquam legitimo matri-

monio coniunctae, earumque proles ut legitima. Excipiendi tamen sunt casus, in quibus ius plenam probationem requirit ex. gr. si agatur de praeiudicio alterius matrimonii vel de ordinibus suscipiendis.

Matrimonium autem per iuramentum ut supra confirmatum inscribatur non quidem in communi matrimoniorum libro, sed in distincto libello ad hoc destinato.

Ex Aedibus eiusdem S. C. die 6. Martii 1911. D. Card. FERRATA, *Praefectus*. L. † S. Ph. Giustini, *Secretarius*.

2179

1911

Partialis
indulgentia
perpetua pro
Sociis Archi-
sodalitatis ab
Infante Jesu
ubique terra-
rum.

Pius PP. X. Ad perpetuam rei memoriam. Quum Nostrum subit
animum grata ac iucunda Infantis Jesu memoria, talis haec recordatio ine-
untis aetatis laetitiam renovat, germanamque fidem in Augustum Dominicae
Incarnationis Mysterium excitat et fovet. Quare devotionem erga Puerum
Jesu magis ac magis in dies in Christiano populo provehere, salutare ac
frugiferum consilium Nobis videtur, ideoque Archisodalitatem a Divo Infante
Bethlemi canonice institutam, quae sibi eundem finem proponit amplificandi
inter fideles erga Divinum Infantem pietatem, iam per similes Litteras Nostras
peculiaribus privilegiis donavimus atque auximus. Nunc autem cum eiusdem
Moderator Nos enixis precibus adierit, ut sodalibus piam in honorem Divini
Pueri iaculatoriam precem recitantibus, de thesauro Ecclesiae partialem in-
dulgentiam largiri, de Apostolica benignitate dignemur, Nos votis his annu-
endum ultro libenterque existimamus. Quamobrem de Omnipotentis Dei
misericordia ac BB. Petri et Pauli App. Eius auctoritate confisi, omnibus
et singulis fidelibus ex utroque sexu, in Archisodalitatem ab Infante Jesu
Bethlemi institutam, sive in praesens adlectis, sive in posterum perpetuo,
rite, in universo terrarum orbe adlegendis, qui corde saltem contriti, quovis
idiomate, dummodo versio fidelis sit, hanc iaculatoriam precem devote re-
citant, quae latine audit „*Dulcissime Puer Jesu miserere nobis*“ quoties id
agant, toties de numero poenaliū dierum, in forma Ecclesiae consueta,
trecentos expungimus. Insuper largimur fidelibus iisdem si malint liceat, hac
partiali indulgentia vita functorum labes poenaspue expiare. Contrariis non
obstantibus quibuscumque. Praesentibus perpetuis futuris temporibus vali-
turus. Volumus autem, ut praesentium litterarum transumptis seu exemplis
etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae
in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibea-
tur, quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXV. Februarii MCMXI. Pontificatus Nostri anno octavo (L. S.) R. Card. *Merry del Val*, a Secretis Status.

2180

1911

Cum decreti „*Ne temere*“ per Sacram Congregationem Concilii die 2. Augusti 1907. editi articulo XI. §. I. expresse edicatur novis circa formam sponsalium et matrimonii statutis legibus *teneri omnes in Catholica Ecclesia baptizatos et ad eam ex haeresi aut schismate conversos (licet sive hi sive illi ab eadem postea defecerint) quoties inter se sponsalia vel matrimonium ineant*; quaesitum est: Quid dicendum de matrimoniis eorum qui a genitoribus acatholicis vel infidelibus nati, sed in Ecclesia Catholica baptizati, postea, ab infantili aetate, in haeresi seu infidelitate vel sine ulla religione adoleverunt, quoties cum parte acatholica vel infideli contraxerint?

Matrimonia a genitoribus acatholicis vel infidelibus natorum sed in ecclesia catholica baptizatorum.

Re in plenario conventu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii habito feria IV. die 15. labentis mensis mature perpensa, Emi ac Rmi DD. Cardinales Inquisitores Generales respondendum decreverunt: *Recurrendum esse in singulis casibus.*

Die vero sequenti SSmus D. N. D. Pius divina providentia PP. X, in solita audientia R. P. D. Adessori hujus ejusdem Supremae Sacrae Congregationis impertita, relata Sibi Emorum Patrum resolutionem adprobare et confirmare dignatus est.

Datum Romae, ex Aedibus S. Officii, 31. Martii 1911. *Aloisius Castellano*, S. R. et U. I. Notarius.

2181

1911

Decretum. Die 15 Decembris 1910. SSmus N. D. Pius divina Providentia PP. X. in Audientia R. P. D. Adessori S. Officii impertita, preces a nonnullis Tertiariis Sodalitatum Moderatoribus pluries porrectas benigne excipiens, quo facilius Tertiarii ex utroque sexu, cuicumque Ordinis, iis non exceptis, qui vitam communem agunt, diebus statutis generalem Absolutionem seu Papalem Benedictionem recipere valeant, clementer indulsit, ut quoties ipsi ad hunc finem una simul convenerint, et Sacerdos, cuius est illam impertiri, quacumque ex causa, abfuerit, eandem absolutionem seu Benedictionem accipere possint a quolibet Sacerdote, sive saeculari, sive regulari, qui ad sacramentales confessiones audiendas sit approbatus. Praesenti in perpetuum valituro. Contrariis quibuscumque non obstantibus. — *Aloisius Giambene*, Substitutus pro Indulgentiis.

De absolutione seu benedictione papali tertiariis accipienda quolibet a sacerdote.

2182

1911

Az országos
kath. tanítói
segélyalaptól
nyerendő se-
gélyek iránti
kérvények
benyújtásá-
nak határ-
ideje.

Az Országos Kath. Tanítói Segélyalap Elnöksége. 103/1911. szám-
hoz. Felhívás. Az „Országos Kath. Tanítói Segélyalap“ mindazon t. Tagjait,
akik az alapszabályok 8. és 15. §§-ai értelmében jogosítva vannak ösztön-
díjak, vagy segélypénzek adományozása iránt folyamodni, van szerencsém
ezennel felkérni, hogy kellően felszerelt folyamodványaikat az alapszabályok
18. §-a szerint az alapgyűjtő-bizottság, vagy a kerületi tanfelügyelői hivatal
útján f. évi július 15-ig az illető *főtisztelendő egyházmegyei hatósághoz*
beterjeszteni sziveskedjenek. Tájékozásul tisztelettel megjegyzem, hogy a
középponti bizottság határozata értelmében a folyamodványt, a benne fog-
lalt adatok és indokok hitelesítése végett *alá kell iratni az illetékes plébá-
niai hivatal által*. Ezen hitelesítés sem községi sem működési bizonyítvány-
nyal nem helyettesíthető. Ami a melléklendő iskolai *bizonyítványokat* illeti,
miután a középponti bizottság csak *augusztus* utolsó napjaiban tarthatja
ülését és így a folyamodványokat az iskolai beiratások idejéig nem intéz-
heti el, kizárólagosan *hiteles másolatokban* méltóztassék benyújtani. A
folyamodványok mellé *az új tagsági könyvecskék* is csatolandók. Tudatom
továbbá, hogy segélyben csak azok a t. Tagok részesülhetnek, akik leg-
alább *három év óta* nem élvezték az alap jótéteményét. A folyamodványban
azért is világosan megemlíteni kérem, *mikor és minő* segélyben részesült a
folyamodó; esetleg gyermekei *élveznek-e* és *minő* ösztöndíjat. Végül a t.
Tagok érdekében kiemelendőnek tartom, hogy azok a folyamodványok,
amelyekhez *tagsági könyvecske nincs mellékelve*; továbbá, amelyek *nem az*
egyházhatóságok útján, vagy a kitűzött *határidőn túl* érkeznek be, *nem fog-*
nak figyelembe vétetni. Budapest, 1911. évi május hó 12-én. Dr. Walter
Gyula p. praelatus, kanonok, papn. kormányzó, a Segélyalap elnöke.

2183

1911

Az orsz. kath.
tanítói segély-
alap közgyű-
lése.

Az Országos Kath. Tanítói Segély-alap Elnöksége. 104./1911. szám.
A főtisztelendő egyházmegyei Főhatóságnak Pécs. A magyarországi latin és
görög szertartású római katolikus tanítók segélyalapjának középponti bizott-
sága az alapszabályok 32. §-a értelmében folyó évi rendes közgyűlését
Budapesten, augusztus hó 26-án az egyetemi templomban 9 órakor a vég-
zendő csendes sz. mise meghallgatása után közvetlenül, vagyis 9^{1/2} órakor
a Középponti Papnövelde disztermében (IV. Papnövelde-utca 7.) fogja meg-
tartani. Mély tisztelettel kérem a főtisztelendő egyházmegyei hatóságot, hogy
az új alapszabályok IX. 30. §. c) pontja értelmében a Nagyméltóságú Püs-

döki Karnak képviselőjére meghatalmazottat kiküldeni; d) pontja értelmében pedig az alap tagjainak képviselőjére az egyházmegye tanítósa körében a választást elrendelni és a megbízottak neveit alulírott tudomására adni méltóztassék. Kiváló tisztelettel Budapest, 1911. évi május hó 12-én. Fő-tisztelendő egyházmegyei Főhatóságnak alázatos szolgája *dr. Walter Gyula*, pápai praelatus, kanonok, az országos kath. tanítói segélyalap középp. bizottságának elnöke.

2184

1911

Tárkányi Béla. Költemények. Sajtó alá rendezte, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Benkóczy Emil. Ára ?

Az egri egyházmegyei irodalmi egyesület kiadványainak ajánlása.

A katolikus eszmék diadaláért küzd az egri érseki egyházmegye papjai körében alakult irodalmi egyesület. Az *Az Egri Népkönyvtár* füzetei révén igyekszik hozzáférközni a jó magyar nép lelkéhez, megóvni azt a gonosz törekvések méhelyétől és megszilárdítani szentegyházunkhoz és édes hazánkhoz való hagyományos hűségében, mely annyi sok, veszélyes megpróbáltatásnak van kitéve.

Az *Egri Népkönyvtár* új füzetek főképp a szociális bajok ellen igyekeznek orvosszert nyújtani. A két *Daru testvér* tanulságos története kellően tájékoztatja az izgatott és meglepetésszerű olvasmányokkal sok helyen félrevezetett népet afelől, hogy a szélteben terjedő szociáldemokrácia felforgató törekvéseiről tulajdonképp mit kell tartania? A *kinckeresők tisztítótüze* című elbeszélés pedig másik nagy nemzeti veszedelmünknek, az amerikai kívándorlásnak, csökkentésére törekszik. Az *Ingyen házi patika* népszerű egészségtant nyújt, s a *Szép históriák* jó és érdekes verses olvasmányul szolgálnak a népnek.

Igen óhajtható, hogy e jó és hasznos füzetek t. lelkeszkedő papság valamint a tanító urak buzgó közreműködése révén, minél inkább elterjedve, üdvöshatásukat széles körökben kifejthessék. Amiért is ezeket a legmelegebben ajánlom.

Az *Egri Népkönyvtár* füzetek, amelyek vizsgai jutalmazásokra is alkalmasak, az egri érseki liceum nyomdája árusítja a következő áron: A két *Daru testvér*. Pályadíjjal jutalmazott elbeszélés. Irta: Kriston Endre. Ára 20 fillér. *Kinckeresők tisztítótüze*. Irta: Helvey Lajos. Ára 20 fillér. *Ingyen házi patika*. Irta: Csepela Lajos dr. Ára 10 fillér. *Szép históriák*. Tárkányi Béla népies versei. Ára 20 fillér. — Legalább 10 füzetnek egyszerre rendelésénél már 25 százalék árkedvezmény. A postaköltség a megrendelők terhe.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 9-a Junii a. 1911.

† Julius, m. p
episcopus.

1911.

X.

2922

1911

Cum natalis Caesareae et Regiae Majestatis Suae Apostolicae in feriam VI. hoc anno incidat, cumque ad illum celebrandum ab Auctoritatibus convivia haberi soleant, vigore facultatis a S. Sede Apostolica per Nunciaturam Apostolicam ddto 16. Julii an. curr. Nro. 129. concessae omnibus et singulis Dioecesis fidelibus, sacerdotibus et religiosis, si hi specialibus ordinis sui legibus ad strictiorem observantiam non obligantur, dispensationem in lege abstinentiae elargior.

Dispensatio in lege abstinentiae die 18. Augusti.

2923

1911

Auxiliante Deo mense Septembri a. c. visitationem canonicam stituam et S. Confirmationis sacramentum distribuam ordine sequenti:

in- Visitationis canonicae et S. Confirmationis ordo.

Die 8-a Septembris in Püspökbogád	Die 17-a Septembris in Izsép
„ 10-a „ „ Lőcs	„ 18-a „ „ Darázs
„ 11-a „ „ Bar.-sztistván	„ 19-a „ „ Kiskőszeg
„ 12-a „ „ Pélmonostor	„ 20-a „ „ Vörösmart
„ 13-a „ „ Baranyavár	„ 21-a „ „ Herczegszöllős
„ 14-a „ „ Baranyabán	„ 22-a „ „ Bellye
„ 15-a „ „ Bar.-kisfalud	„ 23-a „ „ Dárda
„ 16-a „ „ Dályok	„ 24-a „ „ Laskafalu

2924

1911

Per manuum Nostrarum Episcopaliū impositionem die 26-a Junii a. c. in Ecclesia Nostra Cathedrali ad s. presbyteratus ordinem promoti sunt:

Ordinatio.

Franciscus Bálint, Antonius Faust, Joannes Fejes, Antonius Fényes, Joannes Kaufman, Joannes Martinkovics, Stephanus Németh, Eduardus Petrovits, Franciscus Schlachter, Aloysius Wagner.

2925

1911

Obitus
Eduardi Háj
parochi.

Eduardus Háj parochus Ibafaënsis sacro viatico rite munitus die 2-a Augusti a. c. ad aeternam haereditatem vocatus est in Kaposvár anno aetatis suae 47—o, sacerdotii 24—o. Ab a. 1897 egit parochum in Mucsi, ab a. 1905. in Ibafa.

Animam denati confratris piis ad aram suffragiis trium s. missae sacrificiorum Venerabili Clero juxta statuta synodi dioecesis commendo.
Requiescat in pace.

2926

1911

Concursus
pro beneficio
parochiali
Ibafa.

Beneficium parochiale Ibafa mortis causa vacans liberae collationi Episcopali obnoxium concursui publico usque 5-am Septembris a. c. duraturo exponitur. Qui animo ducuntur isthoc beneficium obtinendi praesentibus invio, ut recursus Nobis inscriptos infra terminum praeclusi officio dioecetano exhibeant.

2927

1911

Concursus
pro beneficio
parochiali
Majs.

Beneficium parochiale Majs per renunciationem vacans juri patronatus Fundi Religionis obnoxium concursui publico usque 5-am Septembris a. c. duraturo exponitur, praesentandus parochus tamen pro filiali *Udvar* investituram canonicam non obtinebit. Anhelantes isthoc beneficium in examine prosynodali approbatos praesentibus provoco, ut recursus tymbro legali provisos Excellentissimo Ministerio R. Hung. Cultus et Publicae Institutionis inscriptos intra terminum praeclusi ad officium dioecesanum promoveant.

2928

1911

Personalia

Joannes Bereczk parochus Kajdacsensis praesentatus atque investitus est pro beneficio parochiali Hird.

Paulus Németh cooperatore Mecsekszabolcsensis obtenta praesentatione canonica pro beneficio parochiali Garé, constitutus est parochus ibidem.

Constituti sunt administratores:

Joannes Rajczi renunciato beneficio parochiali Maj sensi in Kajdacs,
Desiderius Riedlinger vicarius Döbröközensis in Majs,
Josephus Szeitz vicarius Máriakéméndensis ibidem.

Dionysius Horváth cooperator Ozoransis nominatus est vicarius in
spiritualibus in Döbrököz.

Missi sunt cooperatores:

David Aulik valetudinarius ad Mozsgó,
Franciscus Bálint neomysta ad Czikó,
Carolus Fejes e Czikó ad Báticaszék,
Antonius Fényes neomysta ad Apar,
Alexander Gedeon e Szigetvár ad Mecsekszabolcs,
Carolus Horváth e Nagykónyi ad Döbrököz,
Adamus Jung e Vásárosdombó ad Tevel,
Eleutherius Kalauz e Dombóvár ad Vásárosdombó,
Joannes Kaufman neomysta ad Pécsbányatelep,
Franciscus Márovics e Beremend ad Püspökbogád,
Joannes Martinkovics neomysta ad Máriakéménd,
Ludovicus Meyer ex Olasz ad Dombovár,
Stephanns Németh neomysta ad Ozora,
Eduardus Petrovits neomysta ad Máriakéménd,
Franciscus Schlachter neomysta ad Olasz,
Ferdinandus Thán e Püspökbogád ad Beremend,
Aloysius Wagner neomysta ad Nagykónyi.

Constituti sunt subsidiarii:

Antonius Faust neomysta in Ibafa,
Joannes Fejes neomysta in Szabadszentkirály,
Franciscus Rösler administrator Hirdensis in Grábócz.

Ludovicus Iselstöger cooperator Máriakéméndensis dimissus est in
Ordinem SS. Redemptoris.

2929

1911

Occassione concursus publici in aedibus Seminarii Nostri Episcopa-
lis die 1-a Julii a. c. asservati suscepti sunt in seminarium alumni <sup>Suscepti in
Seminarium.</sup>
sequentes: in annum I. theologiae Eugenius Kubesa, Victor Perr, Stephanus
Simon, Josephus Staub, Benedictus Tadics; in classem VII. gymn. Josephus

Eberhardt, Josephus Lickert, Ladislaus Rivészy; in classem VI. gymn. Stephanus Boronkay, Michaél Csonkás, Ludovicus Geosits, Joannes Wagner, Ludovicus Zmáger; in classem V. gymn. Josephus Juhász, Alexander Köcski, Camillus Knippl, Ludovicus Liszek, Adalbertus Pillarik, Josephus Szám, Conradus Takács.

2930

1911

Ifjúsági egyesületek szervezése.

Az ifjúság megmentésének és nevelésének apostoli gondolatával kapcsolatban mindegyre sürgetőbben jelentkezik az ifjúsági egyesületek szervezésének feltétlen szüksége. A ker. ifjúság testi és lelki életének irányítása az iskola falain kívül oly evidens és fontos szükséglet, hogy azt ma már nemcsak a keresztény pedagógusok, hanem a nemzetek életének irányítói is hangoztatják.

A katolikus egyház, mely szerető gondoskodását minden rendre, állapotra és korra kiterjeszti, kiváló súlyt helyez az ifjúság nevelésére is. Ennek a gondoskodásnak szülöttei a Máriakongregációk s ama különféle ájtatossági társulatok, melyek a serdülő ifjúságot az őt környékező veszedelmekkel szemben igyekeznek megerősíteni és fejlődésüknek helyes irányt adni.

Mivel azonban az ily ájtatossági társulatok alakítása nem egy helyen nehéz, vagy magában véve kevesebb eredménnyel kecsegtet, ugyanott a keresztény ifjúsági egyesületek szervezése lép előtérbe, melyeknek alakítása már 1902. okt. 31-én a XII. egyházmegyei körlevél 3157. száma alatt elrendeltetett, s azóta is többször lett ajánlva.

Legutóbb a X. kath. nagygyűlés határozata szorgalmazta ezen egyesületek szervezését.

Mélyen átérezve ezek fontosságát és szükségét, újból szeretettel felhivom a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy azokon a helyeken, ahol ily egyesületek még nem alakultak, az ifjúsági egyesületeket szervezzék, s az ehhez szükséges alapszabály-mintákért az Országos Kath. Szövetséghez (Budapest IV., Ferenciek-tere 7., III. 1.) forduljanak.

Egyben elrendelem, hogy úgy a már megalakult, mint a jövőben szervezendő egyesületek adatait az Országos Kath. Szövetség tudomására hozzák.

Datum in Obladis, die 8-a Augusti a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

XI.

2999

1911

In plenariis comitiis a S. Congregatione de disciplina Sacramentorum habitis die 12. Martii 1910. sequentia proposita fuerunt dirimenda dubia nimirum: Nova dubia circa „Ne temere.“

I. Quid intelligendum sit nomine „regionis,“ seu in qua distantia debeant versari contrahentes a loco, in quo est sacerdos competens ad assistendum matrimonio, ut hoc possit valide et licite iniri coram solis testibus ad normam art. VIII. decr. „*Ne temere.*“

II. Accidit non raro, ut ob sacerdotum inopiam plures parochiae ab uno tantum parcho regantur, qui easdem omnes singulis mensibus invisere nequit. Sunt pariter quaedam amplae parochiae, vicos etiam cum sacello publico valde dissitos continentes, qui infra mensem, tum ob viarum asperitatem, tum ob fluminum impetum lustrari a parcho nequeunt omnino, nec parochus a fidelibus adiri potest. — Quaeritur: a) Possintne fideles parochiarum in primo casu, elapso mense quin parochus advenerit, valide ac licite matrimonium contrahere coram duobus testibus tantum, iuxta art. VIII. b) Quilibet vicus in secundo casu possintne tanquam „regio“ haberi, ita ut ibi degentes facultate praefati art. VIII. uti valeant.

III. Utrum valide matrimonium coram solis testibus ineat, qui in „regionem“ de qua art. VIII, *in fraudem legis* se conferat.

IV. An possint adhiberi ut testes mali christiani atque adeo pagani in ordine ad observandas praescriptiones art. II., III., VII. et VIII.

V. Quoad menstruam commorationem et vagos quaeritur: a) utrum commoratio menstrua, de qua in art. V., §. 2, sit accipienda *sensu relativo*, i. e. quoad eos qui alibi habent domicilium aut quasidomicilium, *an sensu*

absoluto seu quoad illos qui nullibi praedictum domicilium aut quasidomicilium habent; b) Utrum parochus vel Ordinarius proprius, de quo eodem art. V., §. 3., sit parochus vel ordinarius commorationis menstruae sensu absoluto acceptae; c) Utrum nomine vagorum, de quibus art. V. §. 4. ii omnes veniant, qui destituuntur domicilio et quasidomicilio, an ii tantum, qui domicilio et quasidomicilio destituti praeterea nullibi habent parochum menstrua commoratione acquisitum.

VI. Accidit ut parochorum coadiutores ab Episcopis nominentur, et quidem ex iure particulari facultate assistendi coniugiis non sint instructi; tamen usuvenit ut, ab incepto officii exercitio, parochis non contradicentibus, sed irrequisita, eorum licentia, matrimoniis adsistant, in libris etiam matrimoniorum adhibentes solam sui ipsorum subscriptionem; imo praesertim in maioribus parochiis semper vel fere semper matrimoniis adsistant.

Quaeritur in casu: a) An matrimonia coram coadiutoribus hucusque inita, tacentibus parochis, sint valida; b) Quatenus affirmative, an licite coadiutores gerant in assistentia connubiis praestanda ab incepto officii exercitio, absque expressa parochorum delegatione; c) Utrum tolerari possit mos, ut coadiutores omnibus vel fere omnibus matrimoniis in parochia assistant, an potius parochi urgeri debeant ad hanc adsistentiam ut plurimum et ordinarie per seipsos explendam, nisi legitima et gravi causa, onerata ipsorum conscientia, impediti fuerint, quo in casu deputationem coadiutoribus conferant et ita solitis verbis connubia in libris matrimoniorum describantur.

VII. Utrum per art. I. decreti maneat abrogatum ius speciale ante illud decretum in Hispania vicens et ad Americam Latinam extensum, vi cuius ad va'orem sponsalium requirebatur scriptura publica a *notario* subscripta.

VIII. Utrum Ecclesiae regulares exemptae ad tenorem decreti existimari possint et valeant tamquam territorium parochi seu Ordinarii, in quorum territoriali districtu sunt sitae, ad effectum adsistentiae matrimonii.

IX. An et quomodo annuendum sit petitionibus quorundam Ordinariorum, nimirum: 1-o Episcopi Rosensis postulantis dispensationem ab obligatione imposita per art. IX. § 2., adnotandi in libro Baptisatorum coniuges tali die in sua parochia matrimonium contraxisse; 2-o Vicarii Apostolici Kiam-Si Orientalis postulantis dispensationem non solum ab obligatione adnotandi matrimonium contractum in libro baptisatorum, sed etiam in libro matrimoniorum; 3-o quorundam Ordinariorum Sinensium, qui quaerunt: Utrum responsum S. C. C. die 27. Iulii 1908. ad VII. restringa-

tur ad solos duos casus tunc in quaesito proposito; *quatenus affirmative*, postulant, ut responsum extendatur ad alios casus verae necessitatis; 4-to Episcopi Mangalorensis, qui postulat, ut sibi facultas detur permittendi, ut matrimonium celebratum in libro matrimoniorum describi possit a Sacerdote, qui ex delegatione parochi matrimonio adstitit, quando parochus sit absens.

Et Emi Patres ad huiusmodi dubia ita respondendum censerunt:

R. Ad 1-um; Matrimonium potest valide et licite contrahi coram solis testibus sine praesentia Sacerdotis competentis ad assistendum semper ac elapso iam mense, si Sacerdos competens absque gravi incommodo haberi vel adiri nequeat.

Ad 2-um: *Provisum in primo.*

Ad 3-um: *Affirmative.*

Ad 4-um: Quoad qualitates testium a decreto „*Ne temere*“ nihil esse immutatum.

Quoad 5-um: Ad a) et b) Provisum per responsum ad quintum datum a S. C. Concilii die 28. Martii 1908.

Ad c) Nomine vagorum, de quibus art. V, § 4. veniunt omnes et soli, qui nullibi habent parochum vel Ordinarium proprium ratione domicilii vel menstruae commorationis.

Quoad 6-um: Ad a) acquiescant, facto verbo cum SSmo; ad b) serventur de iure servanda; ad c) quoad assistentiam matrimoniis a parochis personaliter praestandam Archiepiscopus pro suo iure urgeat, si quae sunt de ea re leges Concilii Provincialis. Quoad descriptionem matrimonii celebrati servetur art. IX. Decreti „*Ne temere*“ et praescriptum Ritualis Romani.

Ad 7-um: *Affirmative.*

Ad 8-um: *Affirmative.*

Quoad 9-um Ad 1-um. Non expedire et ad mentem. Mens est, ut Ordinarius alique ipsius cooperatores, quantum in Domino possunt, sategant illam perniciosam superstitionem ab animis fidelium avertere, qua ab usurpandis Sanctorum nominibus in baptismo receptis deterrentur. Doceant ipsos frequenter, idcirco nomina eis imponi sanctorum, ut eorum exemplis ad pie vivendum excitentur et patrociniis protegantur. Parochis vero aliisque animarum curae praepositis sacerdotibus commendent, ut quamdiu illa pernicioosa superstitio eradicari non possit, omni, qua valeant diligentia libros parochiales conscribant, etiam adhibita opera aliorum, quorum industria ea in re iuvare posse credant. Quodsi in casu particulari verum nomen coniugati scire non poterunt, stante morali impossibilitate legem observandi, ea non obligantur.

Ad 2-um: Non expedire quoad utrumque et ad mentem. Mens est: Ordinarios curare debere, ut a Missionariis regesta celebratorum matrimoniorum diligenter conficiantur et conserventur, eique pro suo prudenti arbitrio praescribere cautiones ad vitanda incommoda exposita, adhibitis etiam, si opus fuerit, signis conventionalibus.

Ad 3-um: Quoad 1-um *Negative*; quoad 2-um *Provisum in primo*.

Ad 4-um: Pro gratia prudenti arbitrio et conscientiae Episcopi.

Die autem 13. eiusdem mensis et anni SSmus Dominus Noster, audita relatione infrascripti Secretarii, supra relatas resolutiones ratas habere et approbare dignatus est. — L. † S. — D. Card. *Ferrata*, Praefectus *Ph. Giustini*, Secretarius.

3000
1911

De Portiunculis quas vocant Indulgentiis.

Portiunculae, quam vocant, Indulgentiae lucrandae redeunte iam die, innumerae propemodum Apostolicae Sedi preces undequaque gentium oblatae sunt aliaeque offerendae praevidentur tum ad iam obtentarum hac in re concessionum prorogationem tum ad novarum elargitionem impetrandam. Cum igitur Supremae huius Sacrae Congregationis Sancti Officii, cui Indulgentiarum moderandarum munus incumbit, mens sit certas ac fixas super praestantissimo huiusmodi spirituali favore normas praestituere, ne forte alicubi fideles, dum hae parantur, eo fraudari contingat, Emmi ac Rmi DD. Cardinales Inquisitores Generales in plenario conventu habito feria IV die 24 huius mensis generali Decreto, *usque ad novam dispositionem valituro*, statuendum censuerunt:

1. Omnes et singulae tam pro fidelibus in saeculo viventibus quam pro piis communitatibus antea a Sancta Sede factae et iam nunc expiratae vel in posterum expiraturae de Portiunculae Indulgentia concessionem prorogatae habeantur sine die, firmis, quoad cetera, clausulis et conditionibus praecedentis Indulti habitaque ratione, quoad utile sacris visitationibus peragendis tempus, novissimi huius eiusdem Supremae Sacrae Congregationis Decreti diei 26 Ianuarii anni currentis (*Acta Apostolicae Sedis, an. III, vol. III, pag. 64.*)

2. Quod ad novas concessionem tam pro fidelibus in saeculo viventibus quam pro piis communitatibus, providendum pariter sine die committitur respectivis Ordinariis cum facultatibus necessariis et opportunis, salvis tamen clausulis et conditionibus *Motu-Proprio* die 11 Junii anni elapsi praescriptis (*Acta Apostolicae Sedis, an. II, vol. II, pag. 443.*)

3. Itidem, demum, respectivis Ordinariis prorogatur sine die facultas, praefato *Motu-Proprio* superiore anno eisdem concessa, statuendi ad supradictam Indulgentiam lucrandam, loco diei secundae Augusti, Dominicam proxime insequentem, servatis clausulis et conditionibus ibidem apposis.

Quae omnia SSmus D. N. D. Pius divina providentia PP. X, in solita audientia R. P. D. Adessori sequenti die impertita, benigne adprobare ac suprema Sua auctoritate confirmare dignatus est.

Contrariis quibuscumque, etiam specialissima atque individua mentione dignis, non obstantibus.

Romae, ex Aedibus S. O., die 26 Maii 1911.

Aloisius Giambene,
Substitutus pro Indulgentiis

L. † S.

3001

1911

A Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum resolutio expostulata est; scilicet;

Quum Caeremoniale Episcoporum numquam supponat cantum gregorianum organum vocibus consociari; quaeritur:

I. An hodiernus usus praedictum cantum adiuvandi organis sustineri possit?

II. Et quatenus affirmative ad I., an etiam in Officiis et Missis, in quibus sonus organi prohibetur, liceat organum adhibere solummodo ad associandum et sustinendum cantum, silente organo cum silet cantus?

III. Quibusdam in Brevibus, quibus fit sacerdotibus potestas, in fine concionum, benedictionem, cum Indulgentiae plenariae favore, populo impertiendi, edicitur id fieri debere cum Crucifixo, iuxta ritum formulamque praescriptam; nunc quaeritur quinam sint hi ritus et formula adhibendi?

Et Sacra eadem Congregatio, exquisito Commissionis Liturgicae suffragio, reque sedulo perpensa, ita respondendum censuit:

Ad I. Affirmative, exceptis tantummodo iis Officiorum ac Missarum partibus, quae, iuxta liturgicas nunc vigentes leges, sine comitantibus organis debeant penitus decantari.

Ad II. Affirmative in casu necessitatis.

Ad III Unicum signum crucis cum Crucifixo, adhibita formula: „Benedictio Dei Omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti descendat super vos, et maneat semper.“ R. Amen.

Atque ita rescripsit. Die 11 Maii 1911.

L. † S.

Fr. S. Card. Martinelli, *Praefectus*.

† Petrus La Fontaine, Ep. Charystien., *Secretarius*.

Circa organi
sonitum ad
adiuvandum
cantum Gre-
gorianum et
formulam be-
nedictionis
apostolicae
impertiendae
in fine con-
cionum.

3002

1911

De compe-
tentia in
ecclesiasticis
legibus inter-
pretandis.

Sacrae Congregationi Consistoriali ea quae sequuntur dubia proposita sunt solvenda:

1°. an, post ordinationem Romanae Curiae a Pio PP. X. statutam, Sacrae Congregationi Concilii adhuc competat exclusiva facultas authentice interpretandi omnia Concilii Tridentini decreta, quae ad morum reformationem disciplinam aliaque huiusmodi pertinent, Summo Pontifice consulto;

2°. an facultas authentice interpretandi Concilii Tridentini decreta aliasque leges ecclesiasticas vi Constitutionis *Sapienti Consilio* sit singulis Sacris Congregationibus comissa secundum propriam cuiusque competentiam, salva Romani Pontificis approbatione;

3°. an eadem potestas competat sacris tribunalibus Romanae Rotae et Signaturae Apostolicae;

4°. an iisdem sacris tribunalibus competat saltem facultas decreta Concilii Tridentini aliasque leges ecclesiasticas interpretandi iuridice in casibus particularibus, ita nempe ut ius faciant inter partes in causa.

Emmi Patres huius Sacrae Congregationis in generali coetu die 9 Februarii 1911. habito, omnibus mature perpensis, respondendum censuerunt:

Ad I et III *negative*; ad II et IV *affirmative*.

In sequenti vero die, quum hae dubiorum resolutiones SSmo D. N. Pio PP. X. ab infrascripto Cardinali Secretario relatae sint, Sanctitas Sua eas ratas habuit et confirmavit.

Datum Romae ex Aedibus eiusdem Sacrae Congregationis, die 11 Februarii anno 1911.

C. Card. De Lai, *Secretarius* Scipio Tecchi, *Adessor*.

L. † S.

3003

1911

Evangelii S.
Matthaei auc-
tor, tempus
compositionis
historica veri-
tas.

De auctore, de tempore compositionis et de historica veritate evangelii secundum Matthaeum.

Propositis sequentibus dubiis Pontificia Commissio „de re Biblica“ ita respondendum decrevit.

I. Utrum, attento universali et a primis saeculis constanti Ecclesiae consensu, quem luculenter ostendunt diserta Patrum testimonia, codicum Evangeliorum inscriptiones, sacrorum librorum versiones vel antiquissimae et catalogi a Sanctis Patribus, ab ecclesiasticis scriptoribus, a Summis Pontificibus et a Conciliis traditi, ac tandem usus liturgicus Ecclesiae orien-

talis et occidentalis, affirmari certo possit et debeat Matthaeum, Christi Apostolum, revera Evangelii sub ejus nomine vulgati esse auctorem?

Resp.: Affirmative.

II. Utrum traditionis suffragio satis fulciri censenda sit sententia quae tenet Matthaeum et ceteros Evangelistas in scribendo praecessisse, et primum Evangelium patrio sermone a Judaeis Palaestinensibus tunc usitato, quibus opus illud erat directum, conscripsisse?

Resp.: Affirmative ad utramque partem.

III. Utrum redactio hujus originalis textus differri possit ultra tempus eversionis Hierusalem, ita ut vaticinia quae de eadem eversione ibi leguntur, scripta fuerint post eventum; aut, quod allegari solet Irenaei testimonium (*Advers. haeres.*, lib III, cap. I. n. 2), incertae et controversae interpretationis, tanti ponderis sit existimandum, ut cogat rejicere eorum sententiam qui congruentius traditioni censeant eandem redactionem etiam ante Pauli in Urbem adventum fuisse confectam?

Resp.: Negative ad utramque partem

IV. Utrum sustineri vel probabiliter possit illa modernorum quorundam opinio, juxta quam Matthaeus non proprie et stricte Evangelium composuisset, quale nobis est traditum, sed tantummodo collectionem aliquam dictorum seu sermonum Christi, quibus tamquam fontibus usus esset alius auctor anonymus, quem Evangelii ipsius redactorem faciunt?

Resp.: Negative.

V. Utrum ex eo quod Patres et ecclesiastici scriptores omnes, imo Ecclesia ipsa jam a suis incunabulis, unice usi sunt, tamquam canonico, graeco textu Evangelii sub Matthaei nomine cogniti, ne iis quidem exceptis, qui Matthaeum Apostolum patrio scripsisse sermone expresse tradiderunt, certo probari possit ipsum Evangelium graecum identicum esse quoad substantiam cum Evangelio illo, patrio sermone ab eodem Apostolo exarato?

Resp.: Affirmative.

VI. Utrum ex eo quod auctor primi Evangelii scopum prosequitur praecipue dogmaticum et apologeticum, demonstrandi nempe Judaeis Jesum esse Messiam a prophetis praenuntiatum et e davidica stirpe progenitum, et quod insuper in disponendis factis et dictis quae enarrat et refert, non semper ordinem chronologicum tenet, deduci inde liceat ea non esse ut vera recipienda; aut etiam affirmari possit narrationes gestorum et sermonum Christi, quae in ipso Evangelio leguntur, alterationem quandam et adaptationem sub influxu prophetiarum Veteris Testamenti et adultioris Ecclesiae status subiisse, ac proinde historicae veritati haud esse conformes?

Resp.: Negative ad utramque partem.

VII. Utrum, speciatim solido fundamento destitutae censi jure debeant opiniones eorum, qui in dubium revocant authenticitatem historicam duorum priorum capitum, in quibus genealogia et infantia Christi narrantur, sicut et quarundam in re dogmatica magni momenti sententiarum, uti sunt illae quae respiciunt primatum Petri (Matth., XVI, 17—19), formam baptizandi, cum universali missione praedicandi Apostolis traditam (Matth., XXVIII, 19—20), professionem fidei Apostolorum in divinitatem Christi (Matth., XIV, 33), et alia hujusmodi, quae apud Matthaeum peculiari modo enuntiata occurrunt?

Resp.: Affirmative.

Die autem 19 Junii 1911. in audientia utrique infrascripto Rmo Consultori ab Actis benigne concessa, SSmus Dominus Noster Pius Papa X praedicta responsa rata habuit ac publici juris fieri mandavit. — Romae, die 19 Juni 1911. Fulcranus Vigouroux, Pr. S. S. Laurentius Janssens, O. S. B. Consultores Ab Actis.

3004

1911

Degradatio
Pauli
Fövényessy
presbyteri
apostatae.

Tristi fungor munere dum Venerabili Clero dioecesano notum reddo a Consistorio Nostro Episcopali *Paulo Fövényessy* presbytero apostatae a fide et ordine post processum canonicum poenam degradationis inflictam, atque eundem ab omnibus juribus et privilegiis sacerdotalibus privatum, nec non ad quaecunque munera sacerdotalia inhabilem declaratum esse. Quapropter prohibeo, ut idem ad celebrationem s. Missae sacrificii vel ad alias functiones admittatur.

3005

1911

Mutationes
personales.

Carolo Müller cooperatore Ecclesiae Cathedralis relevato a munere hoc, indulsimus Eidem, ut ad interim munus directoris suscipiat penes „Kath. Hirlapkiadó és Nyomda Részv.-Társaság“ Quinque-Ecclesiis.

dr. Nicolaus Gebauer cooperator in Himesháza nominatus cooperator Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiis.

Missi sunt cooperatores:

Josephus Fehérváry ex Abaliget ad Kajdacs.

Joannes Fejes subsidiarius in Szabadszentkirály ad Szászvár.

Joannes Hermann e Ráczpetre ad Himesháza

Carolus Koppány e Kajdacs ad Ráczpetre.

3006

1911

Examen prosynodale anno currenti diebus 26-a et 27-a Septembris in aedibus Seminarii Nostri Episcopalis asservabitur. Die prima coram examinatoriis trinis ex studiis stabilitis viva voce, altera autem die ex homiletica atque catechesi scriptotenus tenentur candidati peritiam suam probare. Quod praesentibus pro statu notitiae communico Venerabili Clero dioecetano provocando eos, qui examen supradictum subire intendunt, ut intentionem suam praevie Officio dioecetano insinuant exponentes simul juxta statutum Nostrum in Litteris Circ. XVII. a. 1909. sub nr. 4652., num ex integra materia, vel ex parte ejusdem, atque ex parte quali praeparati sint.

Examinis
prosynodalis
terminus.

3007

1911

Öszinte fájdalommal és megilletődött szívvel értesítem a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy mélt. és főtszt. *Vajda Ödön* úr, zircz-pilis-pásztói és szentgotthardi apát, a magyar főrendiház élethossziglan kinevezett tagja, püspöki szentszékem ülnöke stb. f. évi július 9-én befejezte tevékeny és áldásos életét. Részemről a legjobb, kedves barátomat, oltártestvéremet gyászolom benne. De mivel tiszt. lelkészkedő papságom túlnyomó része ismerte, tisztelte nemes, fenkölt lelkületét s mint a jeles rend volt tanítványa hálával adózik irányában, tudom, hogy szintén a legőszintébb részvétellel szerez tudomást elhunytáról.

Vajda Ödön
zircziapát hálála.

A nagyérdemű Rend egyik legkiválóbb apátját és jószágos atyját vesztette el benne, ki mint tanár, mint jószágkormányzó és 2 évtizeden át mint apát olyan áldásos tevékenységet fejtett ki, amely által nemcsak a rend szellemi és anyagi emelése, hanem az egyház és országos tanügy körül is hervadhatatlan érdemeket szerzett.

A Istenben boldogult jószágos lelkének üdvét tiszt. egyházmegyei papságom buzgó imáiba ajánlom.

3008

1911

A Synodus dioecetana azon világos és határozott rendelkezésének, mely az egyházmegyei papságot a koronai tételek kidolgozására és ezeknek a tavaszi és őszi koronai ülésen való beterjesztésére kötelezi, ismételt szorgalmazás dacára az erre kötelezettek közül oly kevesen feleltek meg, hogy ezen úton hívom fel a mulasztókat, miszerint f. évi szeptember 20-ikáig a tavaszi koronai tételek kidolgozását közvetlen az egyházmegyei hatóság címeire pótlólag beterjesszék, ellenkező esetben névszerint fogom körlevelemben a mulasztókat közzétenni s őket kötelességük teljesítésére utasítani.

1911. évi tavaszi koronai tételek kidolgozásának beküldése sürgettetik.

3009

1911

Az egyház-
megyei tani-
tónők részére
tartott lelki-
gyakorlaton
résztvettek.

Folyó évi július 3—7-ig tartó lelkiszentgyakorlatokon főt. Drebitka Ferenc Jézustársasági áldozó-pap főgymn. tanár lelki vezetése alatt a következő tanítónők vettek részt.

Boros Terézia, Pári. Bódiss Mária Anna, Felső-szt.-Márton. Burgstaller Aranka, Diósberény. Derlik Paula, Üszög. Dánielisz Flóra, Csurgó. Frank Mária, Mohács. Frey Anna, Majs. Helényi Julia, Mágocs. Herovics Erzsébet Marczali. Kruck Paula Lakócsa. Kiss Annuska, Bátaszék. Mayer Mária, Felső-szt.-Márton. May Erzsébet, Hőgyész. Mattenheim Margit, Ivándárda. Molnár Paula, Tolna-Tamási. Nagy Anna, Csurgó. Orbán Julia, Szekszárd. Peduzzi Mária, Sárok. Roder Kamilla, Szemcse-puszt. Timár Mária, Görcsöny. Urtika Milla, Püspöknádasd. Sipos Vilma, Lőcs. Vörös Ilona, Pécs. Romeisz Katalin Várdomb.

Részt vettek még :

Ambach Mária, Nagynyárad. Bozó Katalin, Pécs. Krammer Antalné, Mágocs. Majer Istvánné, Pécs.

3010

1911

Lelki sz. gya-
korlatokon
részt vett ehm
tanítók név-
sora.

Őszinte örömmel töltött el, hogy papnevelő intézetemben f. évi aug. 7—aug. 11-ikéig Főt. Hörl Gyula Jézus társasági áldozópap, kalocsai főgymn. tanár lelki vezetése mellett tartott lelkiszentgyakorlatokon kedves tanítóim oly jelentékeny számmal jelentek meg, mint a mennyien eddig még nem voltak. Meg vagyok győződve, hogy mindig kedvesen fognak visszaemlékezni a három napi lelki magányra, honnét lelkileg megújulva az édes Jézussal szívekben tértek vissza otthonukba, kedves családjuk és tanítványaik körébe. Jelen voltak:

Bellán Domonkos Ujbezdán, Bodonyi Nándor Sellye, Csernyánszky Lajos Nagykozár, Eicher János Apar, Eisenbarth Ferenc Himesháza, Éber Márton Szekszárd, Farkas Kamill Szebény, Faller Mátyás B.-bán, Fejes György Somberek, Folbert Aladár Nagyárpád, Földváry Nándor Mohács, Frank János H.-Hetény, Ifj. Gasz József B.-jenő, Gasz József B.-jenő, Gábor József Felsőmindszent, Graf Sándor Gyód, Grúber József Romonya, Halász János Németmárok, Hangos Gyula Baranyavár, Hartvek J. Jenő Kisbudmér, Hauk Antal Szajk, Hengl Boldizsár Lánycsók, Hergeth Alajos Teke-
res, Hergeth György Ellend, Hering József Mecsekjános, Hodina József Nagynyárad, Horváth Ignác Szekszárd, Horváth Mihály Máza, Jaksits Sándor Püspökmárok, Jávör István Siklós, Kardos Ferenc Mucsi, Kata Lajos Kő-

vágótöttös, Kálmán Ferenc Szekszárd, Kálmán Károly Szekszárd, Ifj. Kálmán Károly Szekszárd, Kész József Villány, Kirschner János Nagynyárad, Kisszély Ernő Főh.-Lak, Koleszárits Mátyás Áta, Koleszárits Ferenc Lothárd, Komlóssy Antal H.-Szabar, Kontrohr Géza Egerág, Krammer Győző Pusztakisfalu, Krammer Kálmán Pécsvárad, Krammer Károly Mágocs, Krammer Róbert Mágocs, Kreuczer Nándor Babarc, Kutnyánszky József Ócsárd, Lex József Himesháza, Makári István Beremend, Markovits János Orosztony, Marton Pál Vásárosdombó, Mayer József Baranyabán, Nagl János Lánycsók, Németh Imre Pécsarányos, Óberitter Aladár Korpád, Óberitter Alajos Korpád, Pech Jakab Száráz, Philipp Antal Czikó, Pohli Ferenc Ráctöttös, Prettl József Mecsekjános, Rettinger István Dúzs, Répásy Sándor Mecsekpölöske, Rivészy Antal Szemely, Rohi János Baranyabán, Ruzsicska Lajos Hercegszentmárton, Ifj. Ruzsinszky József Bakócsa, Schnell János Pécs, Schröder Rezső Lengyel, Seiler Bálint Villánykövesd, Simrák Károly Váznok, Som-sich Sándor Keszü, Strumberger Antal Rácgöröcsöny, Svarda Gyula Málom, Szende Béla Babarc, Szigethy József Kánya, Tóbel Ágoston Mohács, Vitkovics István Pécs, Wagner Károly Szür, Winkler Antal Lapáncsa.

3011

1911

Kellő tudomás végett közlöm, hogy a nagymélt. püspöki kar határozata szerint a vegyes vallású pároktól fél párber kérhető; a polgári házasságban élő tisztán katolikus pároktól pedig kérhető párber, hogy a törvény kijátszásának eleje vétessék, amint hogy az illető bíróságok e párokra nézve a fizetési kötelezettséget meg is állapítják.

Vegyes vallású pároktól s polgári házasságban élő kath. pároktól járó párber.

3012

1911

Szabályozni és egyöntetűvé tenni akarván a kántortanító és tanítói földek haszonbérbeadásánál követendő eljárást, tudomására hozom tiszt. lelkész-kedő papságomnak, valamint az egyházmegyém területén működő kántortanítóknak és tanítóknak, miszerint a kántortanítók és tanítók javadalmi földjeiket házi kezelés mellett mindenkor, haszonbérlet útján pedig három évi időtartamon belül — mégis a jókarban tartás iránti teljes felelősség terhe mellett — szabadon gyümölcsöztethetik.

Utasítás a kántortanítói és tanítói földek haszonbérbeadása tárgyában.

Ellenben három évnél hosszabb időre kötött haszonbérleti szerződések az utódra nézve csak az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával ellátva kötelezők és érvényesek.

Ez utóbbi esetben kötelesek tehát a javadalmas kántortanítók és tanítók a tanítói javadalmat feltüntető telekkönyvi betét, illetve telekjegyző-

könyv adatainak felhasználása, illetve kitüntetése mellett a haszonbérrelővel szabályszerű haszonbéri szerződést — mégis az egyházmegyei hatóság jóváhagyásának fenntartása mellett — kötni, ezt három egyenlő eredeti példányban kiállítani, a megfelelő telekkönyvi betét, vagy telekjegyzőkönyv, nemkülönben a kataszteri birtokív hiteles másolatait és a helybeli haszonbérleti értékviszonyokat feltüntető politikai községi hivatalos becsút beszerezni, ezután mindezeket az illetékes plebánoshoz, illetve helyetteséhez, mint a hitközség elnökéhez intézendő folyamodványhoz mellékelve, a szerződésnek az egyházmegyei hatóság által leendő jóváhagyását kérelmezni.

A plebánosok, illetve helyetteseik ezen kérvények vételével az összes körülményeknek, különösen a helyi viszonyoknak szigorú mérlegelésével megállapítják azt, hogy a szerződés kikötményei előnyösek-e az illető tanítói javadalomra vagy sem? Nemleges esetben visszaadják a kérvényt csatolmányával együtt a folyamodónak; ellenben igenleges esetben saját véleményüket körülményesen kifejtve és indokolva kötelesek az összes iratok csatolása mellett a szerződés jóváhagyását az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján az egyházmegyei hatóságtól kérelmezni. Az ily szerződésnek joghatálya a tanítói javadalomra nézve csakis ezen felsőbb jóváhagyás elnyerésével áll be.

A szerződésnek megszövegezését illetőleg elrendelem, hogy annak az egyházmegyéimre 1893. évi december 31-én 3663—1893 sz. alatt követendő szabályul kiadott: „A plebániái vagyont illető szabályzat és utasításhoz“ függelékképp csatolt C. alatti minta szerint kell történnie, mégis módosítva a módosítandókat és kihagyva a kihagyandókat különösen pedig mellőzve a templomgondnokokra vonatkozó rendelkezéseket, mert ezeknek a kántortanítói vagy tanítói földeknek haszonbérbeadási ügyébe beleszólásuk nincsen.

Mindazon kántortanítók, kik javadalmi földjeiket a jövőben ezen rendeletem mellőzésével, vagy figyelmenkívüli hagyásával adják ki haszonbérbe, fegyelmi vétséget követnek el, mely iránt a szabályszerű fegyelmi eljárás is meg fog indíttatni, ezenfelül még minden, a javadalomnak esetleg okozott kárért a javadalomnak teljes kártételt adni kötelesek.

3013

1911

Szorgalmi idő
és szünetek
tárgyában
ujabb uta-
sítás.

Utasítom az összes hatóságom alá tartozó iskolaigazgatóságokat, hogy „Szorgalomidő és Szünetek“ című 4661—1909. sz. rendeletem alapján minden tanév szeptemberében előre állapítsák meg, hogy mely napokon lesznek az év folyamán iskolai szünetek s az erről szóló rövid kimutatást az illetékes kir. tanfelügyelői hivatalnak küldjék be. Említett rendeletem s a naptár összehasonlítása lehetővé teszi, hogy a szünnapok előre megállapít-

hatók legyenek. Amennyiben pedig vásárok vagy valamely más rendkívüli körülmények olyan szünet keletkezését hozzák magukkal, amelyek szeptemberben előre meg nem állapíthatók, mivel ilyen szünet legfőlebb 1—2 fordulhat elő, azt külön is az illetékes kir.tanfelügyelői hivataloknak előre jelentésük be.

A kir. tanfelügyelőnek szóló bejelentésben különösen azt kell *kiemelni*, hogy a *heti kis szünetek* kedd—csütörtök délután, szerda—szombat délután, avagy egy egész napon, pl. csütörtökön tartatnak-e? A többi szünetkérdés tekintetében a naptár irányadó.

3014

1911

Egyházmegyéim területén az elemi népiskolák részletes tantervének ügye az 1800/1905., 1300/1906., 2100/1907., 2300/1908., 1400/1909. és 220/1910. sz. egyházmegyei főtanfelügyelői körlevelekkel mult évben befejeztetvén, a jövőre nézve e tárgyban a következőket rendelem:

Az elemi
népiskolák
részletes tan-
terve ügyé-
ben utasítás.

1. A fenthivatkozott számú tantervek s a reájuk vonatkozó utasítások, mint mintatantervek további intézkedésig érvényben maradnak s egyházmegyéim összes tanítói iskolájuk vagy osztályaik részletes tantervét ezekhez alkalmazkodva tartoznak elkészíteni.

2. Az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal által „alkalmazható“-nak jelzett részletes tantervek, amennyiben tanító vagy tankönyvváltozás időközben nem történt, vagy nem történik, a mindennapi iskolára nézve 1912. augusztus 1-ig, az ismétlő iskolákra nézve 1913. augusztus 1-ig érvényesek.

3. Ahol tanító vagy tankönyvváltozás történt, avagy történik, ott a részletes tantervet minden egyes esetben újból kell készíteni. Tankönyvváltozás esetén a beküldés határideje minden év augusztus 1-je, tanítóváltás esetén a beküldés határideje azon naptól számítva, amikor a tanító állását elfoglalta 15 nap.

4. Osztott vagy részben osztott iskolák tanítói, valahányszor osztályokat cserélnek, a fent említett határidőre mindig új részletes tantervet tartoznak készíteni. Más által készített tantervet senki sem használhat.

5. 1912. augusztus 1-től, illetőleg 1913. augusztus 1-től számítva minden „alkalmazható“-nak jelzett részletes tanterv három tanéven át bír érvénnyel. A plébános vagy esperes-ker. tanfelügyelő urak kötelesek ellenőrizni, hogy a három tanév leteltével az illető tanító megcsinálta-e új részletes tantervét s ennek megállapítása az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal jóváhagyása és felülbélyegzésének kelte alapján történik. Csonka tanévek egész tanévnek tekintendők.

B) Az árvaház 1910. évi összes bevétele	8793 K. 64 f.
„ „ „ kiadása	8144 K. 75 f.
Maradvány	648 K. 89 f.
Vagyonállás 1910. év végén	138248 K. 89 f.
C) A netán létesítendő tápintézet 1910. évi bevétele	1574 K. 79 f.
„ „ „ kiadása	1473 K. 38 f.
Maradvány	101 K. 41 f.
Vagyonállás 1910. év végén	9701 K. 41 f.

3016

1911

A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszternek alábbi leve-
lét az abban foglaltaknak tudomásulvétele és az érdekeltekkel alkalmilag
való megismertetése céljából közlöm.

A pápa Ő-
Szentségénél
kihallgatásra
jelentkezők-
nek ajánló-
levél.

A m. kir. vallás és közoktatásügyi minisztertől. — 55747. szám. —
Méltóságos és főtisztelendő Püspök Ur! — Az eddigi szokás szerint a
Szentszéknél lévő csász. és kir. nagykövetség a pápa Ő Szentségénél való
kihallgatások céljából bárki részére kiállította a kért ajánlólevelet, ha az illető
okmányilag igazolta magyar vagy osztrák állampolgárságát, hacsak oly kö-
rülmények nem jutottak a nagykövetség tudomására, melyek miatt az ajánlás
megtagadása indokoltnak mutatkozott.

Ezen eljárás mellett azonban nincs kizárva, hogy a nagykövetség a
személyazonosság igazolása alapján oly egyének részére is szolgáltat ki
ajánló iratot az Ő szentségénél leendő kihallgatásra, akik arra méltatlanok.

E részben most a közös külügyminiszter ur akként intézkedett, hogy
a vatikáni cs. és kir. nagykövetség csak olyan magyar, vagy osztrák állam-
polgárok részére állítson ki a pápa Ő Szentségénél leendő kihallgatásra szóló
ajánló iratot, akik személyazonosságuk igazolása mellett erkölcsi bizonyítványt,
vagy hazájuk illetékes közigazg. vagy egyházi hatósága által kiállított ajánló-
levelet is mutatnak fel. A nagykövetség előtt ismeretes, valamint kiváló
hivatali állásban lévő egyének részére azonban ezentúl is az eddigi módon
fog a nagykövetség ajánló irata kiállittatni.

A fenti eljárási mód gyakorlati keresztülvitele érdekében és hogy egyes
előforduló esetekben a felek sérelmezése elkerülhető legyen, tisztelettel kérem
Méltóságodat, méltóztassék a szóban lévő nagykövetségi ajánló iratok ki-
szolgáltatása körül követendő szabályoknak a fenti értelemben történt szigo-
ritását alkalmas módon s lehetőleg széles körben a hívek tudomására juttatni.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem nyilvánítását. — Budapest,
1911. május hó 24-én. — *Zichy.*

3017

1911

„Az elemi
népoktatás
enciklopé-
diája“ ajánl-
tatik.

A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztertől. 69901 szám. A „Franklin Társulat Irodalmi Intézet“ r.-t. Körösi Henrik és Szabó László szerkesztésében „Az Elemi Népoktatás Enciklopédiája“ címmel három nagy lexikon alakú kötetre terjedő paedagógiai művet adott ki.

Összefoglalása ez a mű mindazoknak a paedagógiai és iskolaigazgatási ismereteknek, amelyekre minden tanítónak szüksége van és amelyeknek közlésével kizárólag a tanítók gyakorlati és az életben nélkülözhetetlen szükségleteit tartották a szerzők szem előtt.

Midőn az Enciklopedia ezen általános ismertetésével e művet a főtiszt. Főhatóság nagybecsű figyelmébe ajánlom, abbeli meggyőződésemmek adok kifejezést, hogy ez a mű jótékony hatással bírhat a népoktatás intenzívebbé tételére. Ez alapon tisztelettel felkérem a főtiszt. Főhatóságot, méltóztassék „Az Elemi Népoktatás Enciklopédiáját“ a hatósága alatt álló hitfelekezeti elemi népiskolák számára az iskolafenntartóknak és igazgatóságoknak figyelmébe ajánlani.

A három kötetes mű ára 48 K. melyből az egyházi hatóságok által történő megrendelésnél 10% engedmény számíttatik.

Budapest, 1911. évi július hó 4-én Zichy.

3018

1911

Lacken-
bacher-féle
pályázat iro-
dalmi mun-
kára.

A magyar királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztertől. 73713. sz. A Lackenbacher-féle alapítványból kitűzött pályadíjra vonatkozó hirdetést azzal a tiszteletteljes kéréssel küldöm meg a főtisztelendő Egyházmegyei Főhatóságnak, hogy azt egyházmegyéje áldozó papságával közölni méltóztassék. Budapest. 1911, július hó 24-én. A miniszter meghagyásából: Dr. Tóth Lajos, miniszteri osztálytanácsos.

Pályázat. A bibliai tanulmányok előmozdítására és a kapcsolatos alapnyelvek tökéletes elsajátítására létesített Lackenbacher-féle alapítványból a héber Pentateuchus sorshuzás által meghatározandó 14—20 versének legsikerültebb és az alapítólevél határozmányainak leginkább megfelelő latin fordításáért és nyelvbeli, valamint tárgybeli magyarázatáért 1890. azaz ezer-nyolcszázkilencven korona tüzetik ki jutalomul. A feltételek a következők:

1. Mózes öt könyve mindegyikének a sors által kijelölt helyéről 3—4 versszak lesz a pályázók által héberből latin nyelvre lefordítandó és nyelvbeli, valamint rövidre fogott tárgyi magyarázatokkal ellátandó.

A pályázóknak rendelkezésére bocsáttatnak a héber biblián kívül Onkelos Targuma (Berliner-féle kiadás 1884.), a szyr Peschittó-nak szövegkiadása és az arabs Versió megjelent Beyrouthban 1877. vagy a Saadia haggaon héber betűkkel kiadta Derenbourg J. Oewres complètes de Saadia I. Páris 1893. (az u. n. L. XX. a következő kiadásban: The old Testament in greek by H. Barclay Swete Cambridge University Press 1901.)

Hasonlóképen átengedtetnek a pályázóknak használat végett a héber szyr, aramai és arabs nyelvek szótárai.

Pályadij-nyertes azon munkálat lesz, mely a héber szöveget a leg-helyesebben adja vissza és a melynek nyelvbeli és tárgybeli magyarázatai a verseknek és- a legfontosabb versióknak semmiféle lényeges nehézségét nem hagyja figyelmen kívül.

2. Az e célra kijelölt helyen összegyűlt pályázók dolgozataikat az e végből felállított bizottság felügyelete alatt meg nem szakítható 12 óra le-folyása alatt tartoznak befejezni.

3. A pályázatban résztvehetnek:

a) mindazon magyar és osztrák állampolgárok, akik a folyó évben vagy a legközelebbi múlt 1, 2, vagy legfeljebb 3 évben a theológiai tanfo-lyamot a bécsi, prágai vagy budapesti egyetemen befejezték és a római katolikus presbyteri fokot elnyerték;

b) mindazok, kik az előbbi feltételeknek megfelelőleg a két első-pályázatban részt vettek, azonban jutalmat nem nyertek.

4. A jutalomért való versenyzés a bécsi egyetemen 1911. november hó 17-én pénteken, a prágai és budapesti egyetemen pedig 1911. évi no-vember hó 20-án hétfőn fog megtartatni.

Folyamodók kötelesek a pályázatban való részvételre jogosultságu-kat legalább 3 nappal előbb az illető egyetem theológiai karának deka-natusa előtt okmányilag igazolni.

3019

1911

Selmeczbánya sz. kir. város és Hont-vármegye főispánjának, mélt. ^{Templombe-}gróf Wilcek Frigyes úrnak elnöklete s több egyházi férfiúnak is közremű- ^{ren dezési}ködése mellett Selmeczbányán, „*Templomberendezési Müintézet*“ ^{Müintézet R.}név alatt ^{T. ajánltatik.}részvénytársaság alakult, amely azt tűzte ki feladatául, hogy a nevezett vá-rosban immár negyedszázad óta fennálló sa beszterczebányai egyházmegye területén máris jó hírnévnek örvendő Krause József-féle fafaragó műhely bevonása, annak úgy ipari, valamint művészi szempontból az eddiginél is magasabb színvonalra emelése révén, hazánk templomainak stilszerű és iz-

léses diszítésére, azoknak művészies kivitelü s amellett jutányos áru berendezési tárgyakkal felszerelésére módot nyújtson és ekkép kiszorítsa a külföldnek enemű készítményeit.

Miután a nagymélt. m. kir. Vallás- és Közoktat. Miniszter úrnak 93361—1911. sz. intézvényéből arról is megnyugtató tudomást szereztem, hogy e műintézet a közel jövőben megalakítandó *Országos Egyházművészeti Tanács ellenőrzése s művészi irányítása alatt álland*, ami már magában véve is biztosítéka eme vállalkozás komolyságának és fejlődésre képességének, a szóban forgó *Templomberendezési Műintézet Részvénytársaságot* ezennel a tiszt. lelkeszkedő papság figyelmébe s támogatásába ajánlom.

A vállalatához csatlakozás közelebbi módozataira s a műintézet szervezetére és céljaira nézve bővebb felvilágosítást nyújt magának a nevezett Részvénytársaságnak Selmeczbányán levő vezetősége, melyhez a selmeczbányai pleb. hivatal útján is lehet fordulni.

3020

1911

„Hittudományi Folyóirat“
dr. Kiss János
szerkesztésében
ajánlása

A Hittudományi Folyóirat, melyet ezelőtt 22 évvel alapított, szerkeszt és kiad dr. Kiss János pápai prael., egyetemi tanár, katolikus részről az egyetelen szorosán vett hit- és bölcselettudományi közlöny hazánkban. Hittudományi és bölcseleti dolgozatokat és irodalmi ismertetéseket közöl. A papképzés ügyét folyton figyelemmel kíséri. Nagy gondot fordít a hit- és bölcselettudomány magyar nyelvére. A bölcselettudományt keresztény szellemben művelő Aquinói—Szent—Tamás—Társaság működését részletesen ismerteti s az ülésein felolvasott értekezéseket majdnem kivétel nélkül közli.

Mindezek alapján az egyházmegyei tiszt. papságnak figyelmébe és pártfogásába ajánlom ezen multtal bíró, derék folyóiratot. Előfizetési ára évi 10 K. Megrendelhető dr. Kiss János pápai prael., egyetemi tanárnál Budapest, IX. Mátyás u. 13.

3021

1911

Imák és
intelmek a
magyar kath.
hadfiak szá-
mára c. ima-
könyv aján-
lása.

A Szent-István-Társulat nagyérdemű igazgatósága bemutatta egyik legújabb kiadványát: *Imák és intelmek a magyar kath. hadfiak számára*, melyet Molnár Vid után Reviczky Aladár dolgozott át. Ára darabonként 40 fillér, kapható a Szt.-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, IV. Kecskeméti-utca 2.

Ezen ima és oktatókönyv katonáknak szól. Feltünteti a katonai ideált s ezt oly vonzóan teszi, hogy olvasója önkéntelenül is vágyat érez a köve-

tésre. Nagy súlyt fektet a katonák lelkének nemesítésére, a jellem képzésére, a szociális érzések fejlesztésére. Rámutat a kor és a kaszánya összes veszélyeire, főleg a szociáldemokrata szellem terjedésére. Mély vallásosság, lángoló hazaszeretet és idealis felebaráti szeretet jellemzik e könyvecske minden lapját. Az osztrák-magyar monarchia volt tábori apostoli helynöke, Dr. Belopotoczky Kálmán v. b. tt., püspök írta hozzá az előszót. Az imák 90, az intelmek 102 lapot foglalnak magukban. A tisztelendő lelkészkedő papság az előkészítő oktatások mellett hasznosabb dolgot nem tehet, mintha az ujoncok kezébe adja a fenti jeles munkát, mely a katonák lelkületére a legüdvösebb hatást gyakorolja.

Mindezek alapján a tisztelendő lelkészkedő papságnak annyival melegebben ajánlom ezen imakönyv terjesztését, mivel épen legközelebb, október hó elején, vonulnak be az ujoncok szolgálatra, sőt nagyon szívesen veszem, hogy ha a szószékről is felhívják a katonságra bevonuló ifjak és szüleiknek figyelmét ezen könyvre.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 21-a Augusti a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

1911.

XII.

3342

1911

Supremi Disciplinae Ecclesiasticae custodes et Moderatores Pontifices Romani, si quando christiani populi bonum id Ipsis suaderet, sacrorum Canonum sanctiones relaxare benigne consueverunt. Nos quidem Ipsi, quemadmodum iam alia, ob mutatas temporum et civilis societatis condiciones immutanda existimavimus, ita etiam in praesens ecclesiasticam legem de festis diebus ex praecepto servandis, ob peculiaria aetatis adiuncta, opportune temperandam censemus. Lata enim terrarum marisque spatia, mira nunc celeritate homines percurrunt, facilioremque per expeditiora itinera aditum ad eas nationes nanciscuntur, quibus minor est festivitatum de praecepto numerus. Aucta etiam commercia, et citatae negotiorum tractationes videntur ex interposita frequentium festorum dierum mora aliquid pati. Succrescens denique in dies rerum ad vitam necessariorum pretium stimulos addit, ne saepius servilia opera ab illis intermittantur, quibus est victus labore comparandus.

Motu proprio
de diebus
festis.

His de causis iteratae preces, praesertim postremis hisce temporibus, Sanctae Sedi adhibitae sunt, ut festivitatum de praecepto numerus minueretur.

Haec omina Nobis animo repetentibus, qui unam christiani populi salutem cordi habemus, opportunum maxime consilium visus est festos dies ex Ecclesiae mandato servandos imminuere.

Itaque, Motu Proprio et matura deliberatione Nostra, adhibitoque consilio Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, qui ad Ecclesiae leges in codicem redigendas incumbunt, haec, quae sequuntur de festis diebus, edicimus observanda.

I. Ecclesiastico praecepto audiendi Sacri et abstinendi ab operibus servilibus hi tantum, qui sequuntur, dies subiecti manebunt: Omnes et singuli dies dominici, festa Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae et Ascensionis Domini Nostri Jesu Christi, Immaculae Conceptionis et Assumptionis Almae Genitricis Dei Mariae, Beatorum Petri et Pauli Apostolorum, Omnium denique Sanctorum.

II. Dies festi Sancti Joseph, Sponsi Beatae Mariae Virginis, et Nativitatis Sancti Joannis Baptistae, uterque cum octava, celebrabuntur, tamquam in sede propria, prior, Dominica insequente diem XIX Martii, immoto permanente festo si dies XIX Martii in Dominicam incidat; alter, Dominica quae festum Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum antecedit. Festum vero Sanctissimi Corporis Christi, idemque cum octava privilegiata, Dominica post Sanctissimam Trinitatem, tamquam in sede propria, celebrabitur, statuta pro festo Sacratissimi Cordis Jesu feria VI intra octavam.

III. Ecclesiastico praecepto, quod supra diximus, dies festi Patronorum non subiacent. Locorum autem Ordinarii possunt solemnitatem exterio-rem transferre ad Dominicam proxime sequentem.

IV. Sicubi aliquod festum ex enumeratis legitime sit abolitum vel translatum, nihil inconsulta Sede Apostolica innovetur. Si qua vero in natione vel regione aliquod ex abrogatis festis Episcopi conservandum censuerint, Sanctae Sedi rem deferant.

V. Quod si in aliquod ex festis quae servata volumus, dies incidat abstinentiae vel jejunio consecratus, ab utroque dispensamus; eandemque dispensationem etiam pro Patronorum festis, hac Nostra lege abolitis, concedimus, si tamen solemniter et cum magno populi concursu ea celebrari contingat.

Novum Apostolicae sollicitudinis argumentum hujusmodi praebentes, spem Nos certam fovemus, fideles universos iis etiam diebus, quos nunc de numero festivitatum praecepto obstrictarum expungimus, suam in Deum pietatem et in Sanctos venerationem, non minus quam antea, fore testaturos, ceterisque diebus festis, qui in Ecclesia servandi supersunt, diligentiore, quam antehac, studio observandum praeceptum curaturos.

Contrariis quibusvis, licet speciali et individua mentione dignis, non obstantibus. — Datum Romae, apud S. Petrum, die 11. mensis Julii MCMXI, Pontificatus Nostri anno octavo. PIVS PP. X.

Cum puncto IV. huius dispositionis episcopis singularum nationum et regnorum facultas concedatur recurrenti ad SS. Sedem Apostolicam, ut vota cleri populi-que fidelis Mihi authentice innotescant, praesentibus pro-

voco Vos Venerabiles Fratres, ut extra Congregationem Districtualem desideria vestra-habita ratione specialium circumstantiarum-VADiacono districtuali usque ad finem mensis Septembris a. c. scriptotenus referatis, qui fundamento horum opinionem Districtus pariter usque ad finem praefati mensis Mihi subministrent. Quidquid subin Suae Sanctitati decidere et statuere placuerit, id nos filiali cum reverentia accepturos et debita cum obedientia observaturos esse, declaro.

3343

1911

Sacrae Congregationi Concilii circa interpretationem eorum quae nuperrimo Motu Proprio *De diebus festis* a Sanctissimo Domino Nostro Pio Papa X. die 11 mensis Iulii hoc anno 1911 edito constituta sunt, dubia quae sequuntur enodanda proposita fuerunt:

Dubia circa dies festos recenti motu proprio „Supremidis disciplinae“ suppressos.

I. An in festis nuperrimo Motu Proprio suppressis quoad forum, nempe Ssmi Corporis Christi, Purificationis, Annuntiationis et Nativitatis B. M. V., S. Ioseph Sponsi eiusdem B. M. V., S. Ioannis Apostoli et Evang., et Patroni cuiusque loci vel dioecesis obligatio remaneat Sacrum faciendi pro populo.

II. An in Ecclesiis Cathedralibus et Collegiatis omnia in praedictis festis suppressis servanda sint prout in praesenti sive quoad officiatorum choralem, sive quoad solemnitatem tum Missarum tum Vesperarum.

III. An festa ex voto vel constituto, auctoritate etiam ecclesiastica firmato sancita, a numero festorum cum obligatione sacrum audiendi vigore novissimae huius legis expungantur.

IV. An eadem lex novissima de diebus festis servandis immediate vigeat.

S. C. Concilii omnibus mature perpensis, ex speciali facultate a Ssmo D. N. Pio PP. X. tributa, ad omnia haec dubia respondendum censuit: *Affirmative.*

Datum Romae ex Secretaria S. C. Concilii, die 8 Augusti 1911.

C. Card. Gennari, *Praefectus.*

L. † S.

B. Pompili, *Secretarius.*

3344

1911

Ad preces Nobis propositas, ut consuetudo absolutionem pro defunctis ad tumulum peragendi diebus Dominicis et festis, finita Missa de die ulterius quoque observari possit, decisionem S. Congregationis Rituum provocando dubium Eidem S. Congr. proposui, cuius pars descriptiva una cum resolutione praesentibus per extensum publicatur:

De absolutione ad tumulum diebus Dominicis et festis.

Pluribus abhinc annis, inscio Episcopo, viget in nonnullis Ecclesiis Filialibus Dioeceseos Quinque-Ecclesiarum consuetudo Anniversaria fundata cum *Libera me Domine*, diebus Dominicis, et Festis peragendi, prout sequitur. Primo quidem celebratur Missa cantata de Dominica aut Festo in colore. Finita Missa, celebrans accedit Sacristiam, depositaque casula et induto pluviali nigri coloris, illico ingreditur Ecclesiam pro Absolutione facienda ante tumulum seu castrum doloris, quod tantum post finem Missae in Ecclesia construitur. Queritur: An in casu consuetudo retineri possit, quum dicta Anniversaria diebus Dominicis et Festis ex fundatione sint affixa et, propter distantiam ab Ecclesia Matre et alia officia Sacerdotum, vel etiam ob defectum competentis dotis, in dies feriales vix transferri possint?

Et Sacra eadem Congregatio, exquisito Commissionis Liturgicae suffragio, omnibusque sedulo perpensis, rescribendum censuit: Pro gratia, attenta consuetudine; exceptis tamen duplicibus primae classis et dummodo Absolutio et Responsorium locum habeant omnino independentem a Missa de die, iuxta Decretum num. 3870, *Romana*, 12 Julii 1892, ad VIII.

Atque ita rescripsit atque indulsit, die 31 Maii 1911.

(L. S.)

Fr. S. Card. Martinelli, Praef.

Petrus La Fontaine, Ep. Charystien, Secr.

3345

1911

Mutationes
personales.

Gregorius Hoffer administrator Bikalensis praesentatus et investitus est pro eodem beneficio.

Francisco Rösler subsidiario Grábóczyensi commissa est administratio parochiae Ibafa.

Missi sunt cooperatores:

Ernestinus Hardy adusque praef. stud. penes Coll. Rákóczianum Budapestini ad Pécsvárad,

Joannes Cserta e Pécsvárad ad Ráczpetre.

Alexander Gedeon e Mecsekszabolcs ad Dunaföldvár,

Julius Gratzel e Hosszuhetény ad Mecsekszabolcs,

Adalbertus Magyar e Dunaföldvár ad Laskafalu,

Franciscus Kemény e Laskafalu ad Hosszuhetény,

Antonius Fényes ex Apar ad Grábócz qua subsidiarius

3346

1911

Sajtóvásárna-
pi gyűjtés
elrendelése.

A „Kath. Sajtóegyesület“ nemes buzgalommal azon fáradozik, hogy a kath. sajtóalap erősítését célzó ez évi gyűjtés az eddigieknél is kedvezőbb eredményre vezessen. Szívesen támogatom ez irányu mozgalmát s

meglévén győződve, hogy egyházmegyém két évi sajtóvasárnapi gyűjtésének jelentékeny eredménye Tiszt. papságomnak és kedves hiveimnek dicséretre-méltó és a sajtó uralkodó hatalmának felismeréséről tanuskodó tevékeny áldozatkészségéből származott, a fontos munka sikeres folytatását örömmel remélem s a folyó évi sajtóvasárnapot október hó 8-ikára, azaz Magyarok Nagyasszonya ünnepére tűzöm ki, ennek céljaira újból 10.000 koronát ajánlok fel s megengedem, hogy a felesleggel bíró templompénztárak részéről a gyűjtéshez 10—10 korona csatoltassék. A gyűjtés eredményét fele részben az országos kath. sajtóegyesület, fele részben pedig a helyi kath. sajtó céljaira fogom fordítani.

Elrendelem egyben, hogy az egyházmegye összes templomaiban ezentul is állandóan, és pedig minden év október 2-ik vasárnapján a kath. sajtóalap javára hasonló gyűjtés rendeztessék, melynek eredménye évről-évre püspöki irodámhoz azonnal beküldendő.

3347

1911

A magyar kath. társadalmi élet legnagyobb jelentőségű megnyilatkozásai, az országos katolikus nagygyűlések egyre fokozottabb figyelmet ébresztenek azok lelkében, kik örömmel ragadnak meg minden alkalmat, mely igazságunkat s meggyőződésünket megvédeni képes a romboló törekvésekkel szemben. Végig tekintve X. kath. nagygyűlésünk szerencsés lefolyásán, biztató eredményei méltán keltik azt a jóleső reménységet, hogy a magyar katolikusok szervezésébe s a közös érdekekért annyira kívánatos egyöntetű állásfoglalásba vetett bizodalom tényleg mindjobban megerősödik. Örömmel üdvözlöm tehát ez alkalommal is az Orsz. Katolikus Szövetségnek, mint a kath. nagygyűlések rendezőjének e téren megnyilatkozó szorgoskodását s midőn tiszt. papságomnak s általa kedves hiveimnek hirül adom, hogy a XI. Kath. Nagygyűlés f. évi november hó 12.—14. napjain Budapesten fog megtartatni, szívesen reményelem, hogy saját hatáskörükben készséggel mindent el fognak követni az idei nagygyűlés jelentékeny látogatottságának előmozdítására és biztosítására.

XI. Országos
Kath. Nagy-
gyűlés aján-
lása.

3348

1911

A francia bencések fáradságot nem ismerő buzgólkodása és három évtizedet jóval meghaladó történelmi kutatása révén immár sikerült az egyház ősrégi korális énekét a feledés homályából feltárni és tudományosan megállapítani.

A hagyomá-
nyos korális
éneket fel-
ölelő és tár-
gyaló köny-
vek ajánlása.

Minthogy az egyház feje, a Szentséges Atya, X. Pius pápa az ekként megállapított hagyományos gregorián-éneket jóváhagyta és az egész egyházra kötelezőnek nyilvánította, sietek a t. papság figyelmét felhívni azon újabb kiadású könyvekre, melyek az ősrégi és szerencsés kézzel megmentett hagyományos éneket vagy felölelik, vagy szakszerűen tárgyalják.

1. *Graduale* S. R. E. de tempore et sanctis SS. D. N. Pii X. P. M. iussu restitutum et editum. Editio Ratisbonensis altera iuxta Vaticanam 1911. pag. 928. in 8°. A magyarországi propriummal. Félbőr-kötésben 8 kor. 20 fill.

Ugyanaz finom indus papíron 10 kor. 60 fill.

2. *Epitome e Graduali* S. R. E. Editio Ratisbonensis iuxta Vaticanam. 1911. pag. 908. in 8°. Félbőr-kötésben 6 kor. 80 fill.

3. Ugyanaz modern ötvonalas hangjelzéssel, magyar előszóval, regensburgi kiadás. Félbőr-kötésben 6 kor. 80 fill.

4. *Gradualbuch*. Auszug aus der editio Vaticana mit Choralnoten, *Violinschlüssel*, Übersetzung der Texte und Rubriken von *Dr. Karl Weinmann*. Editio Ratisbon. IV. pag. 658. in 8°. Félbőr-kötésben 6 kor.

5. *Kyriale seu Ordinarium Missae* (cum Missa pro Defunctis) iuxta edit. Vatic. 1911. IV. pag. 148. in 8°. Vászónkötésben 1 kor. 50 fill.

6. *Idem, hodiernae musicae signis tradidit Dr. Fr. X. Mathias*. Edit. septima Ratisb. pag. 150. in 12°. Magyar előszóval. Vászónkötésben 1 korona 50 fillér.

7. *Idem, népies kiadásban, modern hangjegyekkel*, 276 lap, 32-ed-rét. Magyar előszóval. Vászónkötésben 1 kor.

8. *Missa pro defunctis*. pag. 42. in 8°. Vászónkötésben 55 fill.

9. *Officium pro defunctis cum Missa et absolutione*. 1910. pag. 96. in 8°. Vászónkötésben 1 kor. 20 fill.

10. *Neue Schule des gregorianischen Choralgesanges* von P. *Dominikus Johner* Benediktiner in Beuron. Regensburg, 1911. XII. 360 lap. Vászónkötésben 3 kor. 20 fill. (Kapható francia nyelven is.)

11. *Kurzer Leitfaden für den Unterricht im gregor. Choral* von P. *Ludwig Becker* O. F. M. 1911. Kötve 1 kor. 20 fill.

12. *Cantus ecclesiastici iuxta editionem Vaticanam ad usum clericorum collegit et illustravit P. Dom. Johner* O. S. B. in XII. pag. 148. Vászónkötésben 1 kor.

13. *Organum comitans ad Kyriale*, in IV. pag. 154. Félbörk. 7 korona 60 fillér.

14. *Organum comitans ad commune Sanctorum*. Félbőr-kötésben 5 kor. 40 fill.

15. Organum comitans ad proprium de tempore. Félbörkötésben 6 kor. 40 fill.

Az összes felsorolt könyvek kaphatók *Buzárovits Gusztávnál* Esztergomban és a *Szent-István-Társulatnál* Budapesten.

3349

1911

A Horvát-Slavon-Dalmát nagyméltóságu kir. orsz. kormány vallás és közoktatásügyi osztálya 1911. május hó 4-én 8474 sz. a. közölte fentjelzett kelettel és szám alatt kibocsátott rendeletét, melyben a lelkeszkedő papságnak megtiltja az ideiglenesen nyugalmazott csendőr-legénységnek az előirt házassági engedély nélkül való megesketését. A Horv.-Slav. Dalm. kir. orsz. kormány vallás- és közoktatásügyi osztályának ugyanis tudomására jutott, hogy utóbbi időben az ideiglenesen nyugalmazott csendőr-altisztek és csendőrök gyakran az előirt házassági engedély nélkül kötnek házasságot, az illető eskető lelkészt félrevezetvén, hogy az országbeli csendőrség kötelékéből végleg el vannak bocsátva.

Horvát-Sl.-D. kir. orsz. korm. rendelete ideiglenesen nyugalmazott csendőr-legénység házasságkötése tárgyában.

A házasságkötés ilyen módja ellenkezik a csendőr-legénység számára fennálló házassági előírásokkal, emellett a katonai büntetőtörvénykönyv 780. §-a megszegésének tárgyi cselekményét is képezi.

Azért a Horvát és Slavon királyságok területén törvényileg elismert összes felekezetek lelkeszkedő papságának a törvényes következmények egyéb terhe alatt megtiltatik, hogy a zágrábi kir. csendőrparancsnokság által, vagy a budapesti m. kir. honvédelmi ministerium által írásban kiállított házassági engedély nélkül az ideiglenesen nyugalmazott vagy tényleges állományban levő csendőr-legénységet megeskesse. Hogy az illető legény állandóan vagy csak ideiglenesen van-e nyugdíjazva, azt az eskető lelkész az illető munkaképtelenségi-nyugdíjaztatási okmányából megállapíthatja, melyet időnként be kell kérnie s a melyben a fenti körülmény pontosan fel van tüntetve.

Jelen rendelet a Horvát és Slavon királyságok számára érvényben levő „Rendeletek és törvények tára“-ban való megjelenése napjától lép kötelező erőre.

3350

1911

A folyó évi aug. 21-től aug. 25-ikéig tartó papi lelki szent gyakorlatokat főtisztelendő Drebitka Ferenc Jézustársasági áldozópap, kalocsai főgimnáziumi tanár vezetése mellett velem együtt a következők végezték:

Lelki szent gyakorlatokon jelenvolt ehm. papok névsora.

Bok József, Buzsáky Imre, Charvát László, Czernohorszky József, Deutschbauer István, Dobos Henrik, Dréher Arnold, Dreven Ignác, Erdélyi János, Evetovič Antal, Faludi Ádám, Földes Dezső, Gaál Sándor, Gadó Sándor, Galambos Kálmán, Gasparics György, Glatt Ignác, Gere Gábor dr., Glück István, Gött Ádám, Graumann Imre, Halvax József, Haug Nándor, Hofmeister Ferencz, Horváth Mihály, Horváth János ifj., Horváth Lajos id., Horváth Béla, Horváth Lajos ifj., Holndonner Ferencz, Horacsek Endre, Hradek Károly, Kapossy Iván, Kápolnai Zsigmond dr., Keserics Ferencz, Kemény Ferencz, Kiss Rezső, Kirschanek Ödön, Koch Ede, Körmendy Károly, Kövágó Péter dr., Kristóf József, Krisztanics István, Kuhl József, Kulcsár János, Lajos Gyula, Magyar Miklós, Major Károly, Masson Lipót, Mayer György, Mándoky Sándor, Mérő József dr., Mindszenti Vilmos, Molnár Márton, Mózes András, Nyári Simon, Onczay Géza dr., Pataki Antal, Perényi Pál, Pévald Vilmos, Prikler Károly, Reif József, Rézbányay József dr., Romaisz Ferenc, Rudolf Mátyás, Szabó Géza, Szabó Ferencz, Szandtner Antal, Szánthó Ignác, Szentkirályi István, Szilvek Lajos dr., Sipos István dr., Szücs József, Stefán Arthur, Szvetics Gábor, Takács Mihály, Tóth Lajos, Trinn János, Ujváry Géza, Virág Ferencz, Wurster József dr.

Az első nap délutánjától kezdve megjelentek még: Cselenkó János, Klein Tivadar, Koch Gyula, Szeitz József.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 16-a Septembris a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

1911.

XIII.

3943

1911

In Litteris Circularibus a. c. XII. sub nr. 3342/1911. publicavi Motu proprio Beatissimi Patris de diebus festis.

Dispositio
quoad dies
festos pro
a. 1912.

Cum in puncto IV. huius dispositionis episcopi singularum nationum recurrenti ius habeant ad S. Sedem pro ulterius quoque conservandis nonnullis festis in Motu proprio abrogatis declaratis, Eminentissimus ac Reverendissimus D. Cardinalis et Princeps-Primas-Hungariae dd. 16-ae Augusti a. c. preces substravit Beatissimo Patri, ut ad explorandam singulorum Episcoporum sententiam, et fidelis populi opiniones colligendas, necnon diiudicandas sufficiens occasio praebeatur, ne Decreti practica applicatio difficultates causet, in Hungaria pro anno sequenti 1912. antiquum Festorum ordinem relinquere dignaretur.

Ad preces has S. Congregatio Concilii die 6-a Sept. 1911. sub Nro 4842. sequens dedit responsum:

„Beatissime Pater! Eminentissimus Card. Primas Regni Hungariae Sanctitati Vestrae quae sequuntur exponit.

Cum ob speciales Regni illius circumstantias Episcoporum conventum ante mensem Octobris convocare non possit ac cum illo consultationes habere, ut singulorum Episcoporum sententiam explorare valeat circa recens decretum de diebus festis in Hungariae regno practice applicandum, Sanctitatem Vestram enixis precibus exorat, ut in Hungaria pro anno sequenti 1912. antiquus festorum dierum ordo relinquatur, ut tempus Ei suppetat singulorum sententiam Episcoporum colligere eorumque preces subin S. V. substernere.

Ex audientia diei 31. Aug. 1911. Ssmus. D. N. Pius PP. X., audita relatione infrascripti Card. S. C. Concilii Praef., benigne annuit pro gratia iuxta preces. — L. S. — C. Card. Gennari m. p. Praef.“

Tenore igitur huius benignissimae resolutionis per Eminentissimum ac Rssmum Dominum Cardinalem et Principem Primatem Regni Hungariae dd. 14-ae Sept. 1911. sub nr. 6137/1911 Nobis communicatae apud nos quoad ordinem festorum anno insequenti nulla mutatio erit.

3944

1911

Ordinatio.

Josephus Müller subdiaconus die 29-a Septembris a. c. ad s. ordinem diaconatus, die vero 30-a Septembris ad s. ordinem presbyteratus per manuum Nostrarum Episcopaliū impositionem promotus est in sacello Nostro domestico.

3945

1911

Mors Jose-
phi Kollár pa-
rochi pensi-
one provisi.

Josephus Kollár parochus in quiete pensione annua provisus die 16-a Septembris a. c. sacro viatico reffectus anno aetatis 71-a, sacerdotii 47-o in Mohács obiit. Ab a. 1872. fuit parochus in Brodjanci, ab a. 1901. cessit in quietem cum pensione annua.

Animam denati confratris piis ad aram suffragiis trium Missae sacrificiorum juxta statuta synodi dioecesanae commendo!

Requiescat in pace!

3946

1911

Obitus Ste-
phani Vajay
paroch.
Bölcskeensis.

Stephanus Vajay parochus in Bölcske ibidem die 4-a Octobris a. c. sacramentis moribundorum rite ac pie susceptis anno aetatis 48-a, sacerdotii 25-o ad haereditatem aeternam vocatus est. Ab a. 1896. egit adm. in Szakadát, ab a. 1897. vicarium et administratorem in Bölcske, ab a. 1898. parochum ibidem, a. 1905—6 secunda vice ableg. regnic.

Pro anima denati confratris velit Ven. Clerus juxta statuta synodi dioec. tria ss. Missae sacrificia offerre.

Lux perpetua luceat Ei!

3947

1911

Concursus
pro pensione.

Cum in statu sacerdotum in quiete pensione annua provisorum per obitum *Josephi Kollár* emeriti parochi Brodjanciensis vacantia exorta sit, praesentibus provoco Venerabilem Clerum, quatenus illi, qui in statum quietis cedere atque pensione annua provideri cupiant, recursus suos puncto

9-o statutorum conformiter cum consensu sacerdotum districtualium et testimonio medici instructos usque 30-am Novembris Officio dioecetano exhibeant.

3948

1911

Beneficium parochiale Bölcske liberae collationi episcopali obnoxium mortis causa vacans concursui publico usque 30-am Novembris a. c. duraturo exponitur. Competentes in examine prosynodali approbatos praesentibus invio, ut recursus Mihi inscriptos intra terminum praeclusi officio dioecetano promoveant.

Concursus
pro beneficio
parochiali
Bölcske.

3949

1911

Pro beneficio parochiali Laskafalu per resignationem vacanti liberae collationi episcopali obnoxio concursum usque 30-am Novembris a. c. duraturum publico. Qui animo ducuntur beneficium hoc obtinendi, in quantum in examine prosynodali approbati sint, praesentibus provoco, ut recursus Mihi inscriptos intra terminum praeclusi ad officium dioecetanum promoveant.

Concursus
pro parochia
Laskafalu.

3950

1911

Ludovicus Szilvek, dr. canonicus, a munere professoris philosophiae scholasticae in Studio Nostro Theologico relevatus est.

Personalia

Gabrieli Gere, dri praefecto studiorum et professori theologiae dogmaticae commissum munus professoris philosophiae scholasticae.

Josephus Balog, parochus Laskafaluensis constitutus est administrator parochiae Máriakéménd et ideo a munere vicearchidiaconi in districtu Dárda relevatus.

Alexander Gaál, parochus Dárdaensis, nominatus est vicearchidiaconus districtus Dárda.

Emmanuel Wurga erga preces proprias a munere notarii districtus relevatus est.

Sigismundo Offenmüller parochus Magyarakesziensi in districtu Értény,
Emerico Buzsáky parochus Vörösmartensi in districtu Dárda munus notarii collatum est.

Dionysius Horváth vicarius in Döbrököz in qualitate administratoris translatus est ad parochiam Bölcske.

Josepho Szeitz, administratori Mariakéméndensi commissa est administratio parochiae Laskafalu.

Ioannes Kapossy, cooperator Berkesdensis, constitutus est vicarius in Döbrököz.

Missi sunt cooperatores:

Josephus Fehérváry e Kajdacs ad Máriakéménd,
Alexius Gartner e Kövágószőlős ad Szászvár,
Georgius Hajós subsidiarius in Mecsekjánosi ad Pécsvárad,
Adamus Jung e Tevel ad Mecsekjánosi,
Joannes Martinkovics e Máriakéménd ad Kajdacs,
Antonius Milfajt e Lakócsa ad Máriakéménd,
Josephus Müller neomysta ad Nagykónyi,
Eduardus Petrovits e Máriakéménd ad Laskafalu,
Josephus Reif e Szászvár ad Berkesd.

A servitio dioecetano ad interim relevati sunt:

Ernestus Hardy cooperator in Pécsvárad studiorum causa,
Adalbertus Magyar cooperator in Laskafalu infirmitatis causa,
Aloysius Wagner cooperator in Nagykónyi studiorum causa.

3951

1911

Harangozás
elrendelése a
kath. nagy-
gyűlés előes-
tén

Az Országos Kath. Szövetség Igazgatóságának felkérésére elrendelem, hogy f. évi november 11-én a Kath. Nagygyűlés megnyitását megelőző napon az esti Urangyala harangszó előtt egyházmegyém összes plébánia- és többi templomainak harangjai fél órán át szóljanak és hirdessék minden katolikus ker. hívőnek a Kath. Nagygyűlés megtartását. Egyben felhívom az összes tiszt. lelkeszkedő papságot, hogy előző vasárnapon figyelmeztessék a kath. buzgó hiveket a szószékről a Kath. Nagygyűlés jelentőségére és közöljék velük, mit jelez a félórai harangszó.

3952

1911

Az összes
kath. intézmé-
nyekadatai az
Orsz. Kath.
Szövetségnek
beküldendőek.

Az országos Katholikus Szövetség a hazánkban levő összes kath. intézményekről egy összeállítás készítését határozta el. E célból már a folyó év július havában körlevéli megkeresést intézett a ft. lelkeszkedő papsághoz. Mivel azonban a szükséges adatok még sokfelől hiányoznak, felhívom egyházmegyém plébániáinak vezetőit, hogy a plébániáik területén levő összes kath. intézmények (kör, iskola, alapítvány, szövetkezet, ifjúsági egyesület, legényegylet stb.) címeit, alapszabályainak, vagy más — a szervezetre vonatkozó szabályainak, legutolsó évi jelentésének egy-egy példányát,

s a mostani vezetők neveit és címeit az Országos Kath. Szövetségnek (Budapest, V., Ferenciek-tere 7., III. L., I. 8.) mihamarább felküldjék.

Az ország területén levő összes kath. intézmények összeállítása és ismertetése felette hasznos munkának ígérkezik, épen azért remélem és elvárom, hogy e felhívásnak az összes érdekeltek lelkiismeretesen eleget tesznek.

3953

1911

Tudomásulvétel és miheztartás végett közlöm a t. lelkeszkedő pap-sággal, hogy a komáromi munkásbiztosító pénztárnak a szemerei kath. hit-község ellen a harangozó tagdíja iránt indított perében a komáromi királyi törvényszék elvileg kimondta, hogy *egyházfi, harangozó s más ily foglalkozásu alkalmazottak biztosításra nem kötelezhetők.* Templomi alkalmazottak munkás biztosító pénztári tagsága.

Ennek kapcsán felhívom mindazokat, kik eddig a harangozó vagy egyházfi után biztosítási díjat fizettek, hogy a jövőben ezt megtagadják.

A nevezett királyi törvényszék ítéletének indoka az, hogy az 1907 évi XIX t.-c. az ily alsóbbrendű megbizottakra, kiknél az ipari foglalkozás a megbizás tárgyára meg nem állapítható, nem vonatkozik; ilyen az egyházfi, harangozó stb.

3954

1911

A veszpréme gyházmegyébe kebeleztet suri plébániához tartozó Csatléányközség mellett van az u. n. „Szentkut“, melyet régidő óta a körülfekvő vidéknek katolikusai mint „bucshelyt“ látogatnak. De eme bucsujárások épannyi idő óta mindenféle visszaélésekre szolgálnak alkalmat, amiért a nevezett egyházmegye nagynevű Főpásztorai ismételten fölemelték tiltó és tiltakozó szavukat ezen bucsuk ellen. Legujabban br. Hornig Károly v. b. t. tanácsos, veszprémi püspök úr Ő Excellentiája is hasonló eljárásnak szükségét látta, hogy azon botrányos visszaéléseket, melyek egyrészt talán a nép nyomása alatt évek óta az u. n. csatkai Szentkutinál lábra kaptak, jövőre megakadályozza. B. e. Elődei által hasonló célból tett egyes intézkedések értelmében és kiegészítéseképpen f. évi IX. számú körlevelében 3358. sz. a következő kivonatu rendeletét tette közzé:

A csatkai kápolnában miseszolgáltatás és bucsujáratok megszorítás

„Figyelmeztetem a ftdő. egyházmegyei papságot, hogy püspöki rendelet folytán a suri plébániához tartozó csatkai, u. n. szentkuti kápolnában jövőre csak a következő öt ünnepnapon szabad szentmisét szolgáltatni:

Gyümölcsholtó-B.-Asszony ünnepén, március hó 25-án.

Nagyasszony napján, aug. hó 15-én.

Kisasszony ünnepén, szept. hó 8-án.

Az ezután következő, azaz nyolcada alatti vasárnapon és a Szeplőtelen fogantatás ünnepén, december hó 8-án.

Kötelessége tehát a ftdő papságnak hiveit erre figyelmeztetni és az oda zarándoklásokat, bucsumeneteket megakadályozni, nehogy az Egyházi Főhatóság azon kényszerhelyzetbe jusson, netalán rendetlenkedések megtorlása végett világi karhatalmat kérni.

Követelem ezt annál inkább mert boldogult elődöm, János püspök, már 1869. évben hivatalosan kijelentette, hogy Csatkán megerősített és ilyennek elismert kegyhely nincsen, hanem csak egyszerű kápolna a Bold. szűz Mária tiszteletére.“

Értésemre jutott, hogy egyházmegyém több plebániájának különösen a tolnainak hivei szintén zarándokolnak a „csatkai szentkut“-hoz tiltott időben. Legutóbb is nagyobb számú nép gyülekezett oda, melynek fékentartására bucsujáráthoz teljességgel nem illő beavatkozást és intézkedést igényelt.

Fölszólítom ennélfogva tdő Ehm Papságot, hogy a közölt megszorító, tiltó és tiltakozó rendeletet azon plebániákon és hozzájuk tartozó fiókegyházakban, ahonnan hiveink a „csatkai szentkut“-at látogatni szokták, kihirdesse és a hiveknek tudomására hozza, hogy őket a meghatározott napokon kívüli bucsujáratoktól főpásztori jogommal én is eltiltom. Megköveteli ezt a jó rend, a lelkek üdve és a Bold. Szűz igazi tisztelete.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Octobris a. 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

1911.

XIV.

4608

1911

Quantavis diligentia adhibeatur in condendis legibus, saepe non licet dubitationem praecaveri omnem, quae deinceps ex earum callida interpretatione queat exsistere. Aliquando autem iurisperitorum, qui ad mandam naturam vimque legis accesserint, tam diversae inter se sunt sententiae, ut quid sit lege constitutum, non aliter constare, nisi per authenticam declarationem, possit.

Motu Proprio
De Trahenti-
bus Clericos
ad Tribunalia
Iudicum Lai-
corum.

Id quod videmus contigisse, postquam *Constitutio Apostolicae Sedis* promulgata est, qua Censurae latae sententiae limitantur. Etenim inter scriptores, qui in eam Constitutionem commentaria confecerunt, magna orta est de ipsius Capite VII controversia; utrum verbo *Cogentes* legislatores personaeque publicae tantummodo, an etiam homines privati significantur, qui iudicem laicum, ad eum provocando actionemve instituendo, cogant, ut ad suum tribunal clericum trahat.

Quid valeret quidem hoc Caput, semel atque iterum Congregatio Sancti Officii declaravit. — Nunc vero in hac temporum iniquitate, cum ecclesiasticae immunitatis adeo nulla solet haberi ratio, ut non modo Clerici et Presbyteri, sed Episcopi etiam ipsique S. R. E. Cardinales in iudicium laicorum deducantur, omnino res postulat a Nobis, ut quos a tam sacrilego facinore non deterret culpae gravitas, eosdem poenae severitate in officio contineamus. Itaque hos Nos Motu Proprio statuimus atque edicimus: quicumque privatorum, laici sacrive ordinis, mares feminaeve, personas quasvis ecclesiasticas, sive in criminali causa sive in civili, *nullo potestatis ecclesiasticae permissu*, ad tribunal laicorum vocent, ibique adesse publice compellant, eos etiam omnes in Excommunicationem latae sententiae speciali modo Romano Pontifici reservatam incurrere.

Quod autem his litteris sancitum est, firmum ratumque esse volumus, contrariis quibusvis non obstantibus.

Datum Romae, apud S. Petrum, die IX mensis Octobris MCMXI, Pontificatus Nostri anno nono.

PIUS PP. X.

4609

1911

Dr. Békefi
Remig zirci
apát.

Őszinte örömmel értesitem a tisztt. egyházmegyei papságot, hogy a jeles zirc-cist. rend árvasága megszűnt, cs. és apost. királyi Ő Felsége Méltóságos és Főtiszt. *Dr. Békefi Remig urat*, egyetemi rendes tanárt, a magyar tudományos akadémia tagját stb., legkegyelmesebben kinevezni méltóztatván a kiváltságos cisterci rend zirci, pilisi, pásztói és szentgotthárdi egyesített apát-ságainak apátjává. Rendtársainak bizalma alapján fordult a legfelsőbb kegy feléje, aki nemcsak mint a rend történetírója, hanem mint tudós és tanár hervadhataflan érdemeket szerzett és méltó büszkesége úgy rendjének, mint a magyar kath. egyháznak. Midőn lelkünkől kívánjuk, hogy vezérelje a jószágos Isten bőséges kegyelme új méltóságában, ugyanakkor meg vagyok győződve, hogy kinevezése őszinte örömet keltett az egész pécsi egyházmegyében, hol az új apát ur hosszabb időn át mint buzgó pap és lelkes tanár példájának és szavának erejével egyaránt tanított és épen ezért sok tisztelőt szerzett, viszont ahol számos volt tanítványa működik, akik csak lelkesedéssel, őszinte hálával, szeretettel és tisztelettel emlékeznek róla.

4610

1911

Personalia .

Sacratissima Caes. et Regia Apost. Maiestas altissima sua resolutione *Augustinum Frantich* canonicum et parochum Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis titulare abbatem de S. Henrico.

Franciscum Hanuy doctorem SS. Theol. et professorem publicum et ordinarium facultatis theol. in Regia universitate Budapestinensi abbatem titulare B. Mariae V. de Győrmonostor clementissime nominare dignata est.

Georgius Reinhardt, cooperator in Mohácsbelváros, constitutus est vicarius in spiritualibus in Dunaszekcső.

Joannes Cserta cooperator Ráczpetreensis ob infirmitatem ad interim relevatus est a servitio dioec.

Josephus Zserdin cooperator Dunaszekcsőensis munere subsidiarii functurus missus est ad Grábócz.

Missi sunt cooperatores :

Franciscus Bálint e Czikó ad Ráczpetre,

Josephus Bauer e Bonyhád ad Szekszárd Civ. Int.,
Josephus Bok e Bogdása ad Máriakéménd,
Andreas Czindery e Civ. int. Szekszárd ad Mohács,
Ioannes Fejes subsidiarius Szászvarensis ad Kurd,
Antonius Fényes subsidiarius Grábóczensis ad Himesháza,
Ludovicus Iselstöger reversus in dioecesim ad Bogdása,
Adalbertus Kletzl e Kurd ad Czikó,
Antonius Milfajt e Máriakéménd ad Lakócsa,
Ioannes Scharfenberger e Himesháza ad Bonyhád.

4611

1911

Examen prosynodale in aedibus Seminarii Nostri Episcopalis diebus 26-a et 27-a Septembris a. c. asservatum e materia integra subierunt atque ad sexennium approbati sunt: *Julius Fent*, *Alexius Gartner*, *Ioannes Horváth jun.*, *Ioannes Kapossy*, *Stephanus Nagy*, *Josephus Reif*, *Georgius Reinhardt*, *Ioannes Rumsauer* cum praemio Král, *Ioannes Scharfenberger*, *Franciscus Seleznik*, *Ladislaus Dubniczky*;

Resultatum
examinis pro-
synodalis.

Georgius Gábor e theol. dogmatica, *Carolus Sebestyén* e theol. dogmatica — e reliquis studiis anno praeterlapso.

Exclusa theologia dogmatica: *Stephanus Cserti*, *Carolus Fejes*, *Josephus Fodor* e theologia dogmatica anno 1910., *Ludovicus Kiss*, *Ludovicus Kun*, *Josephus Szentiványi*.

4612

1911

Beneficium parochiale Kajdacs per translationem vacans liberae collationi Eppli obnoxium concursui publico usque 31-am Decembris a. c. duraturo exponitur. Beneficium hoc obtinere contententes — in quantum in examine prosynodali sint approbati — praesentibus invio, ut recursus Nobis inscriptos intra terminum praeclusi Officio dioecesano promoveant.

Concursus
pro parochia
Kajdacs.

4613

1911

Pro beneficio parochiali Kiszékely vacanti liberae collationi Episcopali obnoxio concursum usque 31-am Decembris a. c. duraturum publico. Competentes in examine prosynodali approbatos praesentibus provoco, ut recursus Nobis inscriptos usque ad terminum praedictum Officio dioecesano exhibeant.

Concursus
pro parochia
Kiszékely.

4614

1911

Degradatio
Caroli Koppány (Kerbolt) presbyteri apostatae

Pro statu notitiae maesto animo significo Venerabili Clero dioecesano a Consistorio Nostro Episcopali *Carolo Koppány (Kerbolt)* presbytero apostatae a fide et ordine post processum canonicum poenam degradationis inflictam atque eundem ab omnibus juribus et privilegiis sacerdotalibus privatum, necnon ad quaecunque munera sacerdotalia inhabilem declaratum esse. Quapropter prohibeo, ut idem ad celebrationem S. Missae sacrificii vel ad alias functiones admittatur.

4615

1911

Nyugdíjat
kérek.

F. évi XIII. sz. körlevelemben közöltem a tiszt. egyházmegyei papsággal, hogy elhalálozás következtében egy nyugdíjas hely vár betöltésre, felhíván, hogy, akik ezt elnyerni óhajtják, kérvényeiket megfelelően felszerelve nov. 30-ikáig terjesszék be.

A jelzett határidőn belül 2 egyházmegyei pap kért nyugdíjat és pedig:

1. *Szalay Alajos* döbröközi plébános, akinek munkaképtelenségét legfényesebben igazolja, hogy már több, mint egy évtizeden keresztül lelkiekben helyettest kellett melléje rendelni, 67-ik életévében van, 43 éves áldozópap.

2. *Medgyesi Ede* volt felsőmindszenti plébános, aki munkaképtelenségét orvosi bizonyítvánnyal és a kerületi papság nyilatkozatával igazolja, s akit épen azért már két év előtt kénytelen voltam administratív uton felmenteni saját lemondása alapján a plebániától, nyugdíjáról ideiglenesen a plébánia gondoskodván. 64-ik életévében van, 35 éves áldozópap.

Fenti adatok alapján felhívom a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy a nyugdíjszabályzat 9-ik pontja értelmében a *ker. esperes útján* f. évi decz. 28-ikáig nyilatkozzék, kit ajánl a 2 folyamodó közül a megüresedett nyugdíjas helyre.

4616

1911

Az Esterházy hercegi hitb. kegyuraságához tartozó plébániák tűzkár elleni biztosítása.

Vonatkozással 1908. évi XV. körlevelemben 4363/1908. sz. a. közzétett rendeletemre utasítom az Esterházy hercegi hitb. javak kegyurasága alá tartozó tiszt. plébános urakat, hogy fentnevezett hitbizományi javak *kegyurasága alá tartozó kegyuri* épületeket a jelenlegi tűzkár elleni biztosítási kötvény lejártával többé ne a *Gazdák Biztosító Szövetkezeténél*, hanem a hercegi hitbizományi javak kerületi főtisztjénél jelentsék be a *hercegi önbiztosító intézménybe* való felvétel céljából.

A *díjtételek* ugyanazok, amelyeket fenthivatott 1908. évi körlevelemben közzétettem.

Új épületek biztosítása a hercegi hitb. javak közegei és a plébános, valamint templomgondnok közbejötté mellett történhetik, jogerőt azonban csak az egyházmegyei hatóság hozzájárulásával nyer, miért is az új épületek becslési adatai ellenőrzésre alkalmas alakban a *kerületi esperes véleményezése kíséretében* a plébániahivatalok által haladéktalanul az egyházmegyei hatósághoz felterjesztendő. Hasonló eljárás követendő, ha az eddigi biztosítási összeg változást szenved.

Egyben értesitem a tisztt. ehm. papságot, hogy Főméltóságú Esterházy Miklós herceg úr nem akarván sem az egyházmegye, sem pedig a kath. iskola egyesület károsodását, hercegi önbiztosítási intézménye részéről ugyanazon előnyöket ajánlotta fel a kegyuri épületek tűzkár elleni biztosítási díjaiból, melyeket a Gazdák Biztosító Szövetkezete helyezett kilátásba, a befizetett díjnak 20%-át, melyet minden következő év január havának végéig fog lefizetni.

4617

1911

A nm. püspöki kar f. é. április 28-án tartott tanácskozmányán jóváhagyta a róm. kath. népiskolák közigazgatásának rendszabályát. Az országos kath. közoktatásügyi tanács elnöksége pedig megkapta az utasítást, hogy eme rendszabályok kinyomatásáról gondoskodják. Ez intézkedések folyománya, hogy a szóban forgó rendszabály már elhagyta a sajtót s a Szent-István-Társulat könyvkiadó hivatalában példányonként négy (4) koronáért megszerezhető. Tekintettel ama körülményre, hogy a szóban forgó rendszabály az összes érvényben levő magyar népoktatásügyi törvények, rendeletek és utasítások felölelésével s a kath. népoktatásügy 40 éves fejlődésének figyelembevételével szövegeztetett, lehetetlen a jövőben valamely magyar róm. kath. iskola ügyeit anélkül vezetni, hogy ezt az érdekeltek ne használják, miért is jelen sorok erejével rendelem, hogy a szóban forgó új rendszabályok az összes hatóságom alá tartozó elemi népiskolák, polgári iskolák és tanító- és tanítónőképző-intézetek részére legalább egy példányban beszereztessenek. Az iskolaszéki elnökségek és iskolaigazgatóságok saját használatukra iskolai pénztár terhére vehetik meg. Ha azonban e források mellőzése célszerűnek mutatkozik, úgy a szóban forgó rendszabályok az 50 filléres beiratási díjakból az iskolai könyvtár részére okvetlen beszerezendők s megőrzés végett az illető könyvtárosnak átadandók. Nincs kifogásom az ellen, hogy ahol megtehető, ott egy példány az iskolaszéki elnökségek s

Rk. népisk.
közigazg.
rendszabálya
minden rk.
iskola részére beszerezendő.

egy példány az iskolai könyvtár részére szereztessék be. Azt azonban ismételtelen rendelem, hogy ez vagy ama forrásból egy példány rendszabállyal minden iskola rendelkezék.

4618

1911

Magyar Gazdaszövetség ajánlása.

Méltóságos Püspök Ur! Hazánk földmivelő népe körében már évek óta folynak az izgatások oly irányban, hogy ez a becsületes, dolgos falusi nép a fölforgató törekvések szolgálatába szegődjék, de mindeddig sikerült a nyugtalanságot elcsendesíteni, s a felforgatással szemben a falusi népet a csendes, de biztos gazdasági haladásnak megnyerni.

A felforgatás veszedelme azonban soha sem volt olyan nagy, mint most, mikor a nemzet törzsét, a kisgazdák osztályát kezdték ki az izgatók, s bár jelenleg még csak vidékenként, rövid időn belül azonban, ha ebben őket meg nem gátoljuk, országosan fogják osztályharcra lázítani.

A Magyar Gazdaszövetség, mely a mezőgazdasági munkások zavar-gása idejében oroszánrészt vett ki magának a kibékités munkájából, ag-gódó figyelemmel kíséri ezeket a jelenségeket, s minden lehető el akar kö-vetni ellensúlyozásukra.

Kétségtelen, hogy az osztályharc kitörésével a valláserkölcsei eszme-körtől is elfordul a falusi nép, s ép ezért ezt megakadályozni az egyháznak is érdeke és hivatása.

A Magyar Gazdaszövetség, melynek főcélja a kisgazdák és a föld-mives nép szervezése, gazdasági haladása és boldogulása érdekében eddig is a papságban tisztelte szociális munkatársainak zömét. A fentjelzett érdek-közösség azonban egyenesen arra készíti, hogy keresse az eszközöket, melyek segítségével a lelkeskedő falusi papsággal még közelebbi együtt-működésre léphessen.

A fölforgató törekvések ellensúlyozására alig van kilátásunk az egy-ház támogatása nélkül, s miután tudjuk, hogy a hazafias magyar püspöki kar is melegen óhajtja a társadalmi béke megóvását, sőt a Gazdaszövetség ez irányu akciója iránt érzett rokonszenvet már többször nyilvánította is, azon tiszteletteljes kéréssel fordulunk Méltóságodhoz, hogy a főnhatósága alá tartozó megyék falusi lelkészeit külön is felhívni kegyeskedjék, lépjenek be rendes tagul a Magyar Gazdaszövetséghez (Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. sz.) vagy ha nekik módjukban nem áll, *léptessék be a községben levő összes testületeket* (gazdakör, olvasókör, szövetkezet, szövetség, iskola és község) s így minél közelebbről tájékozódjanak a gazdasági szociális akció teendői iránt. A belépéssel évi 12 korona tagdíj fizetési kötelezettség jár

csupán, melyért viszont díjtalanul kapják a lelkesz urak a *Szövetség* című hetenként kétszer, vagy a *Magyar Gazdák Szemléje* című havonta egyszer megjelenő szociál- és agrárpolitikai folyóiratot, továbbá évente több szocialis és gazdasági érdekű füzetet is, amelyekből hasznos tájékozást nyernek a maguk javára, s a földmivelő nép szociális nevelésére is.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletünk és őszinte nagyrabecsülésünk nyilvánítását. Budapest, 1911. november 12. Darányi Ignác, elnök. Bernát István, igazgató.

Ajánlom a tő eh. papság jóakaratu figyelmébe.

4619

1911

Mindazon egyházmegyei építési munkákra vonatkozólag, melyekhez egyházhatósági engedély, illetve jóváhagyás szükséges 1906. május 10.-én VIII.-ik körlevelemben 1609. szám alatt részletes „Építkezési utasítás”-t adtam ki, melynek egyik célja az egyházmegye területén előforduló egyházi jellegű építési munkálatoknak szabályszerű és megfelelő lebonyolítása, másik célja pedig a keresztény munkásmozgalmaknak hathatós támogatása volt.

Építkezési
utasítás.

Ép ezért az utasítás végén a h) pont alatt elrendeltem, hogy „mind-ezen utasítás szerint teljesítendő építkezéseknél a helybeli keresztény munkásegylet előnyben részesítendő és elsősorban a tervezésre és a kivitelre felhivandó. Ha pedig ilyen (helybeli ker. munkásegylet) nem volna, úgy a pécsi ker. munkásegylet minden egyes esetben feltétlenül felhivandó, ha nem is tervek készítésére, hanem a munkálatok keresztülvitelére”.

Sajnálattal kellett több esetben tapasztalnom, hogy ezt az utasítást egyesek akár feledékenységből, akár más okból nem tartották be.

Mivel pedig minden nagyobb ipari vállalat alapját az építkezési munkálatok képezik és a munkás mozgalmak ép ezen a téren a legerősebbek, a keresztény munkás mozgalom megerősödését is első sorban az építkezési munkálatok okszerű és előirt kiadásával és teljesítésével kell elősegíteni.

Nem elég ugyanis a keresztény munkás mozgalmak fejlődését pusztán csak kívánni, hanem azok céltudatos és tervszerű kiépítésére, erősítésére kell minden adott esetben törekedni.

Fenti rendelkezésemet tehát ezennel megújítom és megkívánom, hogy minden hatóságom alá tartozó tényező, mindennemű egyházi jellegű építkezésnél annak értelmében járjon el s az engedélyezett építkezésekről — a kivitelnek fent megjelölt módon való lehetővé tétele céljából — a pécsi keresztény szociális egyesület vezetőségét értesítse.

4620

1911

Selmecz-
bányai
templombe-
rendezési
műintézet
részvényei.

Folyó évi XI. körlevelemben 3019. sz. alatt ajánlottam a tiszt. eh. papságnak Selmeczbányán alakult „Templomberendezési Műintézet” részvénytársaságot, amely feladatául tűzte ki, hogy a templomaink belső berendezésénél mutatkozó és a tisztelendő lelkész kedő papság által lépten-nyomon tapasztalt bajokon segítsen egy olyan vállalat létesítésével, amely teljes templomberendezéseket művésziesen legyen képes elkészíteni.

Egyházi és hazafias szempontból egyaránt nemes célt kíván szolgálni ez a műintézet és épen azért, miután a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 93361/1921. számú átiratából, megleghangu ajánlásából meggyőződtem a vállalat komolyságáról és megbízhatóságáról, amire nézve különben a mozgalom élén álló egyházi és világi férfiak biztosítékok nyújtanak, nemcsak magam jegyeztem részvényeket, hanem készségesen ajánlom ismételtén a vállalatot a tisztelendő papság figyelmébe és pártfogásába.

Hogy a tervezetet részletesen megismerhessék és a jelzett összeg beküldését is megkönnyítsem, ide csatolok

1. részvényjegyzés céljából részvényaláírási felhívást,
2. jövedelmezőségi kimutatást, amely tiszta képet nyújt a vállalat fontosságáról és hasznos voltáról,
3. a vallás és közoktatásügyi miniszter fentérintett leveléről másolatot és
4. befizetési lapot.

A részvényaláírási felhívás, mely számozva van, abban az esetben is, ha jegyzés nem történt, visszaküldendő közvetlenül Selmeczbányára a Templomberendezési Műintézet Részvénytársaság címére.

4621

1911

Lourdesi
zarándoklat.

A lourdesi magyar nemzeti zarándoklat, melyre már 1910. XXII. évi sz. körlevelemben 4882 sz. a., továbbá 1911. évi I. sz. körlevelemben 543. sz. a. felhívtam tisztelendő papságom és kedves hiveim figyelmét 1912. év július 29-ikén fog indulni, mert csak ekkorra készíti a művész a keresztut X. stációját, mely a magyar nemzet kegyeletét fogja hirdetni. Romába, Paduába és Lorettoba is mennek a zarándokok. Az érdeklődők részletes utitervet és költségjegyzéket Gaibl Sándor apátkanonok urtól Pozsony, Káptalan-u. 3. nyerhetnek.

Ajánlom e nemzeti zarándoklatot úgy a tiszt. eh. papság, mint általa kedves hiiveim figyelmébe. Célszerű mielőbb jelentkezni.

4622

1911

Societatis Leopoldinae in Austria ad succolandas SS. Missiones Americae Septemtrionalis fundatae relationem de a. 1910. editam pro singulo Hon. districtu Vicearchidiaconali in uno exemplari sub ./• advolutam mitto.

Relatio Iocietatis Leopoldinae.

4623

1911

A Szent-István-Társulat, mely a magyar katolikus irodalom minden ágát műveli, s azt évről-évre több és több becses munkával gyarapítja, legutóbb ismét a vallásos, a tudományos, a szépirodalmi és ifjúsági, valamint a népies könyvek olyan sorozatát bocsájtotta ki a magyar katolikus közönség részére, hogy ezáltal a Társulat, midőn e jó könyvekkel a magyar kath. társadalom szellemi és lelki szükségleteit kielégíteni igyekszik, a legnagyobb elismerést vivja ki magának.

A Szent-István-Társulat legújabb kiadványai.

A társulat rendes tagjainak illetményei között a következő munkák szerepelnek: A középkor szelleme, Kiss Albin drtől; A Szenttéavatás, Huszár Elemértől; A lélek, Trikál József drtől; A vallás lélektana, Wiedermann Károly drtől; Vasárnapok a Tátrában, Zubriczky Aladár drtől.

A pártoló tagok illetményét képezik: A szentek élete IV. rész; A nagy mesterség, Szuszai Antaltól; A mi hazánk, Öveges Kálmántól és a Sz.-I.-T. naptára.

A szépirodalom köréből: Sienkiewicz Henrik: A dicsőség mezején; P. Luis Coloma: Boy; Wiesemann M. Fabiola II. kiad. stb. található.

Az ifjúság részére: Tudományos kalandozások, írta Platz Bonifác dr.; A hegyaljai diákok, írta Toma István; Két világ, írta Bokor Malvin; Öt világ-részen keresztül, írta Sebők Imre dr. II. kiadás című munkák jelentek meg.

Az ájtatossági irodalom legújabb termékei: Kempis Tamás könyvének fordítása és „Jézusom szeretlek” című imakönyv.

A pedagógiai irodalmat a Foerster-Schütz-féle „A nemi élet etikája” című hírneves munka képviseli.

A népiratkák sorozata pedig a következő munkákkal bővült:

A férfi, írta Wetzel X. Ferenc,

Az asszony, írta ugyanaz és Gömbös János kántor uram tanításai a póstáról.

Mindezen kiadványokra azzal hívom fel a tisztelendő egyházmegyei papság figyelmét, hogy úgy saját, mint hiveik könyvbeszerzéseinél ezekre különös tekintettel legyenek.

4624

1911

Irodalmi mű-
vek ajánlása:
Gatterer: An-
nus liturgicus.

Gatterer Mihály jézustársasági atya, az innsbrucki egyetemen a litur-
gika tanára „Annus liturgicus cum introductione in disciplinam liturgicam“
cimmal kitűnő, gyakorlati kézi könyvet adott ki, mely az egész egyházi év
szertartásaira kiterjeszkedik és beható tájékoztatást nyújt az összes idevonat-
kozó kérdésekben.

A könyv már az ünnepekre vonatkozó új általános törvény figyelembe-
vételével készült, s így nemcsak tartalmával, hanem időszerűségénél fogva
is felette hasznos és szükséges a lelkészeknek. Miért is annak beszerzését
és tanulmányozását a legmelegebben ajánlom a tiszt. egyházmegyei pap-
ság figyelmébe.

A könyv Rauch Felicián innsbrucki cég kiadásában jelent meg, ára
füzve 3 kor. 40 fillér, vászonkötésben 4 korona 40 fillér. Megrendelhető a
„Dunántúl“ könyvkereskedése útján.

Brunovszky
Rezső Új
ÁBCE és
olvasókönyv
kapcsolatban
a bibliai és
katek. ele-
meivel a rk.
népisk. I.
oszt.száma-
ra.

Brunovszky Rezső, tanítóképző-intézeti igazgató: „Új ÁBCE és Ol-
vasókönyv, kapcsolatban a Biblia és Katekizmus elemeivel a róm. kath.
népiskolák I. oszt. számára“ című könyvét olyan iskolák számára, hol a
hittant a tanító tanítja, tekintettel arra, hogy e könyv által a hittan tanítás
némi segítséget nyer, ezennel a tanító urak figyelmébe ajánlom. A könyv a
Szent István-Társulat kiadásában jelent meg és pedig kétféle alakban, egy
nagyobb a tanító és egy kisebb a gyermekek számára. A nagyobb kiadáshoz
részletes bevezető utasítás is van csatolva.

„Lourdes“
képes havi fo-
lyóirat aján-
lása.

Tóth János fertőmeggyesi plébános *Lourdes* cimmal képes havi fo-
lyóiratot indít meg 16 oldal terjedelemmel, melynek célja a Szeplőtelen Fo-
gantatás ezen kiváló kegyhelyének ismertetése, a Bold. Szűz tiszteletének
terjesztése és lourdesi ügyekben felvilágosítással, utmutatással szolgálni.
Miért is ezt úgy a tiszt. egyházmegyei papságnak, mint a hiveknek, külö-
nösen pedig kath. nevelőintézeteknek figyelmébe szívesen ajánlom. Előfizetési
ára 4 korona.

„Jézus Szent-
séges Szívé-
nek Országá-
című imádsá-
gos könyv
ajánlása.

Jézus Szentséges Szívének Országá című imádságos könyv, melyet
a hivek használatára dr. Mohl Antal vál. püspök, „Jézus Szentséges Szívé-
nek Szentelt Élet“ című nagy munkájából Ujlaki István dőri plébános
állított össze.

Ez az imádságos könyv alkalmas ajándéknak azoknak a hivek-
nek, akik Jézus Szentséges Szíve tiszteletének, a legfölségesebb Oltáriszent-
ség imádásának s a gyakori szent áldozás terjesztésének és gyakorlásának
előmozdító. Evégből ajánlom ezt a 350 oldal terjedelmű, mély tartalmu

fényesen kiállított imakönyvet a t. ehm. papságnak és általa a hiveknek pártolásra. Kapható 3, 4, 5, 6 és 9 koronás árban a Szent-István-Társulatnál Budapesten, Kecskeméti-utca 2. sz. és minden könyvkereskedésben.

4633

1911

Az országos katolikus népszövetségnek legutóbb Pécsen megtartott IV. közgyűlése hatalmas méreteivel örvendetes bizonyossága volt annak, hogy ez a szervezet, mely a katolikusok társadalmi tömörítését tűzte ki céljául, páratlanul álló fejlődésével s intenzív munkájával eddig nem tapasztalt érdeklődést váltott ki a magyarországi katolikusok legszélesebb rétegeiből. Közel háromszázezer már tagjainak száma, kik a kath. népszövetség nemes céljait felértve, törhetetlen ragaszkodással tartanak ki a népszövetségi akció mellett, mely míg egyrészt a magyar katolikus nép minden jogos érdekét elszántan védi, addig másrészt mások jogait is tiszteletben tartja és oltalmazza. Jóbarát és ellenség egyaránt elismerik, hogy a kath. népszövetség ettől a céljától nemcsak hogy nem tért el, hanem évről-évre erőteljesebben szolgálja ugyanazt s éppen ezért a magyar kath. nép fokozódó bizalma körbeveszi s egyre nagyobb és szélesebb rétegei csatlakoznak hozzá öntudatos és lelkes munkával.

Az országos
kath. nép-
szövetség
felkarolása.

A pécsi egyházmegye területén kezdettől fogva erőteljes mozgalom indult meg a népszövetség helyi szervezeteinek megalakítására. A legtöbb plebániában lelkes csoportok alakultak, melyekben a tagok a népszövetségi eszméket nemcsak felkarolták, hanem azok terjesztésére is mindent elkövettek.

Sajnálattal kell azonban látnom, hogy az egyházmegyének több olyan jelentékeny helye van, ahol ez irányban még nem történt semmi.

Az újév küszöbén szeretettel kérem tehát egyházmegyéim tiszt. papságát, tanítóit és lelkes hivatottait, hogy a népszövetségi helyi szervezetek megalakítását és fejlesztését legfontosabb teendőik közé sorozzák és a kath. közszellem megerősítésében ez úton is bátran részt vegyenek. Mert csakis így remélhető, hogy a népszövetségi akció fokozásával a szétforgácsolt erőket tömörítjük, a népszövetségi kiadványok és füzetek és a bennük foglalt vallás-erkölcsi, társadalmi, gazdasági, népjóléti és jogi ismeretek népszerű elterjesztésével a kath. népet igazainak megismerésére s ha kell bátor, öntudatos megvédésére is képesítjük.

Figyelemmel fogom kísérni a népszövetségi munkát mindenütt, s örömmre fog szolgálni, ha benne mindenki lankadatlan buzgósággal részt vesz.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 14-a Decembris 1911.

† Julius, m. p.
episcopus.

CONSIGNATIO OBOLORUM PETRI

DE ANNO DOMINI 1911.

I. E foundationibus perpetuis:

1. Censu fundatoinis parochi Spiltiner	1340	c	49	f.
2. Censu foundationis Illmi Francisci Troll	1000	"	—	"
3. Censu foundationis parochi Huimann	21	"	64	"
4. Censu foundationis parochi Mike	5	"	—	"
5. Censu foundationis parochi Gregorii Andrin 2400	120	"	—	"
6. Censu foundationis parochi Francisci Krecht	10	"	—	"
7. Censu foundationis parochi Joannis Németh	10	"	—	"
8. Censu foundationis parochi Josephi Magyar	5	"	—	"
9. Censu foundationis parochi Henrici Dobos	10	"	—	"
10. Censu foundationis parochi Pancratii Gombárovics	12	"	50	"

Universim : 2534 c 63 f.

II. Ex oblati Cleri gremialis non curati:

Illmus Dominus Episcopus	5000
Venerabile Capitulum Ecclesiae Cathedralis	2000
Ecclesia Cathedralis	200
RSS. D Joannes Rézbányay	10
" Carolus Körmendy	10
" Adalbertus Igaz	10
AR. D. Franciscus Kulcsár.	10
" Joannes Erdélyi.	1
R. D. Philippus Ollé	2
" Augustinus Herr	2
" Christophorus Péhm	1
AR. D. Ignatius Glatt	10
" Josephus Rézbányay	5
" Stephanus Késmárky	10
" Sigismundus Gyömöreý	10
" Franciscus Virág	5
Lat: 7286	

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa					
	S e m e s t r i													
	I.		II.		I.		II.				I.		II.	
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
Translata :														203 06
Bátaszék	6		6		3 97	4 17	2		2		6 03	12 83		43
Bedeg	2		2		2	2					3	3		14
Bellye	1		1		2	2					2 20	3 60		11 80
Beremend	4		4		2	3	1		1		5	6		26
Berkesd	11		5		4	5	1		1		30	25		82
Bikal	2		3		2	2						2		11
Bizovác	4		4								1	1		10
Bogdása	3		5		2	2	1		1		4	2		20
Bonyhád	2		2		2	2					4 80	4 40		17 20
Bonyhádvarasd						2					2	2		6
Bölcske	4		4		2	2					2 61	1 10		15 71
Brodjanci	7		7		5	5					17 50	24 40		65 90
Bükkösd	3				1		1		1		4 78	8 68		19 46
Cépin	3		3		2	2					6	5		21
Czikó	3		3		3	3	1		1		3	3 16		20 16
Darázs	4		4		7 30	6					8 70	8 02		38 02
Dályok			4		4	4					4	4		20
Dárda			4		4	4					3 50	3 40		14 90
Diósberény	2		2		2	2					2 20	3 04		13 24
Dolnji-Miholjac	4 50		4 50		3	5	1		2		10 19	9 52		39 71
Dombóvár	2		2		2	2	1		1		11 06	11 64		32 70
Döbrököz	5		15		6	6	4		2		6 30	7		51 30
Dunaföldvár	10		10		5	5	3		2		13 65	6 73		55 38
Dunakömlőd	2		2		4	4					4	6		22
Dunaszekcső			2			2			1		8 37	6 26		19 63
Egerág	4		4		3	3	1		1		4 36	7 54		27 90
Értény	2		2		2	2					5 48	1 37		14 85
Fadd	2		2		2	3	1		1		2 90	4		17 90
Feked	2		2		1	2					2	52		9 52
Felsőireg	3		3		3	3					7	8		27
Felsőmindszent	1		1		1	1			2		3	19 24		28 24
Felsőnyék	1		1		1	1					2 10	1 97		8 07
Felsőszentmárton	2		2		2	2					4 95	64		13 59
Lat. :														1040 24

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa
	S e m e s t r i								
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	
	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	
Translata :									1040 24
Garé	4		2	2					8
Gödre	4	4	1	1	1	1	6	7	25
Görcsöny	1		5	5			5	5	21
Grábócz	1	1	1	1		1	1 74	2	8 74
Gyulaj	3	3	3	3	50	50	3 22	4 48	20 70
Gyűd	4	5							9
Harcz	1	1	1	1			3	3	10
Harkanovci						1	10 44	10 08	20 52
Herczegszőlős	4	6	4	5	2	1	9 52	5 51	37 03
Hetvehely	2	2	1	2				3	10
Himesháza	4	4	2	2	2	2	4 90	6 12	27 02
Hird	2	2	2	2			2	3	13
Hosszuhetény	5	5	5	5	1	1	13 04	12	47 04
Hőgyész	4	6	2	2	1	1	6	54	76
Ibafa				2			4 50	2 30	8 80
Izsép	4	4	2	2			2 26	4	18 26
Kajdacs	3	2	1	4	1	1	31	2 18	45 18
Kakasd		10		5			9 49	5 86	30 35
Kánya	2	2	2	2			2 26	2 16	12 42
Kárász	3	3	5	5			5	16	37
Keszü	3	3	2	2					10
Kisasszonyfa	2	2	2	2 09			2 20	3 91	14 20
Kisdorog	2	2		2			4 24	4 50	14 74
Kiskőszeg	2	2	2	2			5	5	18
Kisszékely	4	2	3	1			2 40	2	14 40
Kisvaszar	1	1	1	1			5 10	5	14 10
Kocsola		4	2	4			4 05	6 90	20 95
Koppányszántó	2	2	10	10	2	2	9	10	47
Köblény	4	4	4	4			2 28	1 36	19 64
Kővágószőlős	6	6	3	3	1		9 20	24	52 20
Kurd	4	4	4	4	1	1	5 02	7 50	30 52
Lakócsa	10	10	5	5	1	1		5 55	37 55
Lánycsók	2	2	5	5			7	6 38	27 38
Lapáncsa	1	1	1	1 50			2 60	5 40	12 50

Lat. : 1858 48

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa					
	S e m e s t r i													
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.						
	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c.	f.				
Translata :										1858	48			
Laskafalu		5	6	5	2	1	7	37	9	35	37			
Lengyel	6	6	1	1			1	10	1	20	16	30		
Lippó	2	50	2	50	1	50	3		3	90	15	40		
Lovászhetény	2		1	2					1		6			
Lőcs	7	20	7	20	2	40	2	40	19	22	21	27	50	09
Mágocs		4	4	4	2		2	10	12		38			
Magyarhertelend	2	50	5	2	2		8	20	7	09	26	79		
Magyarkeszi	3	3	2	2	1	1	11	60	14		37	60		
Magyarszék	4	4	3	3	1	1	2	20	2	10	20	30		
Magyarszentiván	2	2					1	82	3	29	9	11		
Majs	4	50	5	3	3		2	79	11	44	29	73		
Máriakéménd	5		4		3		5	22			17	22		
Marijanci	1	1	2	2			4	96	5	38	16	34		
Mecsekjánosi			4				1	10			15			
Mecsekszabolcs	2	2	4	5	1	1	2	10	2	50	19	60		
Miszla	2	2	1	1			2	2			10			
Mohács külváros	2	2	2	2			14	50	11	12	33	62		
Mohács belváros	16	18	6	89	9	16	3	4	11	11	18	84	87	
Mozsgó	4	2	4	2							12			
Mözs	2	2	2	2			12	58	9	43	30	01		
Mucsi		1		1			3		1	30	6	30		
Nagybicsérd	2	2	2	4			2		1	20	13	20		
Nagykónyi	2	2	4	4	1	1	6		9	05	29	05		
Nagymányok			2	2		1	3		11	14	19	14		
Nagynyárád	2	2	2	2	1	1	7		9	14	26	14		
Nagyvejke	1	1	1	1			1	74	2	01	7	75		
Nak	5		6	6	5	3	2		3		30			
Németbóly	4	4	2	2	1	1	6	23	16	23	36	46		
Németi	2	2	5	5	25		5		5	70	25			
Németkér	1	1	2	2			3	40	4	50	13	90		
Németmárok		4		2			10	22	4	52	20	74		
Olasz	6	5	2	2	2	2	5	50	4	20	28	70		
Ozora	6	6	2	2	2	2	5	24	2	41	27	65		
Pári	4	4	4	2		1	7	32	16	42	38	74		
Lat. :										2706	73			

Lat. : 2706 73

IV. E censibus intercalaribus:

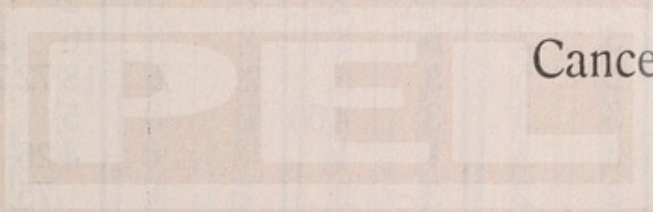
Census intercalares 49 cor. 34 f.

R e c a p i t u l a t i o :

I. E foundationibus perpetuis	2534 cor. 63 f.
II. Ex oblatiis Cleri gremialis non curati	7853 „ — „
III. Ex oblatiis Cleri curati et fidelium	4708 „ 74 „
IV. E censibus intercalaribus	49 „ 34 „

Summa totalis: 15145 cor. 71 f.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Decembris 1911.

Cancellaria Episcopalis.

CONSIGNATIO

Symbolarum per dioecesim in emolumentum S. Missionis
Africanae, Custodum S. Sepulcri et Societatis S. Ladislai
pro a. 1911. conflatarum.

Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.		Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
			Translata :	273	
Illmus D. Steph. Szeifricz	40		A. R. D. Josephus Rézbányay	5	
" D. Antonius Walter	40		" " Stephanus Késmárky	5	
" D. Gabriel Hanny	40		" " Franciscus Virág	5	
" D. Joannes Spies	40		" " Dionysius Mosonyi	5	
Rssmus D. Josephus Pozsgay	10		" " Otto Szőnyi	2	
" Josephus Wurster	10		R. D. Sigism. Kápolnai	2	
" Julius Wajdits	20		" Stephanus Szent-		
" Augustinus Frantich	10		királyi	2	
" Aloysius Döbrössy	10		" Stephanus Komócsy	3	
" Ludovicus Szilvek	10		" Gabriel Nunkovich	1	
" Joannes Rézbányay	10		" Stephanus Sipos	2	
" Ignatius Károly	3		" Carolus Müller	3	
" Carolus Körmendi	10		" Adalbertus Jakab	2	
" Adalbertus Igaz	5		" Julius Lajos	2	
A. R. D. Ignatius Glatt	5		" Franciscus Fehér	1	
" " Joannes Erdélyi	1		" Josephus Mérő	2	
" " Joannes Kulcsár	5		" Stephanus Braun	2	
R. D. Philippus Ollé	1		" Gabriel Gere	1	
" Augustinus Herr	2		" Arthur Stefán	1	
" Christoph. Péhm	1		" Josephus Kéthelyi	2	
Lat. :	273		Summa :	321	

Nota ! Rogantur RD. Parochi, ut pia oblata tempore *prae*fixo mittere velint.

Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
Abaliget	5	02	Translata :	335	15
Alsómocsolád	4	50			
Apar	9	90	Dunaszekcső	4	92
Babarcz	15	10	Egerág	17	—
Bakonya	2	90	Értény	15	17
Bár	1	76	Fadd	5	51
Baranyabán	35	—	Feked	1	—
Baranyakisfalud	2	49	Felsőireg	20	—
Baranyaszentgyörgy	4	—	Felsőmindszent (Bakócza)	61	33
Baranyaszentistván	6	—	Felsőnyék	5	86
Baranyavár	3	12	Felsőszentmárton	6	92
Báta	17	02	Garé	7	—
Bátaszék	13	03	Gödre	5	50
Bedeg	4	65	Görcsöny	10	—
Bellye	3	—	Grábóc	2	36
Beremend	10	—	Gyulaj	9	87
Berkesd	32	—	Gyúd	2	—
Bikal	1	94	Harcz	3	—
Bizovác	8	—	Harkanovci	23	28
Bogdása	4	60	Herczegszőlős	14	40
Bonyhád	3	—	Hetvehely	5	—
Bonyhádvarasd	4	—	Himesháza	7	60
Bölcske	4	90	Hird	6	30
Brodjanci	13	50	Hosszuhetény	12	—
Bükkösd	7	—	Hőgyész	6	62
Čepin	10	—	Ibafa	3	38
Czikó	3	88	Izsép	3	40
Darázs	10	—	Kajdacs	3	—
Dályok	8	—	Kakasd	14	90
Dárda	8	22	Kánya	8	86
Diósberény	4	02	Kárász	10	—
Dolnji-Miholjac	15	50	Keszü	7	80
Dombóvár	15	—	Kisasszonyfa	3	—
Döbrököz	22	20	Kisdorog	4	26
Dunaföldvár	15	90	Kiskőszeg	8	—
Dunakömlőd	6	—	Kisszekely	4	—
Lat. :	335	15	Lat. :	658	39

Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.		Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
Translata :	658	39	Translata :	1029	60
Kisvaszar	4	—	Nagyvejke	2	61
Kocsola	3	—	Nak	57	—
Koppányszántó	16	96	Németbóly	40	—
Köblény	10	85	Németi	10	—
Kövágószőlős	15	10	Németkér	7	—
Kurd	10	—	Németmárok	7	40
Lakócsa	12	80	Olasz	10	50
Lánycsók	5	—	Ozora	7	23
Lapáncsa	6	—	Pári	5	—
Laskafalu	42	37	Paks	23	—
Lengyel	4	30	Pálfa	2	—
Lippó	9	50	Palotabozsok	16	87
Lovászhetény	1	—	Pécs székesegyház	72	—
Lőcs	6	18	„ belváros	15	93
Magyarliertelend	33	48	„ budai külv.	4	38
Magyarkeszi	12	66	„ szigeti küv.	32	50
Magyarszék	7	44	„ bányatelep	7	24
Magyarszentiván	16	90	Pécsvárad	9	56
Majs	4	84	Pellérd	25	—
Mágocs	18	40	Pélmonostor	5	—
Máriakéménd	11	60	Petrijevci	26	80
Marijánci	5	92	Pinczehely	15	—
Mecsekjánosi	5	—	Podgajci	7	28
Mecsekszabolcs	9	14	Püspökbogád	5	36
Miszla	5	04	Püspöklak	9	18
Mohács ad s. Cruc.	7	42	Püspöknádasd	10	—
Mohács ad s. Mich.	22	—	Püspökpuszt	4	—
Mozsgó	4	—	Püspökszenterzsébet	4	16
Mőzs	6	—	Püspökszentlászló	5	—
Mucsi	4	44	Ráczmecske	6	34
Nagybicsérd	20	60	Ráczpetre	18	28
Nagykónyi	6	—	Rácztöttös	5	50
Nagymányok	3	59	Ráczváros	15	58
Nagynyárad	19	68	Radikovci	11	50
Lat. :	1029	60	Lat. :	1533	80

Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
Translata :	1533	80	Translata :	1723	70
Regöly	15	28	Tamási	12	90
Sásd	7	30	Tengőd	—	70
Siklós	6	—	Tevel	7	40
Siklósbodony	8	50	Tolna	15	59
Simontornya	5	32	Vajszló	5	82
Sióagárd	12	—	Valpó	15	22
Šljivoševci	6	80	Várdomb	2	—
Somberek	4	05	Vásárosdombó	13	—
Sumony	4	—	Veliskovci	6	—
Szabadszentkirály	5	50	Véménd	12	70
Szajk	11	—	Viljevó	15	—
Szakadát	3	75	Villány	20	—
Szakály	13	36	Vókány	4	—
Szakcs	16	88	Vörösmart	9	—
Szalatnak	3	—	Závod	10	—
Szálka	5	—	Zomba	9	71
Szászvár	5	—			
Szebény	3	—			
Szekszárd-Ujváros	10	70	Summa :	1882	74
Szekszárd-Belváros	22	41			
Szentdienes	4	50			
Szentlászló	2	46	Cum oblati cleri grem.		
Szentlőrincz	10	34	et censibus interc.	2258	42
Szigetvár	3	75	(54 cor. 68 f.)		
Lat. :	1723	70			

II. Pro custodibus S. Sepulcri: Josephus Kuzmics 2 cor., Georgius Moransch 2 cor., Stephanus Horváth 2 cor., Carolus Erdélyi 2 cor., Alexander Gadó 2 cor., Antonius Mátya 2 cor., Ladislaus Charvát 2 cor., Pancratius Gombárovics 2 cor., Michael Horváth 1 cor., Josephus Józics 1 cor., Vincentius Hajdinyák 1 cor., Antonius Evetović 1 cor., Stephanus Deutschbauer 2 cor., Petrus Mixich 1 cor. — Summa 23 cor.

III. Pro Societate S. Ladislai: *In civitate et districtu Qu-Eccles:* Ignatius Károly 4 cor., — *II. Distr. Némethi:* Paulus Németh 2 cor., Ferdin. Csonka 2 cor., Adalbertus Horváth 2 cor., Martinus Molnár 2 cor., Steph. Stokinger 2 cor., Andreas Horacek 2 cor., Franciscus Varga 2 cor., univ.: 14 cor. — *III. Distr. Szent-lőrincz:* Franc. Krecht 2 cor., Steph. Ábrahám 2 cor., Ignatius Dreven 2 cor., Emericus Szabó 2 cor., Julius Tóth 2 cor., Abel Káin 2 cor., Ludovicus Beck 2 cor., Adalbertus Csurda 2 cor., Geysa Ujváry 2 cor., univ.: 18 cor. — *IV. Distr. Siklós:* Carolus Schultz 2 cor., Antonius Pataki 2 cor., Eduardus Koch 2 cor., Josephus Kuhl 2 cor., Gerardus Kovács 2 cor., Camillus Kimmel 2 cor., Guilelmus Fuchs 2 cor., univ.: 14 cor. — *V. Distr. Dárda:* — *VI. Distr. Baranyavár:* Aloysius Zádor 2 cor., Geysa Fridrik 2 cor., Michael Zsvikó 2 cor., Edm. Kirschanek 2 cor., Steph. Krisztánics 2 cor., Theodorus Klein 2 cor., Desiderius C. Ujlaki 2 cor., Emericus Moyzis 2 cor., univ.: 16 cor. — *VII. Distr. Mohács:* — *VIII. Distr. M.-Kéménd:* Dr. Joannes Frey 2 cor., Michael Takács 2 cor., Geysa Éber 2 cor., Ludovicus Liebbald 2 cor., Ant. Reisz 2 cor., Adamus Gött 2 cor., Aloysius Schmeller 2 cor., Josephus Szeitz 2 cor., univ.: 16 cor. — *IX. Distr. Némethboly:* Antonius Schell 1·44 cor., Camillus Plank 1·44 cor., univ.: 2 cor. 88 f. — *X. Distr. Pécsvárad:* Adalb. Schmidt 2 cor. — *XI. Distr. Mágoes:* — *XII. Distr. Gödre:* Balth. Kemény 2 cor., Ludov. Fájth 2 cor., Ludov. Horváth 2 cor., Matth. Rudolf 2 cor., Stephanus Fülöp 2 cor., Joseph. Szüts 2 cor., Joannes Cselenkó 2 cor., Joannes Polgár 2 cor., univ.: 16 cor. — *XIII. Distr. Szigetvár:* Franciscus Hofmeister 1·44 cor., Josephus Pál 1·44 cor., Henricus Dobos 1·44 cor., Ed. Háj 0·72 cor., Ferdin. Hirling 1·44 cor., Eugen. Gosztanyi 1·44 cor., Josephus Herger 1·44 cor., Franciscus Rösler 0·72 cor., Alexander Gedeon 0·72 cor., Barthol. Tolnai 1·44 cor., Josephus Bok 1·44 cor., Antonius Milfajt 1·44 cor., Fr. Fehérváry 0·72 cor., univ.: 15·84 cor. — *XIV. Distr. Valpó:* — *XV. Distr. Miholjac:* Josephus Kuzmics 2 cor., Stephanus Horváth 2 cor., Carolus Erdélyi 2 cor., Georg. Moransch 2 cor., Alexander Gadó 2 cor., Steph. Deutschbauer 2 cor., Antonius Mátya 2 cor., Georgius Gasparics 2 cor., Ferdinandus Haug 2 cor., univ.: 18 cor. — *XVI. Distr. Bonyhád:* Josephus Klein 2 cor., Dr. Joannes Jozgits 2 cor., Aloysius Rausz 1 cor., Josephus Anderle 2 cor., univ.: 7 cor. — *XVII. Distr. Dombóvár:* Geysa Frühwirth 4 cor., Carolus Hradek 4 cor., Aladarus Nyárády 4 cor., Josephus Kristóf 4 cor., Julius Kömives 4 cor., Antonius Kovács 4 cor., Francisc. Vitkovits 4 cor., Aloysius Szalay 2 cor., univ.: 30 cor. — *XVIII. Distr. Értény:* Mathias Fölker 2 cor., Joseph. Kovács 2 cor., Joannes Kövesdy 2 cor., Stephanus Kiss 2 cor., Emmanuel Warga 2 cor., Sigism. Magyar 2 cor., Sigism. Offenmüller 2 cor., Colomannus Varga 2 cor., Andreas Kemény 2 cor., univ.: 18 cor. — *XIX. Distr. Simontornya:* Paulus Francsics 2 cor., Steph. Palkó 2 cor., Arnoldus Dréher 2 cor., Steph. Mozolányi 2 cor., Carolus Pintér 2 cor., Fr. Schunk 2 cor., Ignatius Szánthó 1 cor., Vinc. Budanovich 2 cor., Simontornya 1 cor., Christ. Vörös 1 cor., Aloysius Koch 1 cor., Adalb. Csokonay 1 cor., Carolus Sebestyén 1 cor., univ.: 21 cor. — *XX. Distr. Dunaföldvár:* Dr. Geysa Onczay 2 cor., Emericus Biró 2 cor., Josephus Streicher 2 cor.,

Dr. Josephus Loncsár 2 cor., univ.: 8 cor. — *XXI. Distr. Szekszárd*: Georgius Zányi 2 cor. — *XXII. Distr. Völgység*: Josephus Schäfer 2 cor., Carolus Prikler 2 cor., Carol. Major 2 cor., Guilelmus Pévald 2 cor., Ladislaus Dubniczky 2 cor., Josephus Palkó 2 cor., Adamus Faludi 2 cor., Steph. Lerch 2 cor., Arpadus Pelz 2 cor., Ludovicus Razgha 2 cor., univ.: 20 cor. — **Summa gen.:** 242 cor. 72 fill.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Dec. 1911.

Cancellaria Episcopalis.

PEL

CATHOLICO.

Lat. :	485	03
--------	-----	----

Parochiae:	F fiscis Eccl.	A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	C.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
Translata:								485	03
Dombóvár	10	2	—	1	—	23	12	36	12
Döbrököz	—	—	—	—	—	34	04	34	04
Dunaföldvár	20	14	—	3	—	29	66	66	66
Dunakömlöd	—	—	—	—	—	10	—	10	—
Dunaszekcső	20	5	—	1	—	—	—	26	—
Egerág	10	10	—	—	—	4	20	24	20
Értény	—	—	—	—	—	25	69	25	69
Fadd	10	2	50	—	—	2	50	15	—
Feked	—	—	—	—	—	10	—	10	—
Felsőireg	10	5	—	—	—	15	—	30	—
Felsőmindszent	20	—	—	—	—	18	—	38	—
Felsőnyék	10	—	—	—	—	2	06	12	06
Felsőszentmárton	—	5	—	—	—	2	52	7	52
Garé	—	4	—	—	—	8	10	12	10
Gödre	8	1	—	1	—	5	—	15	—
Görcsöny	—	10	—	—	—	8	—	18	—
Grábóc	—	1	—	1	—	2	80	4	80
Gyulaj	10	3	90	1	—	14	77	29	67
Gyúd	—	—	—	—	—	10	—	10	—
Harcz	5	—	—	—	—	5	—	10	—
Harkanovci	—	—	—	—	—	5	10	5	10
Herczegszőlős	—	—	—	—	—	20	—	20	—
Hetvehely	—	5	—	—	—	3	—	8	—
Himesháza	—	—	—	—	—	22	—	22	—
Hird	5	—	—	—	—	3	—	8	—
Hosszuhetény	12	10	—	—	—	11	50	33	50
Hőgyész	10	2	—	1	—	41	40	54	40
Ibafa	—	—	—	—	—	5	12	5	12
Izsép	5	4	—	—	—	3	10	12	10
Kajdacs	5	2	—	—	—	4	65	11	65
Kakasd	10	5	—	—	—	6	53	21	53
Kánya	10	—	—	—	—	8	—	18	—
Kárász	15	—	—	—	—	20	—	35	—
Keszü	10	—	—	—	—	3	42	13	42
Lat.:								1187	71

[illegible]

Parochiae:	E fiscis Eccl.	A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	C.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
Translata:								1999	88
Nagymányok	—	—	—	—	—	8	16	8	16
Nagygyárad	10	—	—	—	—	12	01	22	01
Nak	10	5	—	15	—	3	66	33	66
Németbóly	—	—	—	—	—	91	05	91	05
Németkér	—	—	—	—	—	11	—	11	—
Németmárok	8	—	—	—	—	7	14	15	14
Olasz	16	10	—	4	—	30	50	60	50
Ozora	8	2	—	2	—	3	—	15	—
Pári	10	2	—	1	—	3	71	16	71
Paks	10	—	—	—	—	42	38	52	38
Pálfa	—	—	—	—	—	3	—	3	—
Palotabozsók	7	2	—	—	—	3	12	12	12
Pécsvárád	—	—	—	—	—	7	—	7	—
Pécs székesegyház	—	—	—	—	—	400	—	400	—
" belváros	20	10	73	—	—	54	27	85	—
" budai külv.	20	—	—	—	—	18	40	38	40
" szigeti külv.	—	—	—	—	—	100	—	100	—
" bányatelep	10	5	—	1	—	14	—	30	—
Pélmonostor	—	—	—	—	—	11	—	11	—
Pellérd	—	—	—	—	—	6	—	6	—
Pinczehely	—	—	—	—	—	40	—	40	—
Püspökbogád	—	—	—	—	—	20	—	20	—
Püspöklak	30	5	—	—	—	5	—	40	—
Püspökánadard	—	—	—	—	—	15	—	15	—
Püspökpuszta	—	—	—	—	—	10	—	10	—
Püspökszenterzsébet	6	—	—	—	—	24	—	30	—
Püspökszentlászló	—	—	—	—	—	8	50	8	50
Ráczmecske	—	—	—	—	—	2	13	2	13
Rácspetre	—	—	—	—	—	11	46	11	46
Rácztőltős	—	—	—	—	—	4	20	4	20
Rácváros	—	5	—	—	—	13	53	18	53
Regöly	10	—	—	—	—	5	60	15	60
Lat :								3233	43

Offerentes:	E fiscis Eccl.	A Parocho		A Cooperat		A fidelibus		Summa	
	C.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
Translata :								4027	13
Ord. S. Joannis de Deo	—	—	—	—	—	—	—	30	—
Fr. Misericord. Qu.-Eccl.	—	—	—	—	—	—	—	20	—
Domus Ord. Cister. Qu.-Eccl.	—	—	—	—	—	—	—	38	—
Districtus V.A.D. Pécsvárad	—	—	—	—	—	—	—	15	—
” ” Valpo	—	—	—	—	—	—	—	217	47
Plures	—	—	—	—	—	—	—	10052	40
Illmus ac Rssmus D. Episcopus	—	—	—	—	—	—	—		
Summa								14400	00

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15-a Novembris 1911.

Cancellaria Episcopalis.

KIVONAT

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI ALAPITVÁNYI HIVATAL

1911.

ÉVI ZÁRSZÁMADÁSÁBÓL.

A FŐTISZTELENDŐ

EGYHÁZMEGYEI PAPSÁGOT ÉRDEKLŐ PÉNZTÁRAKRÓL.

BEVÉTEL

Aggpapi

K e l e t		T á r g y	T ö k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Január	1	1910. évi maradvány	211198	93	—	—
"	1	1911. évi kamat	—	—	9064	95
Decemb.	31	Értékpapir kamatai	—	—	1233	20
Bevétel :			211198	93	10298	15
Kiadás :			—	—	10298	15
Maradvány :			211198	93	—	—
A 211198 kor. 93 fill. tőke fedezete :						
1. Telekkönyvileg biztosított kölcsön . .			181298	93		
2. Magyar koronajáradék-kötvény . .			11300	—		
3. 4 ² / ₁₀ ⁰ / ₀ -os egyes. államkötvény . . .			18600	—		
Összesen :			211198	93		

pénztár 1911.

KIADÁS

K e l e t		T á r g y	T ö k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Decemb.	31	Nyugdíjakra: bevételbe a papi nyugdíjalap számadás 4-ik tétele alatt	—	—	10298	15
Összesen :			—	—	10298	15

PEL

BEVÉTEL

Papi nyugdíj-

Tételszám	K e l e t		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
				korona	fill.	korona	fill.
1	Január	1	1910. évi maradvány	497500	—	16026	99
2	„	1	1911. évi kamatok	—	—	22210	53
	„	1	444,210.72 K. után 5%	—	—	1627	25
			39,689.28 „ „ 4 ¹ / ₁₀ %	—	—	240	—
			6,000.— „ „ 4%	—	—	—	—
3	Decemb.	31	† Dulánszky Nándor püspök alapítványából	2500	—	—	—
4	„	31	Aggpapi pénztár kamatja	—	—	10298	15
5	„	31	Adományok és hagyományok	2540	—	4	54
6	„	31	Járulékokból	—	—	15543	58
7	„	31	Értékpapírok utáni kamat	—	—	304	—
8	„	31	Tőkésített kamat	7060	—	—	—
Bevétel :				509600	—	66255	04
Kiadás :				—	—	50390	82
Maradvány :				509600	—	15864	22
A tőke fedezete :							
1. Telekkönyvileg biztosított tőkék				456310	72		
2. Értékpapírokban fekvő „				45689	28		
3. Magyar koronajáradék kötvény				7500	—		
4. Pécsi katolikus körü „				100	—		
Összesen :				509600	—		

alap 1911.

KIADÁS

Tételszám	T á r g y	Illetmény		Kiadás		Kifizetendő hátralék	
		korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.
A) Nyugdíjak:							
1	T. Sipos Imre 1910—1911	2500	—	2500	—	—	—
2	T. Péhm Kristóf	2000	—	2000	—	—	—
3	T. Rang Nándor	2000	—	2000	—	—	—
4	T. Erdélyi János	2000	—	2000	—	—	—
5	T. Fekete Sándor	2000	—	2000	—	—	—
6	T. Ollé Fülöp	2000	—	2000	—	—	—
7	T. Szikora Ignác	2000	—	2000	—	—	—
8	T. Holndonner Ferenc	2000	—	2000	—	—	—
9	T. † Bohunitzky Béla	500	—	500	—	—	—
10	T. Leitner Sándor	2000	—	2000	—	—	—
11	T. Gianone Gyula	2000	—	2000	—	—	—
12	T. Szalczer Sándor	2000	—	2000	—	—	—
13	T. † Kollár József	1417	—	1000	—	417	—
14	T. Piszasics Ferenc	2000	—	1500	—	500	—
15	T. Herr Ágoston	2000	—	2000	—	—	—
16	T. Haragó József	2000	—	2000	—	—	—
17	T. Teppert József	2000	—	2000	—	—	—
18	T. Götz Sándor	2000	—	1500	—	500	—
19	T. Fülöp György	2000	—	2000	—	—	—
20	T. † Márton Márton	500	—	500	—	—	—
21	T. Bundalla Béla	1000	—	1000	—	—	—
22	T. Streicher Péter	1000	—	1000	—	—	—
23	T. Kulcsár János	1000	—	500	—	500	—
		39917	—	38000	—	1917	—
B) Segélyek:							
1	T. Paulay Ferenc 1910—1911	2400	—	2000	—	400	—
2	T. Svercsics Domonkos	800	—	800	—	—	—
3	T. Streicher Péter	800	—	800	—	—	—
C) Kikötött kamatok:							
1	Piros Rózsi 6000 K. után 4 ⁰ / ₁₀	120	—	120	—	—	—
2	„ „ helyett Kemény Andor	54	68	54	68	—	—
3	Gauzer Anna 4400 K. után 4 ¹ / ₁₀ ⁰ / ₁₀	180	40	180	40	—	—
4	Pfiszterer Emil 10000 K. után 4 ¹ / ₁₀ ⁰ / ₁₀	410	—	410	—	—	—
5	László Teréz 5289.28 K. után 4 ¹ / ₁₀ ⁰ / ₁₀	216	86	216	86	—	—
6	Glazer Mária 10000 K. után 4 ¹ / ₁₀ ⁰ / ₁₀	410	—	410	—	—	—
D) Idegen pénz:							
1	† Szánthó Zsigmond h. Mozsgai Sándor	338	88	338	88	—	—
E) Tőkésítés:							
1	Tőkésített kamat	7060	—	7060	—	—	—
Összesen:		52707	82	50390	82	2317	—

BEVÉTEL.

Tanítói

K e l e t		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
			korona	fillér	korona	fillér
Január	1	1910. évi maradvány	56000	—	1325	30
„	„	1911. évi kamat	—	—	2800	—
Decemb.	31	Tőkésített kamat	1400	—	—	—
			Bevétel:	57400	—	4125 30
			Kiadás:	—	—	3045 —
			Maradvány:	57400	—	1080 30
			A tőke fedezete:			
			Telekkönyvileg biztosított tőke	57400	—	

A tisztelendő plébánia-hivatalokat felkéri a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatal: ha netán a nyugdíjasok közül valaki elhal, ezt a hivatallal közölni sziveskedjenek.

nyugdíj alap

KIADÁS.

K e l e t		T á r g y	T ö k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Decemb.	31	Nyugdíjakra	—	—	1645	—
„	„	Tőkésített kamat	—	—	1400	—
Összesen :			—	—	3045	—

Névjegyzéke

a tanítói nyugdíjalap illetményeseinek.

Sorszám		Évi illetmény		Sorszám		Évi illetmény	
		kor.	fill.			kor.	fill.
	I. osztály.				Áthozat :	975	—
1	Kapossy György özvegye	100	—		II. osztály.		
2	Hejer István	100	—	12	Weber Sebestyén özvegye	70	—
3	Szekeres Ágoston	100	—	13	Schmeller József	70	—
3	Fuchs Simon	100	—	14	Horváth József	70	—
5	Kiel Ágoston	25	—	15	Mezey József	105	—
6	Elter Ferenc	100	—	16	Kiss Mihály	35	—
7	Petz András	100	—	17	Moszbacher Antal	70	—
8	Linczbauer Antal	50	—	18	Goszmán Ádám	70	—
9	Farkas József	100	—	19	Szondy Alajos	140	—
10	Kerner János	100	—		III. osztály.		
11	Czury József	100	—	20	Lambert János özvegye	40	—
	Átvitel :	975	—		Összesen :	1645	—

Pécsi magyar kath. egyetem 1911.

K e l e t		B e v é t e l	K a m a t		T ő k e	
			korona	fill.	korona	fill.
Jan.	1	1910. évi maradvány	—	—	68382	88
„	1	1911. I. félévi kamat	1703	32	—	—
„	1	1911. évi kamat	10	—	—	—
„	14	Adományok	6	41	340	—
„	25	Adományok	1	73	100	—
Jul.	1	1911. II. félévi kamat	1714	32	—	—
Nov.	18	bonyhádi esp. ker. adománya . .	—	02	12	—
Decemb.	31	Tőkésített kamat	3435	80	3435	80
		1911. december hó 31-ig	—	—	72270	68
A tőke fedezete :						
		Telekkönyvileg biztosított tőke . .	—	—	72020	68
		Pécsi katolikus körü kötvény . . .	—	—	250	—
		Összesen :	—	—	72270	68

Pécs, 1911. december hó 31-én

Müllherr Ferenc,
I. könyvvezető.

Auguszt Ferenc,
igazgató.

Ezen számadásokat átvizsgáltuk, a főkönyvekkel és a naplókkal egyezők és helyesek.

Pécs, 1912. június hó 28.

Dr. Wurster József,
számvizsg. kanonok.

Márkus Gyula,
számvevő.

Wajdits Gyula,
számvizsg. kanonok.

